

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Historie a současnost vlastních jmen ulic v Teplicích
Names of Streets in Teplice in History and at Present

Diplomová práce

Autor: Bc. Ludmila Mráčková
Studijní program: Biologie
Studijní obor: Biologie se zaměřením na vzdělávání
Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí práce: PhDr. Jiří Zeman, Ph.D.

Univerzita Hradec Králové

Přírodovědecká fakulta

Zadání diplomové práce

Autor: Bc. Ludmila Mráčková
Studium: S14BI018NP
Studijní program: N1501 Biologie
Studijní obor: Učitelství biologie pro střední školy
Učitelství pro střední školy - český jazyk a literatura

Název diplomové práce: Historie a současnost vlastních jmen ulic v Teplicích

Název diplomové práce AJ: Street names in Teplice in history and present

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se bude zabývat objasněním původu názvů ulic a souvisejících urbanonym v rozsahu, v jakém to umožní dostupné zdroje. Dále se zaměří na konkrétní dataci jednotlivých pojmenování a případně variantní názvy měnící se v průběhu historického vývoje. Cílem práce je vytvořit přehledný seznam pojednávající o této problematice s komentáři ke zjištěným trendům.

- DEJMEK, Bohumír. Historie a současnost Hradce Králové ve jménech ulic. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 1993, 186 s. ISBN 80- 7041- 216- x.
- DOKULIL, Miloš. Tvoření slov v češtině. 1. vyd. Praha: ČSAV, 1962, 263 s.
- PROFOUS, Antonín. Místní jména v Čechách: jejich vznik, původní význam a změny. I. 1947, II. 1949, III. 1951, IV. 1957, vyd. Praha: Česká akademie věd a umění.
- ŠMILAUER, Vladimír. Osídlení Čech ve světle místních jmen. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960, 391 s.

Garantující pracoviště: Katedra českého jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Zeman, Ph.D.

Oponent: prof. dr hab. Jaroslav Lipowski

Datum zadání závěrečné práce: 19. 1. 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Hradci Králové, dne:

Děkuji především vedoucímu své práce, panu PhDr. Jiřímu Zemanovi, Ph.D., za cenné rady a připomínky. Dále velmi děkuji panu doc. PhDr. Svatoplukovi Pastyříkovi, Ph.D., který mě k výběru tématu práce nejen inspiroval, ale zejména mi téměř soustavně během psaní práce poskytoval mnoho cenných rad, nápadů a doporučení.

Za pomoc s formálními náležitostmi, evidencí a zpracováváním dat všele děkuji svému manželovi Jakubovi Mráčkovi, kterému jsem vděčná především za nekonečnou trpělivost a podporu. Za pečlivou jazykovou korekturu děkuji sestře Marianně Soukupové.

V neposlední řadě děkuji za vstřícnou spolupráci zaměstnancům Odboru územního plánování a stavebního řádu města Teplice, teplické muzejní knihovny a Státního okresního archivu v Teplicích.

Anotace

MRÁČKOVÁ, Ludmila. *Historie a současnost vlastních jmen ulic v Teplicích*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta univerzity Hradec Králové, 2016. 77 s. Diplomová práce.

Práce se zabývá urbanonymií města Teplice. V teoretické části jsou nejdříve kapitoly zpracovávající onomastiku jako vědu, vlastní jména a definující příslušné pojmy. Další část je věnována urbanonymii obecně, rozřazení příslušných typů publikací a konkrétním kapitolám uličního názvosloví v teplické historii. Praktická část je zaměřena na konkrétní onomastické výklady ulic a náměstí a jejich klasifikaci. Nejdříve je uveden výklad názvu města, poté motivace názvů jednotlivých urbanonym, které nebyly dříve zpracovány. Vlastní jména jsou dělena celkem do 21 klasifikačních tříd; v závěrečném vyhodnocení pak je v tabulkách a grafech znázorněno kvantitativní zastoupení urbanonym v jednotlivých třídách a statistické srovnání podle katastrálních území.

Klíčová slova: urbanonymum, uliční názvosloví, motivace pojmenování, Teplice

Annotation

MRÁČKOVÁ, Ludmila. *Names of Streets in Teplice in History and at Present*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2016. 77 pp. Diploma Thesis.

The thesis deals with the urban names of the city of Teplice. The theoretical part consists of chapters focused on onomastics as a study, proper names, and definitions of relevant terms. Another part is focused on urban names in general, classification of particular types of publications, and particular chapters on the names of streets in the history of Teplice. The practical part is focused on particular onomastic interpretations of streets and squares and their classifications. First the interpretation of the city name is provided, then follows the inspiration for the terms of particular urban names that have not been processed before. Proper names are broken down into 21 classes altogether; the final part uses tables and charts to show quantitative representations of urban names within particular classes and statistics based on estates.

Keywords: urbanonymy, street nomenclature, motivation for giving names, Teplice

Obsah

Úvod.....	4
1. Teoretická část	6
1.1. Onomastika jako věda	6
1.1.1. Historický vývoj	6
1.1.2. Definice	6
1.1.3. Dělení onomastiky.....	7
1.2. Vlastní jména	8
1.2.1. Předmět zkoumání onomastiky	8
1.2.2. Typy vlastních jmen podle pojmenované skutečnosti.....	8
1.2.3. Třídy vlastních jmen.....	11
1.2.4. Pomístní jména	12
1.2.5. Funkce proprií	12
1.2.6. Apelativa a propria	13
1.3. Onymické objekty	13
1.4. Prameny onymie.....	14
1.5. Práce s onymickým materiálem	15
1.6. Urbanonymie.....	16
1.6.1. Historický vývoj	16
1.6.2. Pravidla a požadavky uličního názvosloví v současnosti.....	18
1.6.3. Pojem urbanonymie.....	20
1.6.4. Typy zpracování urbanonymie na území České republiky	21
1.7. Teplice v historických souvislostech	24
1.7.1. Kapitoly z dějin teplické urbanonymie	27
1.7.1.1. Komise pro české překlady	27
1.7.1.2. Přejmenování v roce 1945.....	27
1.7.1.3. Druhá etapa přejmenování po Sametové revoluci.....	28
1.7.1.4. Pojmenování tří nejmladších teplických ulic	30
2. Praktická část	32
2.1. Motivace názvu města.....	33
2.1.1. Teplice	33
2.1.2. Šanov	34
2.2. Motivace pojmenování ulic.....	35
2.3. Klasifikace motivace pojmenování ulic	55
2.4. Konkrétní zařazení ulic	56

2.4.1.	Názvy motivované směrem ulice	56
2.4.2.	Názvy podle objektů vytvořených lidskou činností	56
2.4.3.	Názvy podle polohy ulice	56
2.4.4.	Názvy motivované vlastnostmi ulice	57
2.4.5.	Názvy pojmenované podle porostu	57
2.4.6.	Názvy utvořené podle původního zaměstnání obyvatel.....	57
2.4.7.	Názvy utvořené podle náboženského původu	57
2.4.8.	Názvy utvořené podle povahy zástavby	57
2.4.9.	Podle spisovatelů	57
2.4.10.	Podle osobností z umělecké sféry	58
2.4.11.	Podle hrdinů protifašistického odboje	58
2.4.12.	Podle historických osobností.....	58
2.4.13.	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	58
2.4.14.	Podle politických a vojenských činitelů	58
2.4.15.	Podle států	58
2.4.16.	Podle evropských měst	59
2.4.17.	Podle českých, moravských a slezských měst.....	59
2.4.18.	Podle historických událostí	59
2.4.19.	Podle kolektivních hrdinů	59
2.4.20.	Podle historických území	59
2.4.21.	Podle společenských idejí	59
2.5.	Vyhodnocení	60
2.5.1.	Vzorek	60
2.5.2.	Klasifikace	60
2.5.3.	Frekvence tříd	60
2.5.4.	Porovnání klasifikací	63
	Závěr	72
	Seznam tabulek, obrázků a grafů	74
	Seznam použité literatury:	75
	Internetové zdroje:	77
	Mapové zdroje:	77
	Příloha A – Převodník názvů ulic z roku 1945	1
	Příloha B – Přehled ulic v Teplicích	7
	Příloha C – Mapa Teplic, rozdělení katastrálních území	18

Seznam zkratek

AMT – Archiv města Teplice

ČSLA – Československá lidová armáda

k. ú. – katastrální území

RAF – Royal Air Force (Královské vojenské letectvo Spojeného království)

SOkA – Státní okresní archiv

SNB – Sbor národní bezpečnosti

SNP – Slovenské národní povstání

VJ – vlastní jména

Úvod

Urbanonymií města Teplice jsem se ve své diplomové práci rozhodla zabývat z následujících důvodů. Již několik let je pro mě onomastika jedním z nejzajímavějších oborů, se kterými jsem se během svého vysokoškolského studia na katedře českého jazyka a literatury setkala. Propojuje více vědeckých disciplín, zejména český jazyk a historii, ale také další obory, můžeme se díky ní jednoduchou formou seznámit s naší minulostí v nejširším slova smyslu. Poznatky onomastiky mohou být zároveň velmi přínosné a atraktivní v mé budoucí praxi vyučující českého jazyka a literatury na středních školách. Domnívám se, že vhodnou prací s touto disciplínou mohu vzbuzovat větší zájem studentů o místo, kde žijí, seznamovat je s jeho geniem loci a sekundárně tak vytvářet větší pocit zodpovědnosti nejen k našemu městu.

V neposlední řadě jsem si téma zvolila z důvodu vlastního zájmu o historii Teplic. Ráda bych rozšířila své znalosti a skrze ně pak zejména vztah ke svému rodnému městu. Okrajovou motivací je pro mě také snaha dokázat, že pokud se současné vedení města brání určitým pojmenováním a přejmenováním ulic a míst podle významných teplických rodáků a obyvatel, jde proti trendům honorifikačního pojmenování v historii města Teplice.

Při počáteční analýze zdrojů k tématu jsem zjistila, že práce podobná mé představě a mému zaměření byla již napsána v roce 2011 na katedře bohemistiky UJEP v Ústí nad Labem. To pro mě bylo nejdříve zklamání, jelikož to znamenalo zabývat se jiným tématem. Už jsem se rozhodla pro analýzu urbanonym blízkého města Duchcova a začala vyhledávat odpovídající zdroje; naštěstí jsem podrobným pročtením zjistila, že kolegyně si pro svůj výzkum z důvodu rozsáhlého materiálu vybrala pouze ulice v jednom ze sedmi katastrálních území ve městě (přibližně šedesát procent z celkového počtu ulic).

Má diplomová práce navazuje na zmíněnou práci kolegyně Zuzany Taliánové, zabývá se doplněním nezpracovaného materiálu a ucelenou klasifikací urbanonym města Teplice podle předem vybraných kritérií.

Práce je dělena na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. Kapitoly v části teoretické se zabývají onomastikou jako vědeckou disciplínou a zejména

souvisejícími pojmy, dále krátkou analýzou již existujících soupisů ulic v městech České republiky a z nich vycházející metodiku, kterou jsem zvolila pro svůj předmět výzkumu. Závěr teoretické části pojednává o Teplicích a jejich historii, jejíž základní znalost je nezbytně nutná ke zpracování stanoveného tématu.

Praktická část práce se zabývá onomastickou a lingvistickou analýzou názvů ulic s cílem klasifikovat motivovanost a způsob jejich utváření. Zjištěné údaje jsou uváděny v tabulkách a grafech a kompilují analýzu již zmíněné diplomové práce a zde rozpracované údaje o teplických urbanonymech.

Hlavním cílem práce je dopracovat klasifikaci názvů teplických ulic a náměstí a vytvořit tak komplexní soubor analyzující všechna místní urbanonyma; výsledek pak vyjádřit v přehledných formách a okomentovat zjištěné trendy.

Veškeré názvy ulic jsou uvedeny podle Pravidel českého pravopisu z roku 2005 (jedná se hlavně o psaní velkého prvního písmena u první části názvu po předložce v českém uličním názvosloví).

Vlastní jméno Teplice oficiálně označuje jednak celé město, jednak jedno ze sedmi katastrálních území města. Pro jednoznačnost vyjadřování v rámci této práce samotný pojem Teplice (případně město Teplice) označuje celé město, pro druhý objekt používáme zkrácený pojem katastrální území Teplice (k. ú. Teplice).

1. Teoretická část

1.1. Onomastika jako věda

1.1.1. Historický vývoj

Dříve byla onomastika vnímána jen jako pomocná věda historická. To se začalo měnit v 50. a 60. letech 20. století, kdy s intenzivním rozvojem přestala figurovat jako pomocná věda historická, geografická či sociologická, etablovala se jako samostatný plnohodnotný obor a byla přesunuta k vědám lingvistickým. Díky práci jazykovědců A. Profouse, V. Šmilauera, J. Svobody a dalších, se ve zmíněném období čeština stala jedním z nemnoha evropských jazyků s relativně propracovaným, uceleným a systematizovaným souborem vlastních jmen.

V dalších desetiletích bylo možno s ohledem na již odvedenou práci navázat vytvořením rozsáhlejšího onomastického teoretického podkladu a odborné metodologie. V. Šmilauer (1963, s. 3) uvádí, že popudem k intenzivnějšímu rozvoji slovanské onomastiky byl moskevský sjezd slavistů v roce 1958, kde iniciativou W. Taszyckého vznikla pevná organizace.

Počátky onomastiky a její úkol na následující období jsou shrnuty takto: „...vymanění z její dlouhé počáteční etapy, která byla orientována na pozitivisticky pojaté budování materiálové základny a na etymologické pojetí výkladů vlastních jmen, by mělo být završeno formulováním zobecněných poznatků o vzniku, uspořádání a fungování propriálních matérie a propriální sféry jazyka vůbec. A to je úkolem obecné onomastiky, v jejím rámci pak především obecné onomastické teorie.“ (Šrámek, 1999, s. 3).

1.1.2. Definice

Onomastiku jako vědu definuje Encyklopedický slovník češtiny (2002, s. 293) jako subdisciplínu jazykovědy s relativně značnou mírou autonomnosti a nauku o vznikání a fungování propriálních pojmenovacích soustav, o jejich realizaci v konkrétních podmínkách společenských, časových a místních a zároveň jako nauku o konkrétních prvcích těchto soustav.

1.1.3. Dělení onomastiky

Podle druhu onymických objektů vyčleňuje Šrámek (1999, s. 16) tři skupiny:

- geonymická – do této skupiny se řadí všechna toponyma na povrchu Země, geomorfologické útvary pod povrchem a kosmonyma (nebeská tělesa a útvary na nich). Tato jména jsou nebo mohou být zaznamenána na mapách.
- bionymická – zahrnuje antroponyma, pseudoantroponyma a zoonyma (jména živých bytostí).
- chrématonymická – pojmenovává objekty, jevy a vztahy, které vznikly lidskou činností (jedná se zejména o výrobky, ale také instituce, svátky atd.).

Vlastní jména v bionymickém a chrématonymickém prostoru nejsou fixována na mapách.

Existuje několik dalších kritérií, podle kterých se vlastní jména dělí. Vedle již zmíněných plánů představíme ještě dělení proprií na přímá a nepřímá. Zde se rozhoduje zařazení vlastního jména podle toho, zda pojmenováváme přímo (chalupa vypadající jako bouda > Bouda) nebo nepřímo – popisem vztahu k jiným objektům nebo vyjádřením vlastnosti; např. určují polohu (ulice vedoucí k lesu > U Lesa), vlastnost objektu (nepříliš významný rozměr ulice > Krátká) nebo posesivitu (ulice Boženy Němcové).

Vzniká zde ovšem problém, že v některých případech přímot/nepřímot pojmenování určit nelze (např. u emocionálně zabarvených slov, jako jsou hypokoristika, nebo u některých metaforických pojmenování). Jelikož ale toto dělení ani nepřináší žádné závažné informace, více se uplatňuje dělení na toponyma předložková a nepředložková (dělí se podle jasného kritéria, zda součástí samotného toponyma předložka je či není). Předložková toponyma ve slovanských toponymiích vytvářejí v různých areálech specifické skupiny a zmíněná klasifikace tak přináší zjištění vhodná pro další práci.

1.2. Vlastní jména

1.2.1. Předmět zkoumání onomastiky

Předmětem samotného výzkumu onomastiky jsou vlastní jména (nomina propria). Přesně je definovat ovšem není jednoduché, zvláště kvůli blízkosti se jmény obecnými (o tom podrobněji viz přechodový pás v jedné z následujících podkapitol *Apelativa a propria*).

Uvedeme zde definici vlastních jmen podle Pravidel českého pravopisu a dále předložíme jejich typy ze stejného kodifikovaného zdroje. Tím přesně vymezíme, jaká pravidla pro vlastní jména jsou nyní akceptována na poli současného českého jazyka.

„Vlastní jména jsou podstatná jména (zpravidla konkrétní) nebo slovní spojení, v nichž jsou podstatná jména základem, která – na rozdíl od jmen obecných – odlišují určité a jednotlivé osoby, zvířata nebo věci od jiných podobných jednotlivin.“ (Pravidla českého pravopisu, 2005, s. 39)

Z definice vyplývá, že vlastní jména zejména umožňují jednoznačně identifikovat označený jev. Této vlastnosti se využívá k oficiálnímu označování (např. v průkazech totožnosti, na mapách, v jízdních řádech). V případech, kdy jediné jméno k jednoznačnému určení není dostačující, užívá se spojení více jmen (u členů téže rodiny jsou to jména křestní a příjmení) nebo se připojují rozlišující přívlastky či podobná podrobnější určení (ulice Mlýnská – Stará Mlýnská, Teplice – Teplice nad Metují). Základní podoba těchto souslovných jmen je pak obvykle ustálená a v oficiální komunikaci se nemění¹.

1.2.2. Typy vlastních jmen podle pojmenované skutečnosti

Vlastní jména, jak uvádí Pravidla českého pravopisu (2005, s. 42 – 50), jsou dělena do následujících skupin:

1. Jména živých bytostí nebo bytostí tak pojatých označují:

---

¹ Jen ve výjimečných případech existuje více oficiálních podob: Francie – Francouzská republika, Švýcarsko – Švýcarská konfederace.

- a. osoby
  - i. jednotlivci, tj. jména rodná (křestní), příjmení, přídomek a přezdívkou (*Jan, Červená Karkulka, Svatý otec*)
  - ii. příslušníci rodů, rodin a kolektivů osob téhož jména (*Přemyslovci*)
  - iii. příslušníci národů a kmenů (Chod, Neslovan, Lužický Srb)
  - iv. obyvatelé místa nazývaného vlastním jménem (*Evropan*)
- b. postavy náboženské, mytologické a alegorické, zosobnění přírodních jevů, lidských vlastností apod. (*Bůh, Zeus, postavy Rozum a Štěstí*)
- c. zvířata (*Azor, pták Ohnivák, kačer Donald*)

2. Jména hvězdářská a zeměpisná označují:

- a. nebeská tělesa, souhvězdí a jejich části (*Polárka, Země, Malý medvěd*)
- b. světadily, země, krajiny apod. (*Balkán, Orient, Ohňová země*)
- c. útvary členitosti zemského povrchu (*Filipíny, Alpy, Třeboňská pánev*)
- d. vodstva (Atlantik, Niagara, Golfský proud, Pět spišských ples)
- e. obce, městské čtvrti a oblasti, sídliště - jména místní (*Malá Strana*)
- f. ulice, náměstí, nábřeží, mosty, sady, zahrady, pozemky apod. (*Spálená ulice, Františkánská zahrada, Šanovské sady*)
- g. stanice a zastávky prostředků veřejné dopravy (*Kadaň-předměstí*)
- h. stavby a jejich význačné části (*Loreta, Španělský sál Hradu*)
- i. význačné jedinečné přírodní jevy (*Semtínská lípa, Rudolfův kámen*)

3. Oficiální jména významnějších institucí, organizací, jejich stálých orgánů, samostatných provozoven apod. označují:

- a. mezinárodní organizace (Organizace spojených národů – OSN)

- b. státy a správní oblasti (Království dánské, Jihočeský kraj)
  - c. zastupitelské sbory a orgány států, oblastí, měst apod. (*Senát*)
  - d. společenské organizace a vyšší složky jejich organizační struktury (*Strana zelených, Obec spisovatelů*)
  - e. vědeckovýzkumné, vzdělávací, kulturní a tělovýchovné instituce (*Univerzita Karlova, Klicperovo divadlo*)
  - f. organizace a sdružení pro výrobu, obchod, služby apod. (*Luční bouda*)
  - g. zdravotnické a sociální instituce a organizace (*Červený kříž*)
4. Jména dokumentů, výtvorů slovesných a výtvarných, hudebních, tanečních a tělocvičných skladeb označují:
- a. dokumenty (Zlatá bula sicilská, Zákoník práce)
  - b. jedinečné vědecké práce, články, učebnice, díla umělecká, modlitby apod. (*Starý zákon, Kde domov můj?, Výkřik*)
  - c. noviny, časopisy, stálé rubriky, pořady apod. (*Naše řeč, Prostřeno*)
5. Jména některých výrobků, plodů a rostlin označují:
- a. jejich typy (automobil Škoda Favorit, šicí stroj Lada, jablko Golden²)
  - b. jednotlivé dopravní prostředky (rychlík Salubia, kosmická loď Apollo)
6. Jména významných událostí a období označují:
- a. významné dějinné události (Pražské povstání, Květnová revoluce)
  - b. opakující se akce politické, obchodní, kulturní aj. (*Den lidských práv*)
  - c. významné památné dny, svátky (Štědrý den, Vánoce, Květná neděle)

---

² Tato označení se používají také jako obecná pojmenování druhová a píší se pak s malým písmenem (škodovka, blaťácké zlato).

d. soutěže a jejich trofeje (Pohár mistrů evropských zemí)

7. Jména vyznamenání a cen (*Nobelova cena míru*)

1.2.3. Třídy vlastních jmen

Uvedeme zde s příslušnou charakteristikou výběr tříd vlastních jmen, se kterými budeme zejména v praktické části pracovat. Jedná se o výběr z klasifikace Šrámka (1999, s. 163 – 165).

Hlavní termíny spadají do toponym (zeměpisných jmen), která se dělí na oikonyma (VJ pro osídlené objekty včetně objektů zpustlých, řadí se k nim domy, skupiny domů, sídliště, města³, vsi a jejich části, hrady, zámky, mlýny atd.) a anoikonyma (VJ pro objekty neosídlené).

Mezi anoikonyma se řadí:

- hydronyma (VJ mokřadů, bažin, pramenů, potoků, řek, jezer, rybníků, vodních nádrží, moří, oceánů, zálivů, kanálů, mořských proudů, vodopádů, soutoku a příbřežních jmen⁴)
- oronyma (VJ značící vertikální členění zemského povrchu; kopce, skály, sedla, úbočí, jeskyně atd.)
- hodonyma (VJ pro komunikační spoje; stezky, cesty – vojenské, poutní, obchodní, mosty, železnice, letiště ap.)
- choronyma (VJ pro části zemského povrchu, které nejsou pojmenovány anoikonymicky; pouště, regiony, svěťadily, kraje, národní parky aj.)

Další třídou jsou antroponyma. Do této kategorie spadají jedno i víceslovná pojmenování osob v oficiálních i neoficiálních tvarech, přezdívky, pseudonyma, kryptonyma a skupinová antroponyma typu obyvatelských jmen – Tepličan, etnonym – Slovák, rodinných a rodových jmen – Aldringenovi).

---

³ Oikonyma měst se též nazývají urbanonyma.

⁴ Příbřežní jména se užívají zejména v rybářském názvosloví.

Poslední třídou, kterou jsme vybrali pro účely naší práce z přehledu všech tříd VJ, jsou chrématonyma. Jedná se o objekty, které jsou výsledkem lidské činnosti a mají zakotvení v jiných než přírodních vztazích (výrobních, politických, kulturních). Jsou to zejména názvy výrobků, společenských institucí a organizací a společenských jevů.

1.2.4. Pomístní jména

Zabýváme-li se definicí používaných termínů, nemůžeme do této kapitoly nezařadit také pojem pomístní jméno⁵. Tím se podle Svobody a kol. (1973, s. 62) rozumí vlastní jméno neživého přírodního objektu a jevu na Zemi a toho člověkem vytvořeného objektu na Zemi, který není určen k obývání a je v krajině pevně fixován.

Podle Olivové-Nezbedové (1995, s. 16) pomístní jména vznikla z potřeby člověka orientovat se v krajině a odlišovat v ní od sebe jednotlivé objekty.

1.2.5. Funkce proprií

Hlavních funkcí mají vlastní jména několik. Čechová (1996, s. 54) stanovuje, že základní funkcí VJ je bezprostředně nazvat, identifikovat objekt jako jedinečný, tedy jediný svého druhu. Vlastní jméno podle Čechové (tamtéž) nemá významový obsah, který by byl vytvářený souhrnem významových rysů, ale pouze odkazuje ke zcela konkrétnímu jedinci nebo jednotlivině.

Šrámek (1999, s. 11) pak uvádí funkce VJ následující: individualizovat (ohraničit daný objekt jako neopakovatelný), diferencovat (odlišit od sebe objekty pokud možno nezaměnitelným způsobem) a lokalizovat (zařadit objekt do zcela konkrétních věcných, prostorových, sociálních a jiných vztahů, na základě kterých dané objekty vznikají a jsou jimi bezprostředně ovlivňovány).

Vedle zmíněných hlavních funkcí se také setkáme s řadou funkcí doplňujících, které vznikly sekundárně. Mezi ně bychom mohli řadit to, o čem mluví

---

⁵ Termín zavedl v roce 1860 Hermenegild Jireček v původním tvaru *pomístné jméno*, v tomto znění ho užíval také Antonín Profous. Později se ujala varianta měkkého skloňování adjektiva, která se používá i v současnosti - *pomístní jméno*.

Kučař a Utěšený (1972, s. 429). V kapitole *Jak postupovalo osidlování Čech* se zmiňují, že archeologie nemá vždy možnosti datovat nálezy tak přesně, aby se z nich dal zjistit způsob a čas rozšiřování starých sídelních objektů. Oproti tomu tuto funkci mohou zastat právě místní jména, která jsou pro každou dobu zpravidla jiná. Autoři zde (s. 430) uvádějí:

„Některá z nich jsou omezena jenom na ono území nejstarší: to jsou jména, která brzy zanikla, např. jména se základem vetla „vrba“, obyvatelská jména Brozany, Bylany, osobní jméno Lobek. Jiná jména naopak na tomto nejstarším území nenajdeme, např. jména končící „-ná“, jako Olešná, Chrastná, Osečná. ... Značná část jmen a jejich skupin se vyskytuje jen na určitém území, má, jak říkáme, svůj areál. Srovnáme-li je mezi sebou, dostaneme stupnici, která nám umožňuje rekonstruovat si zhruba celý postup osídlení.“

1.2.6. Apelativa a propria

Jako protiklad vlastních jmen jsou vymezována apelativa (jména obecná). Apelativní a propriální sféra jazyka je ovšem v opozici pouze z hlediska metodologického, nejedná se o protiklad absolutní.

Mezi oběma sférami jazyka se pak předpokládá existence poměrně širokého přechodového pásu, kde dochází k proprializaci (tj. změna apelativa na proprium, též onymizace, např. písek > Písek) a apelativizaci (tj. změna propria na apelativum, též nazývaná deonymizace či deproprializace, např. Roentgen > rentgen, vznikají také adjektiva – rentgenový nebo slovesa – rentgenovat).

Každý národ vymezuje blízkost k jedné či druhé hranici přechodového pásu mírně odlišně. V. Šmilauer (1963, s. 5) objasňuje, že se tím vysvětluje rozdíl v psaní velkých písmen v různých jazycích (např. v ruštině a maďarštině se píše jména národů s malým písmenem).

1.3. Onymické objekty

Samotné kritérium „*onymický objekt*“ je pro naši současnou onymii (která s ním pracuje) nezbytný. Je vhodné dodat, že v zemích, jejichž onomastická věda se zatím nachází ve fázi heuristické, se toto kritérium prosazuje jen zvolna. Šrámek

(1999, s. 13 – 15) onymické objekty dělí na základní dvě skupiny; u druhé pak vyčleňuje další dvě podskupiny:

- objekty jednodenotátové – každý objekt v této kategorii má přiřazeno zpravidla jedno proprium. Je zde maximalizována jeho diferencující funkce (v rámci stejného druhu vlastní jméno označuje jedinečný objekt a tím se také stává prakticky nezaměnitelným, např. jméno osoby J. Á. Komenský, název města Brno)
- objekty mnohodenotátové – zde je jedno proprium přiřazeno více druhově shodným objektům (např. k datu 1. 1. 2015 mělo v České republice 33 912 občanů příjmení Novák⁶) nebo více objektům různých druhů (Julius Payer – osobnost, hotel, horská chata, ulice, centrum glaciologie aj.) Dále se mnohodenotátové objekty dělí na následující dvě skupiny:
  - hromadné objekty různorodé – do této podskupiny se řadí vlastní jména skupin obyvatel (Polák, Tepličan). S touto kategorií se nepotkáte ve všech jazycích; v některých jazykovědných školách (např. polština, ruština) se pojmenování obyvatel a příslušníků národů za vlastní jména nepokládají.
  - hromadné objekty stejnorodé – řadí se sem objekty vznikající zpravidla sériovou výrobou. Tyto objekty mají stejné vnitřní a vnější vlastnosti a jejich typickými zástupci jsou chrématonyma (viz kapitola Dělení onomastiky). Např. automobil značky Škoda – apelativum škodovka, vysavač ze série Lux – apelativum lux (a dále se odvozují také jiné slovní druhy: luxovat).

1.4. *Prameny onymie*

Onomastický materiál se shromažďuje z pramenů, které nám mohou dokládat původ jména, souvislosti jeho vzniku, vývoje a užívání. Šrámek (1999, s. 63) prameny dělí do následujících sedmi kategorií podle:

---

⁶ Podle stránky www.kdejsme.cz, která přebírá a analyzuje data Ministerstva vnitra České republiky.

- druhů – literární díla, slovníky, mapy, lidová vyprávění, kroniky, matriky, kalendáře, adresáře atd.
- doby vzniku – od nejstarších památek z dob prvního písemnictví až po současnost
- zeměpisného/regionálního hlediska – vymezení dle areálu
- jazyka, kterým jsou psány – čeština, latina, němčina
- věcné spolehlivosti – kroniky, kalendáře versus odborné zdroje
- místa původu – některé prameny uvádějí jména zkomolená nebo nečitelná a dodnes nerozluštěná
- podle toho, zda sledujeme propria jako výsledek pojmenování nebo užívání v komunikaci (kdy kromě funkce nominační dominují také funkce jiné, jako např. konotační, estetická, sociálně prestižní).

1.5. *Práce s onymickým materiálem*

Přestože se na studiu vlastních (a zejména zeměpisných) jmen podílí celá řada oborů, jsou to stále jazykové útvary, a proto je třeba je zkoumat v první řadě z lingvistického hlediska. Mohou se zde vyskytovat změny, které se shodují se změnami zbylého jazykového materiálu, existují zde ale i jiné odchylky. Ty mohou například souviset s tím, že zeměpisné jméno je vázáno místně a neznalost významové stránky umožňuje rychlejší změny. Odhalování původního významu takových jmen může pak být zvláště složitý proces.

Zkoumání zeměpisných jmen (a v rámci nich i urbanonym) je třeba provádět s pomocí filologie. Právě pomocí filologického rozboru se dá zjistit a vysvětlit ucelený vývoj daného jména. Nestačí objasnit současnou podobu jména, ale pokud možno všechny existující doložené podoby. Z tohoto důvodu je třeba nejdříve se zabývat sběrem všech dochovaných podob. To neznamená ale sběr všech dokladů o existenci jména (není důležité mít mnoho dokladů pro konkrétní jméno, jehož podoba je známa několik století). V tomto ohledu se bere v potaz vždy jen první doložení každé podoby, případně podoby zvláštní.

Poté se dostaneme k fázi hodnocení dokladů. Zde je třeba zmínit, že nejstarší podoba není vždy nejspolehlivější (v některých případech tomu může být dokonce naopak). Staré zápisy nebývají jednoznačné a přesné a větší výpovědní hodnotu tak pro nás má zkoumání pozdějšího tvaru. U případů, kdy jsme schopni získat jen jediný doklad, Šmilauer (1963, s. 57) doporučuje se výkladu raději vzdát.

Dále Šmilauer (tamtéž) upozorňuje, že pořadí dokladů a podob jmen se v mnoha případech neshoduje (vývojově starší podoba je zaznamenána později než vývojově mladší). Údajně je to způsobeno tím, že obě podoby existovaly paralelně a do dokumentů se dostávaly náhodně. Další vysvětlení uvádí, že v mladších listinách jsou podoby převzaté z (i výrazně) starších listin, které se ovšem již nedochovaly.

1.6. *Urbanonymie*

1.6.1. Historický vývoj

Uliční názvosloví vždy bylo ovlivňováno zejména společenskými faktory, jejich bohaté zastoupení je ale běžnější zejména v dnešní praxi. Nejstarší názvy ulic podle různých zdrojů pocházejí ze středověku. Tehdy bylo ale hlavním cílem rozlišit pojmenováním konkrétní objekty od ostatních, nemnoha dalších objektů stejného druhu, pro jednoznačnou identifikaci a orientaci ve městě.

Názvy v té době nebyly nijak zvlášť regulované, typická pro ně byla spontánnost, variabilita a nesystematičnost. Až postupně docházelo ke stabilizaci názvosloví. Milan Harvalík (2004, s. 29) jako tehdejší obvyklé motivační zdroje pojmenování uvádí tvar ulice (Dlouhá, Lomená), směřování k určitému městu (Teplická, Duchcovská), přítomnost světských nebo církevních staveb (Klášteří, Františkánská), povolání příslušníků cechů (Řeznická, Koželužská), národnost obyvatel (Německá, Polská) nebo podle majitele domu či pozemku (Kaprova ulice v Praze).

Až v průběhu 19. století se k těmto motivačním okruhům přidává důležitý zdroj nového názvosloví, a tím jsou jména osobností zejména z politického a společenského života. Často se jedná o spisovatele, hudebníky a buditele národa.

Ve 20. století se začínají ulice pojmenovávat oficiální cestou. Přibývají názvy podle organizací, hnutí a významných dnů – a to nejen názvy dnů, ale také jejich data

(v Teplicích např.: ulice 28. října, 14. října, 5. května). V tomto století také jako výrazný trend v česko-německých pohraničních oblastech musíme zmínit jazykové změny související s politickým zlomem v roce 1945. Jana Matúšová (1989) vzniklou situaci komentuje:

„Zásadní proměna jazykové základny způsobila, že se nahrazují nejen staré názvy podle osobností a jiných politicky angažovaných jmen, ale že se mění prakticky veškerá urbanonymie, tzn. i jména vycházející z reality (např. Schützenstrasse — od r. 1945 Vančurova). Přitom se názvy podle reality nahrazovaly jmény podle osobností. Využití překladu jmen podle reality záleželo na tom, zda skutečnost, již bylo pojmenování motivováno, ještě existovala (Elbegasse — dnes Labská, naproti tomu Richtergasse — později Cukrářská, dnes bez jména), a na přístupu odpovědných orgánů. V našem případě (tj. Vrchlabí) bylo využití překladu minimální; určitá souvislost starého názvu s novým může být někdy víceméně náhodná (Mozartstrasse — dnes Smetanova ul.).“

Podobně tomu tak bylo i u názvosloví teplických ulic (podrobněji příloha A).

S pojmenováním ulic podle osobností souviselo postupné vytlačování původních názvů: pokud se totiž ulice měla pojmenovat podle významné osoby, nebylo vhodné, aby tak byla označena ulice v okrajové čtvrti. Význam a postavení člověka mělo odpovídat umístění ulice nesoucí jeho jméno, a tak se názvosloví ulic v centru díky tomuto trendu z části obměňovalo.

Podle Harvalíka (2004, s. 30) průvodním jevem popsaného trendu je fakt, že honorifikační jména bývají poplatná současné politické a ideologické situaci v konkrétním státu. Po společenských změnách právě tyto názvy jsou pocíťovány jako nevhodné a pod tlakem veřejnosti jsou nahrazovány vhodnějším pojmenováním. Tím se ale uliční názvosloví stává nestabilním a to je v rozporu s jeho primární funkcí jednoznačně orientovat.

Přejmenování ulic je vždy situací komplikovanou, zejména kvůli mnohým dopadům. To přesně popisuje Lutterer (1986, s. 126):

„S častým přejmenováním vznikají totiž nejen značné škody národohospodářské (nucená výměna uličních tabulek, tisk nových plánů města, výroba nových razítek a vývěsních štítů, přeměna kvanta tzv. hlavičkového papíru

v makulaturu), ale především morální ztráta důvěry ve spolehlivost dosavadních adresářů a jiných orientačních pomůcek, nedůvěra k stávajícímu názvosloví jako celku a z ní vyplývající neúcta k ideovým zásadám, na nichž je tvoření názvů postaveno. “

1.6.2. Pravidla a požadavky uličního názvosloví v současnosti

Po zkušenostech minulého století, kdy se politická situace a s ní i názvy některých ulic měnily co dvacet let, je snaha situaci stabilizovat.

Harvalík (2004, s. 33) píše, že stejně závažným problémem jako je přejmenovávání, je též otázka zásad pro nově pojmenované ulice, náměstí a veřejné prostory ve městech menších až středních. Doporučení jsou vhodná právě pro menší sídla, která z důvodů organizačních nebo administrativních začala přistupovat k pojmenování v poslední době.

Jeden z prvních základních požadavků pro volbu jména je nasnadě. Vybraný název by měl mít nějakou vnitřní či vnější spojitost s daným urbanonymem. Pokud se jedná o motivovanost dle osobnosti, doporučuje se vybírat jména místních rodáků nebo osob, které mají k danému prostoru nebo aspoň lokalitě určitý vztah. Tím se předchází zejména stereotypním pojmenováním (např. v městské části Brno - Žebětín nese ulice název Říšova. Je to podle jedné z hlavních postav románu Pohádka máje od Viléma Mrštíka, jehož děj je zasazen do okolí Žebětína).

Dalším zdrojem, který Harvalík v téže kapitole uvádí jako doporučeníhodný, je využívání stávajících pomístních jmen, a to v co největší míře (např. ulice Na Vršku, U Potoka, U Koupaliště, U Katovny). Často se jedná o určení polohy vzhledem k současné nebo již zaniklé skutečnosti. Každopádně výhod má tento postup nesporně více. Název ulice utvořený převzetím nebo upravením pomístního jména je pro obyvatele vžitý a blízký; nedochází tedy k situaci složitého procesu začleňování do běžné komunikace. Zároveň se tím předchází zaměňování úředního jména a neoficiálního názvu.

Jednou z možností, která je ovšem z praktických důvodů poměrně omezená, je přechod apelativního označení objektu ve vlastní jméno (náměstí v Žebráku se jmenuje Náměstí). K takovému kroku je ale možné se uchýlit, jen pokud je objekt v daném městě jediný svého druhu, jinak by došlo k dezorientaci. Také je tento

název vystaven nepříliš dlouhé době existence, pokud se předpokládá růst města a vznik podobných míst stejného druhu v blízké budoucnosti. Proto se s tímto typem motivovanosti setkáváme spíše ojediněle.

Dalším rysem, který je též charakteristický pro menší města, je souvislost mezi názvem ulice a objektem zde postaveným. Např. po J. Á. Komenském se poměrně frekventovaně pojmenovávají ulice v mnoha českých městech, kde mají trvalou adresu školy (v Teplicích je stejnojmenná ulice v těsné blízkosti s ulicí Edisonova, kde se nachází základní škola), nebo mnoho ulic se sokolovnou nese název Tyršova či Fügnerova (teplická sokolovna nemá adresu přímo na zmiňované adrese, ale ulice Fügnerova je zde lokalizována kolmo ke vchodu do sokolovny).

Součástí pravidel pro pojmenování je dnes také jazyková stránka, zvláště pak pečlivé uvážení délky názvů. Z praktických důvodů se preferují názvy kratší, případně zkrácené (místo Josefa Šafaříka je oficiální název J. Šafaříka apod.), což má zejména usnadnit jejich užívání v ústní i písemné komunikaci. Z těchto důvodů se nedoporučují delší názvy zvláště s přívlastkem neshodným (např. náměstí Primátora dr. Václava Vacka, ulice Mezinárodního dne dětí).

Poslední pravidlo, které zmíníme, je pojmenovávat ulice pouze po osobách již zemřelých. S odůvodněním, aby se s odstupem času vyjasnil jejich význam i pro následující generace a nemuselo tak brzy docházet k přejmenování. Jako např. v Brně, Kadani, Roztokách u Prahy a několika dalších městech v blízké době po smrti prvního prezidenta České republiky, disidenta a dramatika (1936 - 2011) byly nově pojmenovány nebo přejmenovány ulice a nesou v současnosti název *Václava Havla*⁷.

V Brně je dokonce plný název *Ulička Václava Havla*. Název byl vybrán pro krátkou nenápadnou a do té doby bezejmennou ulici v blízkosti brněnské katedrály Petra a Pavla a Zelného trhu (umístění v centru tedy plně odpovídá důležitosti osoby, jejíž jméno nese). Prezidentovo jméno je zde navíc spjato s blízkým divadlem Husa

---

⁷ O aktuální existenci zmíněných či jakýchkoli jiných ulic ve městech a obcích České republiky je možno se přesvědčit vyhledáváním ve veřejném dálkovém přístupu pod správou Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního na této webové stránce: <http://vdp.cuzk.cz/vdp/ruian/ulice/vyhledej>.

na provázku, které dodnes uvádí jeho hry. Jelikož v ulici nikdo nesídlí, nebyly pojmenováním způsobeny žádné byrokratické komplikace se změnou adresy.

1.6.3. Pojem urbanonymie

Samotná definice slova urbanonymie není zcela jednotná, různí autoři zabývající se lingvistikou či dokonce onomastikou uvádějí rozdílná vymezení. Základem samotného pojmu je latinské slovo znamenající *město*. V nejširším slova smyslu bychom mohli říci, že urbanonymie označuje soubor vlastních jmen oficiálně zaznamenaných v katastru konkrétního města či obce.

Podle Encyklopedického slovníku češtiny tato skupina může zahrnovat veškeré názvy vyjma vodstva a horstva (pokud název není přenesen na jinou městskou jednotlivinu jako např. v Teplicích ulice Krušnohorská), tedy od čtvrtí, sídlišť, ulic a náměstí přes mosty, kašny, památníky, sochy až po významné budovy a jejich důležité části (např. Španělský sál), stanice, nádraží, zastávky a tratě.

„Urbanonyma jsou zpravidla vlastní jména sídelních i nesídelních objektů ležících na katastru města.“ (Encyklopedický slovník češtiny, 2002, s. 491).

Zároveň zde uvedená definice poukazuje na nejednoznačnost významu použitím slova *zpravidla*, tedy připouští i jiné možnosti, i když spíše jako výjimku.

Definic či polemik souvisejících s termínem urbanonymie najdeme několik, shrnující možnosti chápání pojmu uvádí Bayerová a Šrámek (1988, s. 12). Podle nich odlišné chápání pojmu vychází z nejednotného vymezení kategorie urbanistických objektů; uvádějí pak čtyři různé varianty vnímání samotného pojmu.

Buď jako soubor názvů měst, popř. i sídlišť ve městech (tedy jako oikonymie), nebo jako soubor toponym v rámci města, ale bez oikonym (tedy jako druh anoikonymie), takové pojetí je časté. Případně jako soubor názvů městských komunikací a prostranství, tedy jen na úrovni hodonymie (a jejím prostřednictvím na úrovni anoikonymie). Poslední varianta představuje vnímání urbanonymie jako souboru všech toponym (oikonym i anoikonym) ležících na území města. Jsou zde ale vyloučena jména domů (např. lékáren, hospod), institucí a zařízení (např. továren, škol, divadel – v české terminologii: vylučují se vlastní názvy); toto pojetí je nejčastější.

V naší práci budeme používat termín urbanonymie ve významu poslední uvedené varianty, která se vyskytuje nejfrekventovaněji. Ovšem nikoli z důvodu, že bychom to považovali za definici nejpřiléhavější, ale zejména z důvodů praktických. Práce a zpracování urbanonymie v širším slova smyslu by byla jistě velmi zajímavá zvláště v Teplicích, kde by zvláštní kapitola názvů budov mohla být věnována názvům místních lázní; z důvodu velkého rozsahu ale nyní budeme preferovat užší význam. Uvádíme-li, že se budeme zabývat urbanonymií města Teplice, půjde tedy jen o ulice a náměstí.

1.6.4. Typy zpracování urbanonymie na území České republiky

Nejedno z našich měst má v různém rozsahu zpracovanou vlastní veřejně dostupnou urbanonymii. Jedná se zpravidla o následující typy zpracování, které v dalších odstavcích podrobněji s příklady rozvedeme - knižní publikace, články v periodikách, webové stránky a vysokoškolské závěrečné práce (zpravidla diplomové nebo doktorandské).

Jednou z nejznámějších publikací je Pražský uličník, který má v současnosti již 3 díly. Na všech dílech se podílel zejména Marek Laštovka, současný vedoucí oddělení fondů novodobé správy hlavního města Prahy. Poslední, před pár lety vydaný 3. díl, zahrnuje pokračování úspěšné encyklopedie z let 1997 a 1998 a je možno se v něm seznámit s nově schválenými názvy, prodloužením a přejmenováním ulic v letech 1998 – 2011, opravami a doplňky k předchozím dvěma dílům a rejstříkem německých názvů z doby okupace i hlubší historie. Text je doplněn bohatou obrazovou dokumentací nejen ulic, ale také méně známých osobností, historických plánů a pramenů. O názvech pražských ulic minulých i současných byl vydán nejjeden publicistický článek, v jednom z nich Václav Vojtíšek (1940, s. 97) poukazuje na to, že uliční názvy staré Prahy jsou starobylého původu a zachovaly se dodnes ve značné úplnosti. V novějších časech bylo podle Vojtíška (tamtéž) sice způsobeno v soustavě pražských uličních pojmenování dosti škod, jednak z nedbání toho, že stará uliční jména jsou cenné kulturní památky, jednak z módy, která se ujala, oslavovat na uličních tabulkách lidi. I přes to jsou ale zvláště pojmenování ulic pražských dokladem dávné bohaté minulosti města.

Druhou publikaci, kterou zmíníme, bude Historie a současnost Hradce Králové ve jménech ulic od Bohumíra Dejmka (1993). Tato práce pojednává krátce o

historii města, věnuje se vývoji zdejšího uličního názvosloví. Další část zpracovává názvy po stránce slovotvorné a po stránce motivace názvů, z toho pak předkládá přehledné grafy. Hlavní část práce pak uvádí abecední seznam ulic s daty, od kdy jsou ulice takto pojmenovány, městské čtvrti, odůvodnění názvů a případně další názvy, které ulice v historii nesla. Hesla jsou uspořádána dle následujícího příkladu:

Albertova   1929   Pražské předměstí

Eduard Albert (1841 – 1900), lékař, prof. chirurgie v Innsbrucku a ve Vídni, zakladatel české chirurgie.

1945   Albertova

1939   Albertova /Albert G.

1929   Albertova

Ačkoli se jedná o práci zevrubnějšího charakteru, přesto Dejmek (1993, s. 3) v úvodu píše:

„Ač se autor mohl při studiu opřít o množství pramenů a literatury, sama skutečnost, že tyto zdroje týkající se jmen ulic, jejich vzniku a motivace nejsou vždy úplné a stoprocentně spolehlivé, práci neobyčejně ztěžovala a způsobila, že v popisované problematice existují „bílá místa“, která se nepodařilo při největším úsilí vyplnit.“

I přes tuto autorovu poznámku se jedná o nejucelenější zpracovanou hradeckou urbanonymii, ve které se může občan dozvědět mnoho zajímavých nejen historických souvislostí.

Další typ veřejné evidence názvů městských prostranství, webový portál, mají k dispozici například města České Budějovice a v podrobně zpracované formě s možností vyhledávání Brno. České Budějovice mají na webových stránkách města (v záložce Město, O městě, Názvy budějovických ulic) seznam současných ulic (s poslední aktualizací ke dni 19. 12. 2012) s vysvětlením motivace jednotlivých názvů. Seznam byl zpracován s využitím podkladů vytvořených pro magistrát města Danielem Kovářem ze Státního okresního archivu České Budějovice. U některých

názevů ulic vysvětlení není uvedeno; pod posledním názvem je poznámka, že chybějící vysvětlení budou postupně doplněna.

Brno má vytvořenou internetovou Encyklopedii dějin města Brna, kde se čtenář může vedle ulic seznámit s příslušnými osobnostmi, objekty, archeologií či literaturou. Na úvodní stránce jsou uvedeny krátké medailonky brněnských osobností, jejichž výročí připadají na aktuální týden. V záložce ulice pak je možno vyhledat kteroukoli ulici dle názvu nebo dle roku vzniku, případně hledat jen mezi současnými nebo zaniklými. Při výběru konkrétní ulice zde naleznete identifikaci katastru, odůvodnění názvu, přesné datum vzniku a přesná data s uvedenými předchozími názvy. Heslo je zpravidla doplněno obrazovou dokumentací a výzvou o kontaktování autorů stránek s případnými dalšími informacemi. Jedná se o velmi podrobně a pečlivě zpracovanou urbanonymii veřejně dostupnou a uzpůsobenou k rychlému vyhledávání.

V současnosti se téma urbanonymie stává námětem nejedné závěrečné práce, díky tomu má názvosloví svých veřejných prostranství zpracováno několik měst Čech, Moravy i Slezska. V některých případech autoři vycházejí z již zpracovaných publikací a dokumentů a zaměřují se na určitou část názvů nebo analyzují soubor z jistého hlediska (např. slovotvorného, motivačního aj.) nebo přicházejí s tématem nově a pracují s archivními prameny a dokumenty. Jako příklad uvedeme diplomovou práci Urbanonymie města Jihlavy, která se zabývá zejména názvy ulic z hlediska významové motivace a z hlediska frekvence jednotlivých typů. Autorka Jana Divišová vycházela z několika publikací a článků pojednávajících o tématu jihlavské urbanonymie a podařilo se jí na těchto základech sestavit přehled názvů veřejných prostranství s uvedením jejich sémantickomotivační charakteristiky; u některých případů je zde také výčet názvů až do 16. století, jak uvádí následující příklad (Divišová, 2008, s. 92):

„Ulice Věžní: 16. st. = Kugelzipp, konec 16. st. = Flederwischgasse, 18. st. = Am Kugelzipp, po r. 1878 = Zwingergasse, r. 1919 = Parkánová – Zwingergasse, r. 1924 = Věžní – Turmgasse, po r. 1939 = Zwingergasse a od r. 1945 = Věžní.“

1.7. Teplice v historických souvislostech

Vznik města Teplice se váže k legendě o objevení teplých pramenů. Václav Hájek z Libočan přepsaný Janem Linkou (2003, s. 89) o tom píše:

„Léta sedmistého šedesátého druhého. Teplice nalezena. Nějací pastýřové pasouce svá stáda po lesích, našli pramen vody horké, i oznámili to nějakému člověku, jenž měl čeledi velmi mnoho a byl jako nad jiné bohatý, jemuž jméno bylo Kolostůj. Ten pojav své přátely i čeled všecku, při té teplé vodě se osadil a hrad sobě tu s dvénásobní obrubou pevný postaviti rozkázal.“

Přestože se jedná o popis z pera muže, o kterém se František Palacký (1848, s. 19) vyjádřil následovně: *“...celý dějezpyt a dějepis český nezná většího škůdce nad muže tohoto...“*, opevněné sídlo u teplického pramene podle archeologických nálezů skutečně existovalo. Příběh je dodnes tradován jako legenda o vzniku města. Doložitelné založení města ovšem souvisí se založením ženského benediktinského kláštera v šedesátých letech 12. století královnou Juditou. Ve 13. století byly vystavěny další budovy konventu, Kilián (2015, s. 62) předpokládá, že zástavba byla soustředěna v okolí Pravřídla, Zámeckého náměstí a jižní poloviny Dlouhé a Zámecké ulice.

První písemná zmínka o Teplicích jako městě kolem kláštera pochází z roku 1383, kdy zde již existovala latinská škola. Klášter se rozvíjel až do husitských válek; během nich byl vypleněn katolickými vojsky a jeptišky odsud utekly. Majetek připadl místním šlechticům. Jedním z nich byl i Jan Ilburk z Vřesovic, který založil hrad na zdejším vrchu Doubravka.

Během třicetileté války získal teplické panství lotrinský rod Aldringenů, později Clary-Aldringenů. Tento rod majetky vlastnil až do roku 1945, kdy byl Němci na základě Benešových dekretů vyhnán.

Na konci první poloviny 18. století byl u Teplic otevřen první hnědouhelný důl jako předzvěst průmyslového centra, kterým se přilehlý kraj za Rakouska – Uherska skutečně stal. Jen o pár desítek let později vypuknul v Teplicích velký požár, při němž shořela polovina celého města (cca 155 domů). Katastrofa paradoxně městu přinesla velkolepou výstavbu, která z města učinila na svou dobu moderní klasicistní lázně, navštěvované domácí i zahraniční elitou.

Mezi nimi zde byli jako lázeňští hosté například J. W. von Goethe a L. van Beethoven. O těchto dvou mužích, respektive o jejich setkání s kněžnou v parku, existuje stále živá legenda, která se pravděpodobně nikdy nestala. Goethe má na osudném místě postavenou bustu, po Beethovenovi se v Teplicích jmenuje jeden z největších lázeňských domů a restaurace.

Po bitvě u Chlumce, v níž vojenská rakousko-rusko-pruská armáda zabránila Napoleonově vpádu do Čech, se v domě Zlatý kříž na Zámeckém náměstí sešli představitelé protinapoleonské koalice, politického paktu, který v 19. století formoval uspořádání Evropy.

V roce 1846 byla stržena poslední brána středověkého opevnění, tím se město začalo rozpínat do všech stran. V tomto období byla již těžba hnědého uhlí v přilehlých dolech v plném proudu a v souvislosti s tím zprovoznila společnost k. k. privilegierte Aussig-Teplitzer Eisenbahn (Ústecko-teplická dráha) po dlouhých bojích s lázeňskou komisí prvních 20 km své trati vedoucí z Ústí do Teplic. Vlaky sice pomohly rozvoji lázeňského podnikání, ve výrazně větším měřítku ovšem podpořily další rozvoj těžby. O deset let později byla dokonce lázeňská komise na nátlak těžařské lobby po sedmdesáti letech činnosti zcela rozpuštěna. A ještě téhož roku vznikl v severozápadních Čechách Spolek pro hornické zájmy se sídlem v Teplicích.

Kocourková a Vilím (2009, s. 29 – 30) vystihují změny v tomto století následovně:

„Zatímco se Teplice v první polovině 19. století staly mondénním lázeňským městem a bývaly zvané „malou Paříží“, od druhé poloviny tohoto „věku rozumu“ je stále více poznamenával bouřlivý rozvoj dolování a průmyslu.“

Událost, která dovršila přerod lázeňského města v průmyslovou oblast, se stala v roce 1879. Vinou průvalu na dole Dölinger u Duchcova se na 18 dní teplické prameny zcela ztratily. Přestože je tím vedený prof. Laubem dokázal nalézt a uměle čerpat, Teplice tím přišly o světovou prestiž a již nikdy nedosáhly takového počtu návštěvníků, jako před touto katastrofou. Tahanice a soudní pře o odškodnění těžaři způsobených ztrát vyústilo o mnoho let později do regulativů na ochranu lázní.

Postupně byly Šanov a později Trnovany (současné teplické čtvrti) povýšeny na město, před koncem 19. století byly Teplice se Šanovem spojeny a vytvořily tak souměstí Teplitz-Schönau.

Další důležité události se týkaly změn v rámci celého státu. V samostatném Československu začali být Němci po skončení první světové války menšinou (což byla oproti začátku století inverzní situace – podle nejnovější rozsáhlé publikace zabývající se zevrubně historií Teplíc (Kilián a kol., 2015, s. 244) se při sčítání obyvatel v roce 1900 hlásilo 24 420 obyvatel Teplíc k německé národnosti a jen 1 548 občanů k národnosti české). Část z nich založila provincii Deustchböhmen, která se hlásila k Rakousku. 8. prosince 1918 město obsadila československá armáda, což napětí mezi Čechy a Němci jen vyhrotilo.

Po Mnichovské dohodě obsadily Teplice na počátku října 1938 německé jednotky. Velká část Čechů, odpůrců nacistického režimu a hlavně židů (kterých bylo kolem 5000) uprchla nebo byla vyhnána. O jejich nemalý majetek se podělili místní obyvatelé, část byla i zestátněna. A aby zde nezůstalo po židech ani památky, v noci ze 14. na 15. října 1939 došlo k vypálení synagogy v Lipové ulici.

Po skončení druhé světové války byli obyvatelé německé národnosti na základě Postupimské dohody odsunuti; v praxi tedy násilně vyhnáni ze svých domovů. Teplice tím přišly především o lidi se zděděným vztahem k místu. Do města se, stejně jako do zbytku kraje, nastěhovali, neboli dosídlili lidé z celé republiky. Nejen v pamětech místních zůstaly následky několikanásobné výměny obyvatel dodnes.

Po roce 1950 začala postupná asanace většiny historického jádra města, která pokračovala až do roku 1988. Za oběť jí padly mimo jiné stovky domů historického centra, téměř celé Trnovany a klasicistní zóna v Mlýnské ulici (která je dnes v podstatě prázdná).

Před pádem komunismu zde byl nedýchatelný smog způsobený kombinací nevyhovujících přírodních podmínek a koncepce severu Čech jako „palivově-energetické základny socialistické republiky“. To dovedlo Tepličany až k ekologickým demonstracím v centru města, které se staly předzvěstí Sametové revoluce.

1.7.1. Kapitoly z dějin teplické urbanonymie

O Teplicích nebyla sepsána žádná publikace, která by se blíže věnovala tématu místní urbanonymie. V tomto směru jsme odkázáni na útržkovité články a dokumenty z okresního archivu. Uvádíme zde ilustrativně čtyři podkapitoly související s vývojem uličního názvosloví za posledních sto let.

1.7.1.1. Komise pro české překlady

Není neobvyklé, že pro názvosloví ulic je stanoven specifický orgán, komise, která má na starosti zabývat se výběrem vhodných názvů. V současnosti má schvalování na starosti zastupitelstvo města, návrhy pak předkládají úřednice stavebního odboru, případně občané města. Ne vždy tomu ale tak bylo.

26. června 1923 bylo Městskou radou odsouhlaseno stanovení komise pro české překlady a česká pojmenování ulic a náměstí v Teplicích-Šanově. Na dokumentu je zaneseno, že podepsaná místní organizace Československé národní demokracie sděluje tímto, že do zmíněné komise vysílá členy: Františka Gottwalda (U Hadích lázní 64, Teplice), Dr. Otakara Šetku (Dubí, Ertlova vila), Františka Hanouska (Západní 7, Teplice) a Bohumila Lámoše (Alejní 50, Teplice). O další činnosti a existenci komise se již další zprávy nepodařilo dohledat.

1.7.1.2. Přejmenování v roce 1945

Historicky největší vlna přejmenování místních ulic se uskutečnila po skončení druhé světové války v roce 1945. Německé názvy byly komisí nahrazeny českými pojmenováními. Komise se řídila zejména následujícími zásadami:

- vhodné a zažitě české názvy ulic a náměstí byly ponechány;
- ponechání a rozšíření pojmenování, která zdůrazňují lázeňský ráz města;
- pojmenování okrajových ulic podle směru, kterým vedou, např. Pražská, Dubská, Novosedlická;
- rozdělení města na skupiny se systematizovanými názvy (mezi Bílinskou a Pražskou ulicí se zaváděly názvy po významných státnících, mezi Pražskou a Doubravskou ulicí po hudebních skladatelích, mezi Doubravskou ulicí a Masarykovou třídou po spisovatelích, mezi Masarykovou třídou a nádražím

po osobnostech spjatých s ukončením války, mezi nádražím a Dubskou ulicí po výtvarných umělcích, mezi Dubskou a Duchcovskou ulicí po význačných osobách, mezi Duchcovskou a Bílinskou ulicí po městech a státech).

Konkrétní převodník ulic je uveden v příloze A.

1.7.1.3. Druhá etapa přejmenování po Sametové revoluci

Dne 25. dubna 1991 byl Radou města odsouhlasen návrh na změnu názvů ulic a veřejných prostranství. Návrh je předkládán odborem vnitřních věcí s odůvodněním, že již loni po první etapě přejmenování ulic a náměstí bylo občanům přislíbeno v letních měsících roku 1990 uskutečnit etapu druhou. Tento záměr se ovšem neuskutečnil. Městský národní výbor měl totiž údajně důležitější úkoly jako přípravu listopadových komunálních voleb a sčítání občanů, domů a bytů. Termín pro uskutečnění druhé etapy přejmenování byl posunut na nespécifikovanou pozdější dobu. Tento text je doplněn dovětkem (AMT, 1991, s. 2):

„Vzhledem k tomu, že již řadu týdnů sledujeme mezi občany značnou netrpělivost, pokud jde o přejmenování ulic, předkládá odbor vnitřních věcí návrh změn názvů ulic a veřejných prostranství k projednání radě MěÚ dříve než mu ukládal plán práce.“

Při výběru nových názvů bylo přihlíženo jednak k charakteru označení ulic v části města, kde k přejmenování dochází, aby byla zachována jednotnost názvů (i když např. v Trnovanech jsou názvy velmi roztrženy a v Proseticích vůbec zvažovali, zda přejmenovat pouze některé nebo všechny ulice – rozhodli se pro druhou variantu). Jednak se přihlíželo k podnětům občanů, údajně šlo o požadavky a přání zcela neodůvodněné, např.:

Novoveskou na Svahovou

Opavskou na Pod Lipami

Chelčického na Payerovu

Slezskou na Hrušňovou

Slovenskou na Zahradní

Jugoslávskou na Třešňovou

Moravskou na Lesní

U Garáží na Na Podlesí

Ačkoli názvy byly výslovně označeny jako *zcela neodůvodněné*, v některých případech jejich odůvodnění známe. Například ulice Chelčického se dříve jmenovala Payerova, jednalo by se tedy o návrat k původnímu názvu, navíc podle jednoho z nejvýznamnějších teplických rodáků (více viz ulice Payerova). Uvedené změny se neuskutečnily, došlo ovšem k přejmenováním ulic následujících:

Tabulka 1: Přejmenování uliv v roce 1991

čtvrť	původní název	nový název
Prosetice	Stavbařů	Plynárenská
	Pražského povstání	Krajní
	Tankistů	Rovná
	ČSLA	Prosetická
	Pohraniční stráže	Pod Školou
	Lidových milicí	Pod Hvězdárnou
	SNP	Na Konečné
	SNB	Rohová
	Vítězného února	Na Spojce
	9. května	Pod Tratí
Řetenice	Úderníků	K Vápence
Šanov	maršála Rokosovského	Vojanova
k. ú. Teplice	Herty Lindnerové	Svojsíkova
	Volgogradská	Mostecká
	Kubánské revoluce	Americká
	Mladé gardy	Juditina
	Švermova	Svatoplukova
	Dimitrovovo náměstí	Laubeho náměstí
	Národní fronty	Poštovní
	nám. Budovatelů	Tržní náměstí
Trnovany	nám. A. Zápotockého	Nádražní náměstí
	Pětiletky	U Pivovaru
	Angerova	Drážní
	Družstevní + Vítězná	Jana Koziny
	Fučíkova + Čapajevova	Přítkovská
	Julia Fučíka	Bohosudovská
	Partyzánů + Pionýrů	Maršovská

	Odborářů	Unčínská
	Proletářů	V Lukách
	Družby	Arbesova
	Z. Nejedlého	Husova
	Mládežnická	Seifertova
	A. S. Makarenka	Julia Payera
	Engelsova	Modlanská
	25. února	Trnovanská
	maršála Koněva	Štúrova
	Karla Marxe	Skupova
	maršála Rybalka	Thámová

1.7.1.4. Pojmenování tří nejmladších teplických ulic

V únoru 2015 se na zastupitelstvu města jednalo o pojmenování tří nových ulic v oblasti na Valech. Návrhy byly předloženy tři. Opoziční zastupitel ze sdružení Volba Pro Teplice navrhol, aby názvy nesly odkazy významných osobností novodobých dějin našeho státu s vazbou na Teplice: Fajtlova (František Fajtl byl studentem teplické obchodní akademie, letec RAF), Kubínova (Pavel Kohn Kubín byl také letec RAF a studoval na místní obchodní akademii) a Třeštíkova (Dušan Třeštík se narodil v Sobědruhách, byl významným českým historikem a chodil na teplické gymnázium).

Další teplický zastupitel za TOP 09 přednesl návrh tento: Johnova, Pauliho a Waageho. I tato jména mají vztah k Teplicím. Franz Waage byl tehdejší starostou Šanova, zasloužil se o založení sboru dobrovolných hasičů v Šanově, a také se významně podílel na ustanovení šanovského hřbitova, který byl uveden do provozu v roce 1879 (dnes hřbitov v Bystřanech, kde je tento muž pohřben).

Ani pro jeden ze zmíněných návrhů nebyla nalezena podle Málka (2015) dostatečná podpora, proto přišel na řadu návrh stavebního úřadu. Jeho vedoucí uvedla, že by bylo dobré pokračovat v započatém trendu pro tuto lokalitu, a to s ohledem na sousední, již fungující ulice; pokračovat ve výčtu významných historických osobností českých dějin spjatých s městem Teplice (Jakoubek, Zikmund a Albrecht).

Přestože byl vznesen argument, že si s těmito názvy lidé spojí jiné osobnosti (například výrazně známějšího Zikmunda Lucemburského), navíc právě tato byt'

česká jména patří osobám, které kromě samotného vlastnictví Teplic městu nic zajímavého nepřinesly, tyto návrhy byly přijaty a odhlasovány (s hlavním argumentem, že se jedná o názvy jednoslovné, a tedy se nekomplikuje činnost úředníkům, poště apod.).

Současné názvy ulic vycházejí tedy z návrhu pojmenování podle vlastníka města Teplice v roce 1437 Jakoubka z Vřesovic jako Jakoubkova, Albrechtova podle vlastníka Teplic v roce 1506 Albrechta z Kolovrat a Zikmundova podle vlastníka města v roce 1523 Zikmunda ze Smiřic (více viz ulice Albrechtova, Jakoubkova, Zikmundova).

2. Praktická část

V následující praktické části práce se budeme zabývat motivací a klasifikací všech teplických ulic. Nejdříve se zaměříme na motivaci názvu města Teplice a Šanov (se kterým Teplice historicky tvořily souměstí). Dále zpracujeme sémantickou motivaci ulic, která bude navazovat na práci Zuzany Taliánové (2011). Ta zpracovala a vyhodnotila pouze k. ú. Teplic, respektive 211 (ze současných 373) ulic. My nyní máme ucelený seznam ulic ze všech čtvrtí; vedle k. ú. Teplice se sem řadí Hudcov, Prosetice, Sobědruhy, Nová Ves, Trnovany, Řetenice. Motivaci ulic se pokusíme určit u zbývajících ulic. Jejich počet se ovšem bude mírně odlišovat, protože některé ulice byly během uplynulých pěti let zrušeny nebo přejmenovány.

Úplný seznam ulic ke dni 1. 1. 2016 je získán z veřejného dálkového přístupu webového portálu Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního (blíže specifikováno v poznámce pod čarou v kapitole Pojem urbanonymie), který zprostředkovala zaměstnankyně odboru územního plánování a stavebního řádu Magistrátu města Teplice.

Autorka zmíněné práce se věnovala u každého urbanonyma analýze tří různých aspektů: sémantické motivaci, formální a slovtvorné struktúře. Z důvodu rozsáhlého počtu vzorků se zaměříme na sémantickou motivaci. Tu u příslušného vzorku urbanonym určíme a v druhé podkapitole zpracujeme do grafů a tabulek a komparací dat zjistíme, zda trendy pojmenované u vzorku k. ú. Teplice jsou srovnatelné se vzorkem všech současných ulic města.

Použijeme základní klasifikaci podle Emy Krošlákové (1988, s. 56 – 62). Klasifikaci je vždy vhodné přizpůsobit danému vzorku. V nejširším pojetí třídění je možné dělit urbanonyma na výrazně více kategorií. Uvedeme zde několik příkladů dedikačních i orientačních typů, které například ve své diplomové práci Urbanonymie Jihlavy použila Jana Divišová (2008).

V rámci typů orientačních například názvy podle směru ulice mohou být dále členěny podle toho, zda směřují k blízkým i vzdáleným obcím, k blízkým i vzdáleným městům, k městským částem a k místům označeným pomístním jménem. Názvy motivované různými vlastnostmi ulice se dále člení na názvy dle délky, šířky a tvaru ulice (*Krátká, Úzká*), dle geometrického charakteru ulice (*Strmá, Lomená*),

dle funkčního aspektu (*Spojovací, Okružní*), dle barev (*Zelená*) a dle jiné vlastnosti (*Kamenná, Sluneční, Ztracená*). Pojmenování motivovaná porostem mají zase možné podkategorie květiny, keře a stromy.

U typů dedikačních se větší klasifikační diverzita projeví dělením některých kategorií (např. spisovatelů, umělců, politiků) na české a zahraniční (nebo mezinárodní) nebo se oddíl umělců rozčlení zvláště na malíře, sochaře, režiséry a herce a fotografy.

My pro přesnost navázání a možnost porovnání zjištěných údajů s předchozím vzorkem přejímáme kategorie, které použila Zuzana Taliánová a vzhledem ke svému vzorku je doplnila. Jedná se o následujících 5 doplněných kategorií: pojmenování podle států (např. Bulharská), podle českých, moravských a slezských měst (např. Plzeňská), podle historických území (např. Moravská), podle hlavních evropských měst (např. Pařížská), podle společenských idejí (např. Spojenecká).

Vzhledem k našemu doplněnému vzorku jsme přidali kategorii k typům orientačních názvům (název utvořený podle povahy zástavby) a rozšířili třídy Podle evropských hlavních měst na Podle evropských měst (abychom nemuseli přidávat zvláštní třídu pro ulici Zrenjaninskou).

Po rozřazení ulic našeho doplněného vzorku můžeme vyhodnotit, zda původně přidáné kategorie mají smysl v rámci vzorku všech teplických ulic nebo jen pro užší vzorek ulic v k. ú. Teplice.

2.1. Motivace názvu města

2.1.1. Teplice

Pokud se snažíme dohledat dnešní význam pojmu teplice (v apelativním slova smyslu), nalezneme dělení pramenů podle teploty. Netopil (1981, s. 86) uvádí související členění takto:

- prameny studené (s průměrnou teplotou nepřesahující 20 °C)
- prameny teplé (s průměrnou teplotou vyšší než 20 °C)

- vlahné (hypotermální, do 37 °C)
- teplé či **teplíce** (termální, do 50 °C)
- vřídla (termy, přes 50 °C)

Jedná se tedy o druh teplých pramenů s teplotou do 50 °C.

Podle Profouse a Svobody (1957, s. 327) pojmenování Teplíc vzniklo z apelativa *teplíce*, - e (f), tj. lázně aneb voda od přirození teplá - horká, *thermae* – Warmbad. Je tedy nasnadě, že prameny zachycující dnešní podobu názvu; i ti, kdo se zabývají hlubším bádáním historického původu názvu, docházejí ke stejnému závěru a nesporně tak dokládají souvislost názvu města s jeho lázeňskou historií.

První písemná zmínka o Teplících (v latinské podobě Teplitz) je zaznamenána v kronice Jarlocha - opata kláštera premonstrátů v Milevsku. Zajímavé je povšimnout si jazykové stránky samotného jména. Už v citaci Václava Hájka z Libočan (na začátku podkapitoly o historii města) je uveden tvar Teplíce jako singulár (*Teplíce nalezena*). To se shoduje s vyjádřením Kuby (1984, s. 98), že jméno přešlo z původního singuláru do plurálu:

„...1517 hajtman na Teplici, 1541 táhli k Teplici; v 17. století pojedeme do Teplíce n. Teplíc, dnes jen v pl.: v Teplících, do Teplíc.“

2.1.2. Šanov

Tuto část města je možné po samotném centru pokládat za druhou nejdůležitější, a to nejen z historického pohledu (v roce 1895 došlo ke spojení Teplíc a Šanova ve dvojměstí Teplíce-Šanov (něm. Teplitz-Schöna). Tento název se zachoval až do roku 1948.

Šanov bylo původně samostatné město, které ovšem nevzniklo u teplých pramenů jako Teplíce (ani výklad původu názvu tomu nenasvědčuje); od počátku to byla spíše hospodářská ves. Tento charakter vsi, kde se většina obyvatelstva živila zemědělstvím, vydržel Šanovu až do konce 18. století.

Za místo svého založení bývalá samostatná ves pravděpodobně vděčí své výhodné poloze v údolí potoka Bystřice. To se usuzuje přímo podle samotného pojmenování - původní označení této lokality bylo podle Profouse a Svobody (1957,

s. 270) *krásný luh* či *krásná mokřina*, něm. die schön^e Au (podle německé mapy z roku 1884). Postupným splynutím slov vzniklo označení Schönau.

První zmínka o propriu Šanov pochází z roku 1406, kdy je podle Profouse a Svobody (1957, s. 270) název vsi zapsán jako *Schonow*. Ačkoli se to nezdá příliš pravděpodobné, názvy *Schonow* či *Ssonow* jsou podle zmíněných autorů české ekvivalenty, které byly používány do konce 19. století. Až v té době (srov. Sedláček 1998, s. 859, Orth a Sládek, 1870, s. 797) se objevil tvar jména, který předcházal dnešnímu tvaru současnému - Šonov.

2.2. *Motivace pojmenování ulic*⁸

14. října - podle historické události, která předcházela vzniku Československa 28. října 1918. Tento den byla Socialistickou radou zorganizována generální stávkou na protest proti vývozu potravin a zboží do Rakouska. Stávka měla politický význam – následovalo vyhlášení československé samostatnosti.

5. května – podle historické události nazývané Květnové povstání českého lidu. Jednalo se o ozbrojené povstání českého lidu proti německým okupantům na konci druhé světové války (1945).

Albrechtova – podle historické osobnosti Albrechta z Kolovrat, majitele teplického panství v roce 1506. Jeho manželkou byla Anna z Kováně. V důvodové zprávě v roce 2005 k usnesení názvu ulice Johančina je uvedeno, že další ulice v horní části svahu by mohla mít název Anenská právě podle Anny z Kováně, též majitelky Teplic. K pojmenování ulice Anenská zatím nedošlo, oproti tomu Albrechtova zde roku 2015 určena byla.

Antala Staška – podle českého spisovatele a právníka (1843 – 1931), vlastním jménem Antonína Zemana. Studoval v Praze a Krakově, pracoval v redakcích Národních listů a Květů. Po získání titulu doktor práv pracoval v advokátní praxi v Kolíně a Praze, později působil jako vychovatel v Petrohradu. Jeden z jeho dvou synů je český spisovatel Ivan Olbracht a jeho manželka (Staškova

---

⁸ Motivace je rozpracovaná pouze u ulic, u kterých ji nedefinovala Taliánová (2011). Celý soubor ulic s příslušným určením motivace a dalšími údaji je uveden v příloze B.

snacha) Helena Malířová, po které je také pojmenována jedna z teplických ulic (lokalizovaná v jiné části města).

Antonína Sochora – podle vojenského činitele (1914 – 1950), československého vojáka, nositele Řádu Bílého lva a dalších osmi řádů a čtrnácti vyznamenání v pěti různých státech. S matkou a sourozenci se na začátku první světové války přistěhoval do nedalekého Duchcova. V Teplicích studoval obchodní akademii, kterou ovšem kvůli hospodářské krizi ve 30. letech nemohl dokončit. S Duchcovem jsou spjaty také další události jeho života; je zde po něm pojmenována místní základní škola a před ní je umístěna jeho busta.

Arbesova – podle českého spisovatele a novináře Jakuba Arbesa (1840 – 1914). Pracoval v několika redakcích, jedno z míst jeho největšího působení bylo místo odpovědného redaktora v Národních listech, za své články a vedení novin byl Němci odsouzen na patnáct měsíců, které strávil ve vězení v České Lípě. Je znám jako zakladatel literárního žánru romaneto (autorem samotného termínu je ovšem Jan Neruda, kterého Arbes považoval za svůj vzor).

Boční – podle polohy ulice. Je situována na severovýchodním kraji města a je to slepá ulička vybočující z jedné vedlejší komunikace pod ostrým úhlem přibližně čtyřiceti stupňů. Byla pojmenována na základě usnesení Zastupitelstva města v roce 2009.

Bodláková – podle porostu. Ulice patří do skupiny ulic pojmenovaných podle usnesení Zastupitelstva města v roce 2009. Leží v těsné blízkosti s dosud nezastavěnou zarostlou plochou. Flóru tohoto prostranství mají charakterizovat jména okolních ulic vzniklých v téže vlně; Chmelová, Jahodová, Travní, Trnková a Šípková. Terén odpovídající popsáním druhům pak vystihuje název komunikace, na kterou většina ze jmenovaných ulic navazuje; Na Haldách.

Bohosudovská – podle směru ulice. Toto je jedna z nejdelších teplických ulic (měří kolem 2, 5 km, navíc tento název nese také několik přilehlých uliček, které vznikaly postupně paralelně s hlavní ulicí většinou za účelem vjezdu k panelovým domům), vede z Trnovan směrem k Bohosudovu – části podkrušnohorského města Krupky.

Bohuslava Martinů – podle světově známého českého hudebního skladatele a představitele moderny 20. století (1890 – 1959). Studoval hru na housle, klavír a varhany. Na začátku své kariéry byl zaměstnán jako houslista v České filharmonii, jeho učitelem byl také Josef Suk (jehož ulice je též v Teplicích).

Brandlova – podle českého malíře, hlavního představitele českého baroka v Čechách, Petra Jana Brandla (1668 – 1735). Inspiroval se starými mistry (Tizian, Petr Paul Rubens), z domácích malířů byl ovlivněn zejména Karlem Škrétou. Mezi jeho přátele patřil také Matyáš Bernard Braun, jehož nejvyšší dílo – morový sloup Nejsvětější Trojice – stojí právě na Zámeckém náměstí v Teplicích.

Březový háj – podle porostu. Úsek ulice s tímto názvem má specifický tvar, který se shodou okolností dá přirovnat k březovému lístku – zploštělý okruh a poměrně krátká část navazující rovné komunikace. Ulice je situována v Sobědruhách na periferii Teplic a namísto zástavby okolí podél vozovky tvoří bohatý keřový a stromový porost z velké části zastoupen právě břízou bělokorou (*Betula pendula*).

Cihelní – podle objektu vytvořeného lidskou činností. V části Teplic Hudcov, kde se ulice nachází, bývala cihelna. Dodnes zde po ní zůstal vysoký cihlový komín.

Černá cesta – podle polohy. Nedaleko této komunikace se nachází inverzně pojmenovaná škola - ZŠ Bílá cesta.

Československých legií – podle kolektivních hrdinů. Označovaly se tak za první světové války jednotky zahraničního vojenského odboje, působily zejména v Rusku, Francii a Itálii, také ale v jiných státech.

Denisova – podle francouzského historika, politika, slavisty a bohemisty Ernesta Denise (1849 – 1921). Tento profesor pařížské Sorbonny a univerzity v Bordeaux je mimo jiné autorem mnoha děl o kulturních dějinách Čechů a Moravanů. Právě Čechy byly podle profesora kulturně a politicky velmi vyspělé. Denisovo založení časopisu *La Nation tcheque* a jeho příspěvky do revue *Le Monde Slave* podpořily Masarykovy a Benešovy snahy o vytvoření samostatného českého státu. Na Sorbonně pak jeho přičiněním byly založeny

katedry slavistiky, historie slovanských národů a historie československého státu.

Dobrovského – podle kněze, filologa, historika a zakladatele slavistiky v českých zemích Josefa Dobrovského (1753 – 1829). Tento prototyp osvícenského vědce byl vůdčí osobnost první (obranné) fáze národního obrození, kromě mnoha jiných zásluh rozpoznal falzum Rukopisu zelenohorského, za což byl českými vlastenci silně odsuzován. Josef Dobrovský byl jedním z významných hostů teplických lázní; svoji pamětní desku má umístěnou na lázeňském domě v areálu lázní Beethoven. Je na ní jeho reliéf a nápis: „*Zde bydlel v roce 1812 český buditel Josef Dobrovský.*“

Doubravice – podle směru. Název je navázán na blízkou znělcovou Doubravskou horu (nebo též Doubravku), na které se nachází stejnojmenný hrad. Dub (Quercus), který dal hoře jméno, je zde původní dřevinou a tvoří jednu z nejstarších a nejmohutnějších částí porostu. Ulici Doubravice najdeme na samém východním okraji města, podél ní se nachází louky a pastviny a je odtud výhled právě na zmiňovanou horu, od jejíhož úpatí je vzdálená necelých 400 m.

Doubravická – podle směru. Pro ulici platí stejný popis jako u ulice předchozí (Doubravice), je s ní také nezpevněnou cestou propojena, nachází se u samého úpatí Doubravské hory.

Dražní – podle polohy. Ulice je slepá a neprůjezdný konec vozovky je jen pár metrů od kolejí; dráhy vedoucí z Teplického hlavního vlakového nádraží směrem na Ústí nad Labem.

Důlní – podle směru. Ulice se nachází na severním okraji města, směrem k Vrchoslavi – části Krupky. K tomuto místu se váží začátky těžby fluoritu. Nacházela se zde otevřená štola a slepá jáma, kde se ho v letech 1953 až 1970 vytěžilo celkem 320 147 tun. V této ulici také sídlí firma obchodující se strategickými surovinami, Fluorit Teplice s.r.o.

Dvorská – podle objektů vytvořených lidskou činností. Komunikace je součástí starých Prosetic, v šestnáctém století se v blízkém okolí nacházel mlýn a

poplužní dvůr. To je označení pro panský neboli vrchnostenský dvůr, jehož součástí byly hospodářské budovy a další pozemky.

Edisonova – podle amerického vynálezce a podnikatele Thomase Alva Edisona (1847 – 1931). Byl autorem stovek patentů, další tisíce registrovaly jeho firmy. Mezi nejznámější z nich patří žárovka a fonograf. Kromě jiných zásluh je mu připisováno založení dodnes prestižního časopisu Science. V této ulici je stejnojmenná základní škola (která se sem přistěhovala z dřívější ZŠ Leninovy na Masarykově ulici).

Emilie Dvořákové – podle hrdinky protifašistického odboje, povoláním švadleny. Byla součástí dvaceti devíti členné ilegální německo-české skupiny působící na Teplicku, Ústecku a Mostecku kolem roku 1940. Sudetoněmecká skupina pod vedením Herty Lindnerové byla tvořena mimo jiné německými členy komunistické strany. Ulice Herty Lindnerové byla v Teplicích také, v roce 1991 ji v rámci druhé etapy přejmenování ulic po Sametové revoluci přiřadili název, který nese do současnosti – Svojsíkova.

Fibichova – podle českého hudebního skladatele 19. století Zdeňka Fibicha (1850 – 1900). Návrh na pojmenování ulice byl v roce 1991 předložen a schválen Radou města s odůvodněním návaznosti ulice na Nedbalovu (O. Nedbal – hudební skladatel, více viz Nedbalova). V Teplicích nese jméno dalšího hudebního skladatele ulice a náměstí (obojí podle Bedřicha Smetany).

Fojtovická – podle směru. Poloha ulice je soustředěna na severovýchodním kraji Teplic směrem ke Krupce. Jedna z nejvzdálenějších administrativních částí Krupky nese název Fojtovice. Nalézá se až za hřebenem Krušných hor, od Teplic je vzdálená přibližně 9 km.

Františka Hrubína – podle českého spisovatele a básníka (1910 – 1971). Hrubín byl také dramatik, scénárista a překladatel zejména z francouzštiny. V této lokalitě jsou ulice pojmenovány podle spisovatelů (Máchova, Březinova, J. Hory aj.).

Fügnerova – podle jednoho ze zakladatelů spolku Sokol Jindřicha Fügnera (1822 – 1865). Ve vlasteneckých kruzích se setkal s Tyršem, se kterým spolek s názvem Sokol Pražský založili; Fügner se pak stal jeho prvním starostou.

Teplický Sokol má sice svoji tělocvičnu v ulici Palackého, ale Fügnerova je na ni kolmá a vede přímo k hlavnímu vchodu objektu.

Gagarinova – podle sovětského kosmonauta Jurije Alexejeviče Gagarina (1934 – 1968). První člověk, který v roce 1961 vzlétl do vesmíru a stal se tak nejen hrdinou Sovětského svazu, ale celebritou pro celý svět. Ulici dedikovanou tomuto muži najdeme v řadě (nejen) evropských měst.

Generála Svobody – podle československého generála a politika Ludvíka Svobody (1895 – 1979). Byl poválečným ministrem národní obrany a prezidentem Československé socialistické republiky.

Haškova – podle českého novináře a spisovatele Jaroslava Haška (1883 - 1923). V této lokalitě jsou ulice pojmenovány podle spisovatelů (Nerudova, S. K. Neumanna).

Havířská – podle původního zaměstnání obyvatel.

Havlíčková – podle českého novináře, spisovatele a politika Karla Havlíčka Borovského (1821 - 1856). V Teplicích jsou kromě ulice také Havlíčkovy sady (dříve Payerovy). Mezi jeho záliby patřila pěší turistika, během které Teplice navštívil. Poprvé v roce 1840, kdy putoval ze Stráže pod Ralskem přes Drážďany a Teplice do Českého středohoří. O pět let později se Teplice staly cílem jeho cesty, na které ho doprovázeli univerzitní profesor a věhlasný historik Václav Vladivoj Tomek a pozdější univerzitní profesor a vědec Vojtěch Šafařík (syn Pavla Josefa Šafaříka). První den dorazili k předhůří Českého středohoří do Doksan a druhého dne pokračovali přes Terezín a Litoměřice do Teplic.

Hlávkova – podle českého architekta, politika a mecenáše Josefa Hlávky (1831 – 1908). Stal se zakladatelem a hlavním mecenášem České akademie věd a umění, z jeho architektonických děl je známa Zemská porodnice (nebo též Porodnice U Apolináře), která je chráněna jako kulturní památka.

Hliněná – podle materiálu podloží. Ulice byla pojmenována před tím, než zde vedla hotová zpevněná vozovka (nejdříve zde tzv. na zelené louce byly postaveny vilové novostavby a k nim se paralelně tvořila i příjezdová cesta). Motivace

pro pojmenování je tedy inspirována materiálem, s jakým se zde při zakládání ulice bylo možno na cestě i v jejím rozestavěném okolí setkat. Blízké ulice pojmenované v téže vlně také nesou název podle materiálu (Vápenná, Jílová).

Horská – podle polohy. Poměrně strmá komunikace vede z ulice Skupova na Goethovu výšinu – ostroh vzniklý činností potoka Bystřice (byl často navštěvován právě J. W. Goethem, který v Teplicích bydlel nedaleko).

Hudcovská – podle směru. Hudcov je nejdlehlší katastrální území města Teplice (3,5 km jihozápadně od centra), kde má trvalé bydliště přibližně procento obyvatel města. Původní název této ulice byl Školní, v roce 1997 byla přejmenována.

Husova – podle českého kazatele a náboženského reformátora upáleného 6. 7. 1415 v Kostnici Jana Husa (* kolem 1370). V blízkosti je též ulice Žižkova.

Chmelová – podle porostu. Více viz ulice Bodlákova.

J. Á. Komenského – podle posledního biskupa Jednoty bratrské, českého myslitele, filozofa a spisovatele Jana Ámose Komenského (1592 – 1670).

J. K. Tyla – podle českého spisovatele, novináře, dramatika, režiséra, herce, překladatele a divadelního kritika Josefa Kajetána Tyla (1808 – 1856). Patřil mezi významné osobnosti, které hostily teplické lázně. V blízkém okolí se nachází ulice dalších spisovatelů (Karla Čapka, Vrchlického, J. Wolkeru).

Jahodová - podle porostu. Více viz ulice Bodlákova.

Jakoubkova – podle historické osobnosti - husitského hejtmana, válečníka, politika a člena rodu Pánů z Vřesovic Jakoubka z Vřesovic (14. - 15. století). Je spjat s historií města; Zikmund Lucemburský mu věnoval majetky bývalého kláštera v Teplicích kolem roku 1430.

Jana Koziny – podle historické osobnosti, vůdce chodského povstání na konci 17. století, Jana Sladkého Koziny (1652 – 1695). V okolí jsou ulice pojmenované podle jiných historických osobností (Husova, Žižkova).

Janáčkova – podle českého hudebního skladatele klasické hudby Leoše Janáčka (1854 - 1928). Po skladateli jsou v Teplicích také sady na jednom z pahorků, dříve pojmenovaném Štěpánova výšina.

Jaselská – podle historické události. Jasło (tehdy německý Jassel) je město v Polsku, kde proběhla bitva v rámci Západokarpatské operace. Účastnilo se jí také československé dělostřelectvo a svůj úkol obsadit stanovené kóty naši tankisté splnili. Generálmajor Gusev jim vyjádřil pochvalu u Stalina, který udělil třem z pěti československých pluků čestný název „*Jaselský*.“

Jílová – podle materiálu podloží. Výklad stejný jako u ulice Hliněná (viz výše), obě ulice jsou propojeny.

Jiřího z Poděbrad – podle historické osobnosti, českého krále Jiřího z Poděbrad (1420 – 1471). Tento král připsal Teplice jako věnné město své ženě královně Johance z Rožmitálu, která se zde podílela na opravách kláštera poničeného husitskými válkami. V Teplicích je po ní také pojmenovaná ulice Johančina.

Jižní – podle polohy. Ulice směřuje ze severu na jih. Od centra Teplic leží na severní straně, v rámci čtvrtě Novosedlice, kde je lokalizována, je na straně východní. V jejím těsném sousedství najdeme ulice pojmenované ve stejné vlně Východní a Severní. Variantou pro názvy ulic pojmenovaných podle světových stran byly jména Modrá, Žlutá, Bílá. Vysvětlení motivace těchto názvů v důvodové zprávě není uvedeno.

Josefa Resslera – podle rakouského lesníka, spisovatele a vynálezce česko-německého původu (1793 – 1857). Jeho nejznámějším vynálezem je lodní šroub (který mu ovšem byl oficiálně připsán až po jeho smrti).

Josefská – podle rakouského císaře Josefa II. (1741-1790), syna císařovny Marie Terezie. Na Josefův Patent o zrušení nevolnictví z roku 1781 navázal o šedesát sedm let později Hans Kudlich, který ve vídeňském říšském sněmu podal a prosadil návrh na zrušení roboty. Pomník Hanse Kudlicha je v Teplicích nad novoveským sídlištěm.

Julia Payera – podle historické osobnosti, nejvýznamnějšího teplického rodáka (dnes čestného občana města), kartografa, horolezce, alpinisty, objevitele a malíře

(1841 – 1915). Narodil se v Šanově v domě U Jitřenky v ulici U Hadích lázní. Na tomto místě je dnes po něm pojmenovaný hotel, který nese jeho pamětní desku. Díky své kartografické práci získal ve dvaceti sedmi letech místo ve Vojenském zeměpisném ústavu ve Vídni a také byl osloven k účasti na arktické expedici (jako topograf a vedoucí saní). V rámci jedné z polárních výprav objevil nové souostroví, které nazval podle císaře země Františka Josefa a na památku svého rodného města zde pojmenoval dvě místa – Teplický záliv a Šanovský ostrov. Své cesty shrnul v knize, která v češtině vyšla ve zjednodušené verzi pod názvem V ledovém zajetí, její úplné vydání se právě chystá v nakladatelství Dauphin. V pozdější etapě svého života zužitkoval získané zkušenosti v kresbě obrazů nejen s polární tematikou. V loňském roce (2015) se v Teplicích ke stému výročí jeho úmrtí uskutečnila v jízdárně muzea výstava a konala se série akcí připomínajících slavného teplického rodáka. V rámci akcí byla také snaha vrátit původní název Payerovy sady dnešním Havlíčkovým sadům, to bohužel na zastupitelstvu města neprošlo.

K Vápence – podle polohy. Ulice je lokalizovaná v blízkosti bývalé vápenky.

K Vodojemu – podle polohy. Nejjižnější teplická ulice vede k věžovému vodojemu na Nové Vsi, ve kterém je již několik desítek let zásoba pitné vody pro celé město (z vodní nádrže Fláje v Krušných horách).

K Zámečku – podle objektu vytvořeného lidskou činností.

Kamenná - podle materiálu vozovky. Jako jedna z odlehlejších ulic na západním kraji města je tvořena zčásti kamennými žulovými kostkami, které této nově pojmenované komunikaci daly název. Ten zároveň koresponduje s názvy ulic pojmenovaných v jiné lokalitě, ale v téže vlně v roce 2011, které jsou odvozeny od jiných pracovních materiálů (Vápenná, Jílová, Hliněná).

Karla Aksamita – podle bojovníka proti fašismu (1897 – 1944). Narodil se v Košťanech u Teplíc a vyrůstal v proletářské rodině. Stal se zakládajícím členem komunistické strany na severu Čech, později byl předsedou Federace proletářské tělovýchovy. Když byl zatčen gestapem, zvolil raději rychlou smrt (kterou se mimo jiné ve své knize Křik koruny české zabývá Václav Černý).

Kopřivová - podle porostu. Více viz ulice Bodlákova.

Kosmonautů – podle kolektivních hrdinů; všech letců, kteří byli ve vesmíru.

Košťanská – podle směru. Vede ze čtvrti Hudcov a navazuje na ni ulice Teplická, která vede přímo do blízkého města Košťany.

Kpt. Jaroše – podle československého důstojníka a účastníka zahraničního odboje Otakara Jaroše (1912 – 1943). Na kapitána byl povýšen in memoriam, padl v boji u Sokolova na Ukrajině.

Krajní – podle polohy. Je situována ve čtvrti Prosetice, resp. na okraji prosetického panelového sídliště.

Krátká – podle vlastnosti. Ulice ve starých Proseticích má jen několik desítek metrů.

Krušnohorská – podle polohy, odvozeno od oronyma. Nachází se v severní části Teplic, směrem na jen několik kilometrů vzdálený masiv Krušných hor. V jejím těsném sousedství je ulice Fojtovická, která nese název podle části města Krupky v Krušných horách.

Lahošťská – podle směru. Vede ze čtvrti Hudcov do blízké obce Lahošť.

Lázeňský sad – podle polohy. Názvem není označena běžná komunikace pro mobilní vozidla, ale série parkových chodníků v centru města. Park je situován právě mezi Císařskými lázněmi a lázeňským domem Beethoven.

Letecká – podle kolektivních hrdinů, na památku všem letcům.

Lomená – podle vlastnosti, resp. tvaru. Ulice vede do zatáčky, přibližně pod úhlem čtyřiceti pěti stupňů.

Luční – podle polohy. Ulice je slepá a její neprůjezdný konec přechází v cestu přes louku podél Sviního potoka.

Májová – podle historické události. 8. května je v České republice státní svátek na památku ukončení druhé světové války v roce 1945, kdy jsme byli osvobozeni Rudou armádou.

Marie Majerové – podle české prozaičky, komunistické novinářky a národní umělkyně (1882 – 1967), vlastním jménem Marie Bartošové.

Maršovská – podle směru. Ulice v severovýchodní části Teplic je směřovaná na sever, k městu Krupka, jejíž jedna administrativní část se jmenuje Maršov.

Metelkovo náměstí - podle českého zeměpisce, kartografa a cestovatele Dr. Jindřicha Metelky (1854 – 1921). Také byl politicky angažován; v severočeském pohraničí pomáhal s bojem za českou školu. Badatelská práce šla u něj v té době stranou, pomáhal českým rodičům v řadě míst severu a zejména na Teplicku. Jako poslanec Národního shromáždění inicioval a prosadil po vzniku republiky velmi významný menšinový školský zákon. Na náměstí má trvalou adresu stejnojmenná základní škola.

Mikoláše Alše – podle českého malíře a ilustrátora (1852 – 1913). Mezi jeho nejznámější díla patří cyklus Vlast zobrazený na čtrnácti lunetách v Národním divadle (spoluautorem je František Ženíšek).

Mírová – podle společenských idejí.

Modlanská – podle směru k blízké obci Modlany, kam ulice vede.

Mühligova – podle teplické historické osobnosti Josepha Maxe Mühliga. V roce 1890 tento podnikatel založil v Teplicích sklářskou huť orientovanou na výrobu plochého skla, která zde funguje dodnes. Je to největší producent plochého skla ve střední a východní Evropě. Továrna se původně jmenovala podle jeho manželky - Mariina huť, postupem času vystřídala několik dalších jmen až k současnému názvu AGC. Ulice je situována přímo před objektem sklárny, v sousedství ulice Sklářská.

Na Bramši – podle historické osobnosti. Původní motivací tohoto pojmenování je jméno německého podnikatele a majitele továrny v Drážďanech Johanna Ludwiga Bramsche (1811 – 1877). Bramsch měl svůj tajný recept na pěstování kvasinek a brzy se mu podařilo svůj droždářský průmysl významně rozšířit. Likéry a droždí od firmy Bramsch bylo možno zakoupit též v Teplicích. Počeštěním názvu firmy vznikla současná podoba označení této ulice.

Na Červeném vrchu – podle objektu utvořeného lidskou činností, respektive podle produktů, které v daném objektu vznikaly. Na tomto místě v Teplicích byly lokalizovány cihelny, po kterých zde zůstaly zvláštním způsobem spečené odpady červených barev. Dokladem názvu ulice je také zde stojící umělá zřícenina hradu Škvárovník, který byl právě na tomto místě ze zmíněného materiálu po roce 1805 postaven.

Na Haldách – podle polohy. Ulice je z jedné strany lemovaná zástavbou, z druhé strany sousedí se zarostlým prostorem právě na místě vytvořených hald neboli výsypek. O konkrétních druzích porostu, které korespondují s vegetací typickou pro tento ekosystém, nás informují názvy okolních ulic – Bodláková, Kopřivová, Šípková, Travní a Trnková.

Na Jalovčinách – podle porostu. V blízkosti ulice se nachází nízké upravené jalovcové keře.

Na Konečné – podle polohy. Slepá ulice v zástavbě panelového sídliště je umístěna blízko autobusové točny.

Na Rozhraní – podle polohy. Ulice na severovýchodním kraji města leží téměř na rozhraní katastru města Teplice.

Na Zborově – podle historické události 2. 7. 1917, bitvy u Zborova. Bitva byla součástí Kerenského ofenzívy a představovala první významný úspěch Československých legií na východní frontě. Událost byla natolik výrazná, že ruská vláda později zrušila veškerá omezení na formování nových jednotek z českých a slovenských zajatců.

Nábřežní – podle polohy. Ulice je u potoka Bystřice, vede podél jeho nadzemní části. Dále je potok sveden do podzemí a na povrch se dostává až o několik kilometrů dále za Proseticemi.

Náměstí Osvobození – podle historické události na konci druhé světové války, kdy byla naše země osvobozena Rudou armádou.

Nedbalova – podle českého hudebního skladatele, dirigenta a violisty Oskara Nedbala (1874 – 1930). V sousedství je ulice českého hudebního skladatele Fibichova.

Nerudova – podle českého spisovatele a publicisty Jana Nerudy (1834 – 1891). Je znám také jako dramatik, divadelní a literární kritik a vůdčí osobnost generace Májovců. Neruda se léčil v lázních v nedalekém Dubí. V Teplicích chodil na procházky a o zdejší oblasti napsal také jeden ze svých fejetonů, který se týkal nového místního osvětlení. Jeho citace byla: „*V Teplicích lampy skutečně svítí, zatímco v Praze jen stíní.*“ V Teplicích se také nachází ulice jeho přítele Jakuba - Arbesova.

Obránců míru – podle kolektivních hrdinů. Ulice je dedikovaná všem, kteří se zasazují o mírová řešení.

Okrajová – podle polohy. Leží na nejzazším jihovýchodním kraji města u potoka Bystřice, dále navazuje obec Bystřany. Ulice nesla název Polní do roku 1997, kdy byla přejmenována.

Okružní – podle vlastnosti. Ulice vede do zatáčky a zčásti tak obkružuje ulici Kpt. Jaroše.

Olbrachtova – podle českého spisovatele a novináře, národního umělce Ivana Olbrachta, vlastním jménem Kamila Zemana (1882 – 1952). Narodil se v rodině spisovatele Antala Staška (vlastním jménem Antonína Zemana) a za manželku pojal novinářku a spisovatelku Helenu Malířovou. Po obou těchto osobnostech spřízněných s Ivanem Olbrachtem jsou v Teplicích též pojmenovány ulice, Antala Staška se dokonce nachází poblíž. V okolí jsou též ulice pojmenované podle spisovatelů (Arbesova, Seifertova).

Panorama – podle polohy. Z tohoto místa na kraji města je dobrý výhled na Krušné hory, část Středohoří a široké okolí, ulice převzala název od pomístního jména.

Pestalozziho cesta – podle významného švýcarského pedagoga a reformátora Johanna Heinricha Pestalozziho (1746 – 1827). Po Janu Ámosi Komenském (jehož ulici v Teplicích najdeme též) je to jedna z nejvýznamnějších postav moderní světové pedagogiky. Jeho jméno nese také střední pedagogická škola v Litoměřicích.

Pod Hvězdárnou - podle polohy. Prosetická ulice je orientovaná k blízkému Písečnému vrchu, na kterém je možno již od roku 1963 navštívit místní hvězdárnu.

Pod Kopcem – podle polohy, v blízkosti ulice je mírné návrší.

Pod Školou – podle objektu vytvořeného lidskou činností. V blízkosti na mírném kopečku je zde prosetická základní škola s rozšířeným vyučováním informatiky a výpočetní techniky.

Pod Tratí - podle objektu vytvořeného lidskou činností. Okrajová ulice je paralelní s tratí vedoucí z teplického hlavního nádraží do Českého středohoří.

Polní – podle polohy. V okolí v minulosti byla rozsáhlá pole, dnes je část zastavěná, část tvoří louky a pastviny.

Potoční – podle polohy. Přibližně patnáct metrů od komunikace vede paralelně Modlanský potok. Této ulici odbočující z Masarykovy třídy se říkalo Malá Masarykova.

Proboštovská - podle směru. Ulice začíná u vlakové zastávky Proboštov a vede do stejnojmenné obce bezprostředně navazující na Teplice.

Průjezdná – podle vlastnosti. Název je ale pravdivý jen zčásti – průjezdná je ulice jen v první polovině, druhá polovina je slepá.

Průřezná – podle vlastnosti respektive tvaru ulice. Tvoří průřez mezi okolními ulicemi Stará Mlýnská, Souběžná a Krátká.

Příčná – podle polohy. Je příčná k ulicím Teplická a U Staré školy, kterou křížuje.

Přítkovská – podle směru. Přítkov je část obce Proboštov, kam ulice směřuje, navazuje na ni Proboštovská.

Puškinova – podle ruského spisovatele a zakladatele moderní ruské literatury Alexandra Sergejeviče Puškina (1799 – 1837). Také tento muž byl návštěvníkem lázeňského města. Teplické setkání s Puškinem dokonce zapříčinilo sňatek Alžběty Alexandry (Elisalex) Ficquelmontové s Edmundem Clary-Aldringenem (jehož rod byl dlouholetým vlastníkem

teplického panství) roku 1841. Matka Elisalex patřila během svého pobytu v Rusku do blízkého okruhu přátel A. S. Puškina, otec K. L. Ficquelmont byl významnou osobností rakouské armády a diplomacie první poloviny 19. století. Později působil jako rakouský vyslanec v Neapoli, kde se oženil s Dolly Tiesenhausenovou, vnučkou známého generála Kutuzova. V roce 1828 byl K. J. Ficquelmont jmenován vyslancem v Sankt Petěrburgu. Na rakouském vyslanectví došlo v únoru 1837 k hádce mezi Puškinem a d'Antesem, která skončila Puškinovou smrtí. To vše popsala Dolly ve svých denících, v nichž zaznamenala i první návštěvu Teplíc. Ficquelmontovi byli v Teplících na čtrnáctidenní lázeňský pobyt, později žili střídavě ve Vídni, u dcery v Teplících a nakonec v Benátkách, kde oba zemřeli. Jejich ostatky byly převezeny do Teplíc a uloženy do rodinné hrobky Clary-Aldringenů v kostele Panny Marie v Dubí u Teplíc.

Riegrova – podle českého politika, vůdčí osobnosti české liberální politiky, Františka Ladislava Riegra (1818 – 1903). Byl spolupracovník Františka Palackého, jehož ulice se nachází nedaleko.

Rohová – podle vlastnosti, respektive tvaru. Ulice tvoří tři stěny pomyslného čtverce, její součástí jsou tedy dva rohy.

Rooseveltovo náměstí – podle amerického politika Franklina Delano Roosevelta (1882 –1945). Byl prezidentem v letech 1933–1945, jako jediný byl zvolen do tohoto úřadu čtyřikrát.

Rovná – podle vlastnosti. Spojuje ulice Prosetická a Pražská, na které je kolmá.

Rybniční – podle směru. Směřuje k blízkému Stříbrnému rybníku.

Řetenická – podle směru. Vede z teplické čtvrti Řetenice do blízké obce Újezdeček.

S. K. Neumanna – podle českého novináře, básníka, překladatele a literárního kritika Stanislava Kostky Neumanna (1875 – 1947).

Seifertova – podle českého básníka Jaroslava Seiferta (1901 – 1986), jediného českého držitele Nobelovy ceny za literaturu. Byl mu udělen titul národního umělce a patřil mezi první signatáře Charty 77. Ulice se nachází v sousedství dalších komunikací dedikovaných spisovatelům (Arbesova, Olbrachtova).

Severní - podle polohy. Ulice má severojižní orientaci. Také od centra Teplic leží na severní straně. V jejím těsném sousedství najdeme ulice pojmenované ve stejné vlně Jižní a Východní.

Scheinerova – podle českého právníka, veřejného činitele, starosty České obce sokolské, žáka Miroslava Tyrše, teoretika a propagátora sokolských myšlenek Josefa Scheinera (1861-1932).

Sklářská – podle objektů vytvořených lidskou činností. Ulice je v těsné blízkosti sklárny současné teplické firmy AGC. Více o sklárně viz ulice Mühligova.

Skupova – podle významného českého herce loutkového divadla Josefa Skupa (1892 – 1957), zakladatele Divadla Spejbla a Hurvínka.

Smetanova – podle významného českého romantického hudebního skladatele Bedřicha Smetany (1824 – 1884). Jeho učitelem byl Josef Stanislav Zauper pocházející z blízkého města Duchcova; jeho otec byl malířem a restaurátorem Drážďanské obrazárny. Zauper byl mimo jiné profesorem na plzeňském gymnáziu a také velkým znalcem malířství a hudby; v Duchcově osobně zažil návštěvu Ludwiga van Beethovena v roce 1812, byl přítelem J. W. Goetha (o němž také napsal knihu).

Smetanovo náměstí – podle významného českého romantického hudebního skladatele Bedřicha Smetany (1824 – 1884). Více viz ulice Smetanova.

Sokolovská cesta – podle historické události. U ukrajinské obce Sokolovo u Charkova zasáhla úspěšně roku 1943 do bojů druhé světové války československá vojenská jednotka v SSSR.

Souběžná – podle polohy. Vede paralelně s ulicí U Staré školy, se kterou byly v roce 1997 přejmenovány (původní název Souběžné byl Střední, ulice U Staré školy se jmenovala Školní).

Srbická – podle směru. Ulice vede z teplické čtvrti Sobědruhy do přilehlé obce Srbice.

Stará – podle vlastnosti. Patří mezi dříve vzniklé ulice.

Stará Duchcovská – podle směru. Dříve to byla hlavní ulice vedoucí k blízkému městu Duchcov, dnes je to pouze odbočka od současné hlavní ulice Duchcovská.

Stará Mlýnská – podle objektů vytvořených lidskou činností. Ulice lokalizovaná v dříve samostatné obci v blízkosti mlýnu nesla původně název Mlýnská, v roce 1997 byla ve vlně s šesti dalšími ulicemi přejmenována na současnou Starou Mlýnskou.

Střední – podle polohy. Vede do středu bloku ohraničeného ulicemi Okružní, Masarykova, Josefská a Riegrova.

Středová – podle polohy. Vede středem obytného bloku ohraničeného ulicemi Lomená a Průjezdná. Byla pojmenována podle usnesení Zastupitelstva města v roce 2009.

Svatoplukova – podle třetího a nejvýznamnějšího panovníka Velkomoravské říše (vládl v letech 871 – 894), který pocházel z dynastie Mojžírovců.

Šípková – podle porostu. Více viz ulice Bodláková.

Šmeralova – podle rakouského a československého politika, novináře, předsedy československé sociální demokracie a zakladatel Komunistické strany Československa Bohumíra Šmerala (1880 – 1941).

Štúra – podle politika, jazykovědce, učitele, spisovatele a novináře Ludevíta Velislava Štúra (1815 – 1856). Byl poslanec v uherském sněmu a kodifikátor současné spisovné slovenštiny, známý je také jako aktér Slovenského národního povstání v letech 1848 – 49.

Táborská - podle jihočeského města Tábor, střediska husitů v 15. století.

Teplická – podle směru. Ulice v dříve samostatných Proseticích byla pojmenována podle směru k městu Teplice; jméno jí zůstalo i po připojení obce k městu.

Thámova – podle českého básníka, dramatika, překladatele, herce a režiséra Jana Šimona Václava Tháma (1765 – 1816). Některé osudy tohoto spisovatele byly inspirací pro Aloise Jiráska, který je popsal ve svém díle F. L. Věk.

Tolstého – podle ruského realistického spisovatele Lva Nikolajeviče Tolstého (1828 – 1910).

Travní - podle porostu. Více viz ulice Bodláková.

Trnková - podle porostu. Více viz ulice Bodláková.

Trnovanská – podle směru. Ulice směřuje přes šanovské sídliště do čtvrti Trnovany.

U Červeného kostela – podle objektu vytvořeného lidskou činností. Dominantou v této ulici je katolický kostel Božského srdce Páně, který je podle barvy keramického obkladu nazýván Červený. O pár ulic dále stával evangelický Kristův kostel, který byl v roce 1973 zbořen. Měděná střecha tohoto trnovanského kostela časem působením kyslíku změnila svou barvu a podle toho byl nazýván Zelený.

U Garáží – podle objektu vytvořeného lidskou činností.

U Hřiště - podle objektu vytvořeného lidskou činností.

U Lesíka – podle porostu. Ulice je lokalizovaná na kraji města v blízkosti sousední obce Proboštov, je zde jen málo zástavby. Cestu křížuje Modlanský potok, na jedné straně je louka přecházející do vzrostlejšího stromového porostu.

U Plovárny – podle objektu vytvořeného lidskou činností.

U Staré školy – podle objektu vytvořeného lidskou činností. Ulice původně nesla název Školní, v roce 1997 byla přejmenována.

U Vlastního krbu – podle polohy. Ulice je lokalizovaná u tehdejšího bytového družstva Vlastní krb. Jednalo se o část Teplíc obývaných českou menšinou. V bezprostřední blízkosti družstevních bytů je základní škola Metelkovo náměstí, kterou česká menšina navštěvovala, a tělocvična českého spolku Sokol.

U Zámečku – podle objektu vytvořeného lidskou činností.

Ukrajinská - podle státu. V okolí se nacházejí ulice pojmenované podle dalších států (Polská, Francouzská, Americká, Bulharská).

Unčínská - podle směru. Ulice na samém kraji katastrálního území Teplic směřuje k blízkému městu Krupka respektive k jeho městské části Unčín.

Úprkova – podle českého sochaře Františka Úprka (1868 – 1929).

Úzká – podle vlastnosti. Jedna z nejmladších ulic s novou zástavbou nízkých rodinných domků na kraji města je charakteristická svým úzkým profilem. Byla pojmenována podle usnesení Zastupitelstva města v roce 2009.

V Břízkách – podle porostu. Podél ulice před zástavbou roste několik již vzrostlých bříz bělokorých (*Betula pendula*).

V Domkách - podle povahy zástavby. Nacházejí se zde jednopatrové a dvoupatrové domky. Tento název ulice nese od roku 1997, kdy byla přejmenována, její původní označení bylo U Hřiště.

V Závětrí – podle polohy. Ulice je kryta proti větru hřbetem kopce, který navazuje o ulici dále na úpatí vrchu Doubravka.

Vápenná - podle materiálu, se kterým se zde ještě po určení názvu pracovalo. Zde byly tzv. na zelené louce postaveny vilové novostavby, motivace pro pojmenování je tedy inspirována pracovním materiálem, se kterým se zde při zakládání ulice bylo možno setkat. Zároveň název koresponduje se skupinou ulic pojmenovaných ve stejné vlně v roce 2011 (Jílová a Hliněná).

Vodičkova – podle historické osobnosti, významného českého statkáře v katastru Řetenic Jana Vodičky (1901 – 1970). V době okupace byl jedním z mála českých vlastenců, který zůstal na území Sudet a nikdy nepřijal německé občanství ani národnost. Po převratu v roce 1948 dál hájil soukromé vlastnictví půdy až do násilné konfiskace v padesátých letech. Navrhovaný název ulice byl Vodičkova cesta, odsouhlasena byla ale zkrácená verze Vodičkova s odůvodněním, že Rada města a Zastupitelstvo města preferují jednoslovné názvy.

Všechlapská – podle směru. Vede ze čtvrti Hudcov do blízké obce Všechlapy, u které je situována stejnojmenná vodní nádrž.

Východní - podle polohy. Ulice vede do zatáčky pod úhlem přibližně devadesáti stupňů, má v jedné části severojižní, ve druhé západovýchodní orientaci. Od centra Teplic leží na severní straně, v rámci čtvrtě Novosedlice, kde je lokalizována, je na straně východní. V jejím těsném sousedství najdeme ulice pojmenované ve stejné vlně Jižní a Severní.

Výšina – podle polohy. Ulice je na mírném návrší, přes které vede cesta z Teplic do Duchcova.

Za Drahou – podle objektu vytvořeného lidskou činností. Velká část ulice vede podél kolejí a vlakové zastávky Teplice Řetenice, poté se stáčí na sever.

Zadní – podle polohy. Velmi krátká nově vzniklá komunikace odbočuje z ulice Rokle a směřuje podél nové zástavby do zadní části.

Zahrádky – podle objektů vytvořených lidskou činností. Tento název nesou tři ulice navzájem na sebe napojené; ve všech je obdobná zástavba rodinných domků s oplocenými předzahrádkami.

Zemská – podle polohy. Ulice směřuje ke Krušným horám, kde je hraniční přechod ze země.

Zikmundova – podle historické osobnosti, vlastníka města Teplice v roce 1523, Zikmunda ze Smiřic. V okolí byly v jedné vlně pojmenovány ulice Jakoubkova a Albrechtova (podle vlastníků teplického panství).

Zrenjaninská – podle města ve státu Srbsko, v autonomní oblasti Vojvodina. V minulosti bylo partnerským městem Teplic.

Žalanská - podle směru. Ulice je orientovaná na jihozápadní kraj města, přibližně o deset kilometrů dále se nachází obec Žalany. Původně se jmenovala Lesní, v roce 1997 byla přejmenována na současnou Žalanskou.

Žižkova – podle historické osobnosti, českého husitského vojevůdce Jana Žižky z Trocnova. V okolí se nacházejí ulice též pojmenované podle osobností české historie (Husova, J. Koziny).

Sémantickou motivaci ulic jsme zjišťovali zejména z dokumentů AMT, z článků Pavla Kováře o minulosti Teplic a z literatury o teplické historii (viz seznam literatury).

2.3. *Klasifikace motivace pojmenování ulic*

- Typy orientačních názvů
  - Názvy motivované směrem ulice
  - Názvy podle objektů vytvořených lidskou činností
  - Názvy podle polohy ulice
  - Názvy motivované vlastnostmi ulice
  - Názvy pojmenované podle porostu
  - Názvy utvořené podle původního zaměstnání obyvatel
  - Názvy utvořené podle náboženského původu
  - Názvy utvořené podle povahy zástavby
- Typy dedikačních názvů
  - Podle spisovatelů
  - Podle osobností z umělecké sféry (hudební skladatelé, malíři, herci, sochaři, hudební pedagogové)
  - Podle hrdinů protifašistického odboje
  - Podle historických osobností
  - Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů
  - Podle politických a vojenských činitelů
  - Podle států
  - Podle evropských měst
  - Podle českých, moravských a slezských měst

- Podle historických událostí
- Podle kolektivních hrdinů
- Podle historických území
- Podle společenských idejí

2.4. Konkrétní zařazení ulic

2.4.1. Názvy motivované směrem ulice

Bílinská, Bohosudovská, Bystřanská, Doubravice, Doubravická, Doubravská, Dubská, Duchcovská, Důlní, Fojtovická, Hudcovská, Kladrubská, Košťanská, Krupská, Kyjevská, Lahošťská, Litoměřická, Maršovská, Modlanská, Mostecká, Novosedlická, Novoveská, Písečná, Pražská, Proboštovská, Prosetická, Přítkovská, Pytlíkovská cesta, Rybniční, Řetenická, Srbická, Stará Duchcovská, Teplická, Trnovanská, Unčinská, Žalanská

2.4.2. Názvy podle objektů vytvořených lidskou činností

Celní, Cihelní, Dvorská, Hrázní, Hřbitovní, Jateční, K Vodojemu, K Zámečku, Kapelní, Lázeňská, Lázeňské náměstí, Lužánky, Mlýnská, Na Červeném vrchu, Na Hrázi, Nádražní náměstí, Plynárenská, Pod Hvězdárnou, Pod Školou, Pod Tratí, Poštovní, Sklářská, Stará Mlýnská, Školní, U Bílinské Brány, U Císařských lázní, U Červeného kostela, U Divadla, U Garáží, U Hadích lázní, U Hrádku, U Hřiště, U Kamenných lázní, U Keramiky, U Krupské brány, U Nádraží, U Nemocnice, U Nových lázní, U Panoramy, U Pivovaru, U Plovárny, U Radnice, U Soudu, U Staré školy, U Zámecké zahrady, U Zámečku, U Zámku, Za Drahou, Zahrádky, Zámecké náměstí, Závodní

2.4.3. Názvy podle polohy ulice

Boční, Černá cesta, Dolní cesta, Drážní, Horská, Jižní, K Vápence, Krajní, Krušnohorská, Lázeňský sad, Luční, Na Dolinách, Na Haldách, Na Konečné, Na Letné, Na Pastvinách, Na Rozhraní, Na Spravedlnosti, Na Stínadlech, Na Výšinách, Nábřežní, Okrajová, Panorama, Písečný vrch, Pod Doubravkou, Pod Kopcem, Polní, Potoční, Příčná, Severní, Souběžná, Střední, Středová, Svahová, U Horského

pramene, U Schodi, U Vlastního krbu, U Vřídla, V Závětrí, Všechlapská, Východní, Výšina, Zadní, Zemská

2.4.4. Názvy motivované vlastnostmi ulice

Dlouhá, Hliněná, Jílová, Kamenná, Krátká, Lomená, Nákladní, Nová cesta, Okružní, Průjezdna, Průřezná, Rohová, Rovná, Stará, Tržní náměstí, Úzká, Vápenná, Zelená

2.4.5. Názvy pojmenované podle porostu

Akátová, Alejní, Bodláková, Březová, Březový háj, Buková, Habrová, Chmelová, Jahodová, Jasanová, Javorová, Kopřivová, Lesní, Lipová, Na Jalovčínách, Osiková, Šípková, Topolová, Travní, Trnková, U Lesíka, V Lipách, V Břízkách

2.4.6. Názvy utvořené podle původního zaměstnání obyvatel

Havířská, Hornická

2.4.7. Názvy utvořené podle náboženského původu

Českobratrská, Husitská

2.4.8. Názvy utvořené podle povahy zástavby

V Domkách

2.4.9. Podle spisovatelů

Aloise Jiráka, Antala Staška, Arbesova, Baarova, Boženy Němcové, Březinova, Cajthamlova, Čelakovského, Elišky Krásnohorské, Fráni Šrámka, Františka Hrubína, Haškova, Havlíčkova, Heleny Malířové, Heydukova, Holečkova, J. K. Tyla, J. V. Sládka, Jiřího Wolker, Josefa Hory, K. J. Erbena, Karla Čapka, Karoliny Světlé, Klášterského, Klicperova, Kollárova, Macharova, Máchova, Marie Majerové, Mrštíkova, Nerudova, Olbrachtova, Petra Bezruče, Petra Jilemnického, Puškinova, Raisova, Růženy Svobodové, S. K. Neumanna, Seifertova, Sovova, Svatopluka Čecha, Thámova, Tolstého, Třebízského, Vančurova, Vítězslava Háalka, Vrchlického, Zeyerovo náměstí

2.4.10. Podle osobností z umělecké sféry (hudební skladatelé, malíři, herci, sochaři hudební pedagogové)

Antonína Dvořáka, Bohuslava Martinů, Brandlova, Brožíkova, Fibichova, Foersterova, Fučíkova stezka, Janáčkova, Josefa Lady, Josefa Suka, Kmochova cesta, Křičkova, Křížkovského, Mánesovo náměstí, Maxe Švabinského, Mikoláše Alše, Myslbekova, Nedbalova, Novákova, Skupova, Smetanova, Smetanovo náměstí, Ševčíkova, Škroupova, Úprkova, Vojanova

2.4.11. Podle hrdinů protifašistického odboje

Emilie Dvořákové, Jankovcova, Karla Aksamita

2.4.12. Podle historických osobností

Albrechtova, Boleslavova stezka, Bořivojova, Břetislavova stezka, Daliborova stezka, Gagarinova, gen. Svobody, Hlávková, Husova, Chelčického, J. Á. Komenského, Jakoubkova, Jana Koziny, Jiřího z Poděbrad, Johančina, Josefská, Juditina, Julia Payera, Karla IV., kpt. Jaroše, Libušina, Mühligova, Na Bramši, Oldřichova stezka, Otakarova stezka, Pestalozziho cesta, Prokopa Holého, Přemyslova cesta, Rokycanova, Rooseveltova, Rudolfova, Spytihněvova, Svatoplukova, Svatováclavská, Vladislavova, Vodičkova, Vratislavova, Zikmundova, Žižkova

2.4.13. Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů

Denisova, Dobrovského, Edisonova, Fügnerova, Josefa Resslera, Josefa Šafaříka, Jungmannova, Kašparova, Koperníková, Kořenského stezka, Křížikova, Laubeho náměstí, Metelkovo náměstí, Palackého, Purkyňova, Scheinerova, Svojsíkova, Tyršova, Vrázova

2.4.14. Podle politických a vojenských činitelů

Antonína Sochora, Benešovo náměstí, Dr. Vrbenského, Masarykova třída, Potěminova, Riegrova, Rooseveltovo náměstí, Šmeralova, Štúrova

2.4.15. Podle států

Americká, Bulharská, Francouzská, Jugoslávská, Polská, Rumunská, Ruská, Slovenská, Ukrajinská

2.4.16. Podle evropských měst

Bělehradská, Bratislavská, Londýnská, Moskevské náměstí, Pařížská, Varšavská, Zrenjaninská

2.4.17. Podle českých, moravských a slezských měst

Liberecká, Lounská, Opavská, Ostravská, Plzeňská, Tábořská, Těšínská cesta

2.4.18. Podle historických událostí

14. října, 28. října, 5. května, Buzulucká, Dukelská stezka, Jaselská, Májová, Na Zborově, nám. Osvobození, Revoluční, Sokolovská cesta, Verdunská

2.4.19. Podle kolektivních hrdinů

Československých legií, Čs. dobrovolců, Kosmonautů, Letecká, Obránců míru

2.4.20. Podle historických území

Anglická, Lužická, Moravská, Slezská

2.4.21. Podle společenských idejí

Mírová, Mírové náměstí, náměstí Svobody, Spojenecká

U některých ulic je možnost více variant zařazení. Z potenciálních možností uvádíme několik příkladů.

Ulice Buzulucká, Jaselská, Verdunská a Sokolovská cesta jsou uvedeny ve třídě motivované historickou událostí, bylo by možné je zařadit k ulicím nesoucím název podle evropského města (poblíž kterého se historická událost odehrála). Některé názvy podle polohy ulice (U Schodů, Drážní, K Vápence) by bylo možné uvést v kategorii podle objektů vytvořených lidskou činností.

Takových sporných variant je zde více, my jsme se rozhodovali pro varianty vzhledem k místním skutečnostem a určení motivace nejpřiléhavější.

2.5. Vyhodnocení

2.5.1. Vzorek

Celkový vzorek všech teplických ulic a náměstí zahrnuje celkem 373 urbanonym, jejich kvalitativní rozvržení v rámci sedmi teplických katastrálních celků znázorňuje následující tabulka:

Tabulka 2: Kvalitativní rozvržení ulic v jednotlivých katastrálních celcích Teplic

Katastrální území	Počet ulic
Hudcov	16
Nová Ves	7
Prosetice	23
Řetenice	22
Sobědruhy	19
k. ú. Teplice	199
Trnovany	87
Celkový součet	373

V rámci klasifikace jsme pracovali s 369 urbanonymy, nepodařilo se nám zjistit příslušnou motivaci u 4 ulic - Na Spojce (Prosetice), Papírová (k. ú. Teplice), Rokle (Hudcov) a Stanová (Trnovany).

2.5.2. Klasifikace

Tabulka č. 4 (umístěna z důvodu orientace na závěr kapitoly) přehledně uvádí zastoupení počtu ulic u příslušných klasifikačních tříd v každém katastrálním území. Třídy jsou řazeny podle frekvence výskytu od nejméně frekventovaných po nejfrekventovanější (viz poslední sloupec tabulky). Největší diverzita tříd je v k. ú. s největším počtem ulic, v Teplicích (198 ulic ve 20 třídách) a Trnovanech (86 ulic v 15 třídách). Relativně vysoká je také u Řetenic (které mají stejný počet ulic jako Prosetice (22), ale ve trojnásobném počtu tříd - ve 12, Prosetice jen ve 4) a Sobědruh (celkem 19 zde lokalizovaných ulic je rozděleno do 9 tříd naší klasifikace).

2.5.3. Frekvence tříd

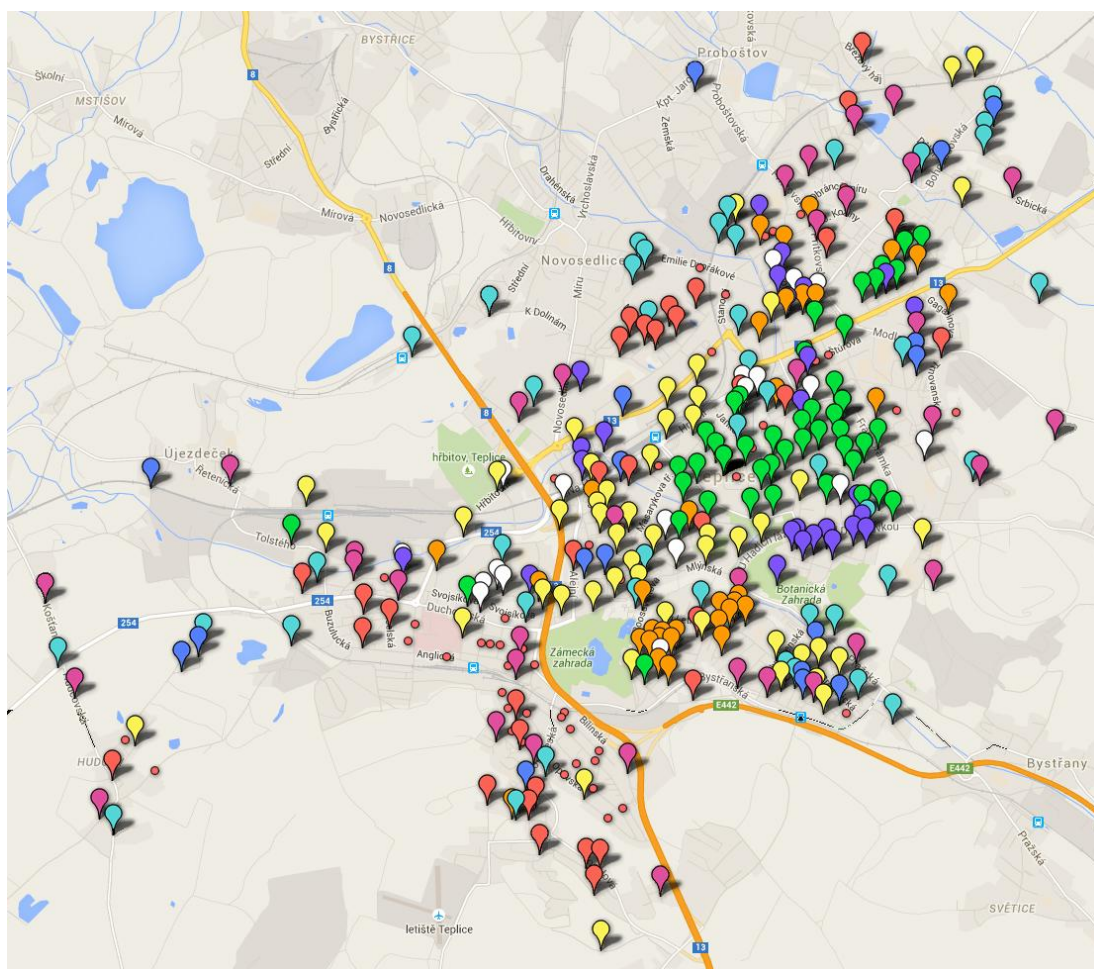
Nejméně frekventovanou kategorií je třída Názvy utvořené podle povahy zástavby, kterou jsme vzhledem k našemu vzorku doplnili. Ukázalo se, že nová kategorie pouze s jednou ulicí neměla velké opodstatnění; patrně by bylo vhodné ji

přiřadit k již existující kategorii, např. Podle objektů vytvořených lidskou činností (podobně jako jsme to udělali u ulice Zrenjaninské, byť bylo nutné příslušnou kategorii kvůli této položce obsahově rozšířit). Nejfrekventovanějšími kategoriemi jsou Názvy podle objektů vytvořených lidskou činností (které zahrnují skoro sedminu všech ulic, tj. 51) a Názvy podle spisovatelů (48 ulic, což odkazuje k významnému honorifikačnímu trendu v průběhu minulých desetiletí).

Zastoupení ulic v 8 nejfrekventovanějších kategoriích je vyjádřené na obrázku č. 1, legenda k barevným ukazatelům je v tabulce č. 3.

Tabulka 3: Legenda k obrázku č. 1

Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	
Názvy pojmenované podle porostu	
Podle osobností z umělecké sféry	
Názvy motivované směrem ulice	
Podle historických osobností	
Názvy podle polohy ulice	
Podle spisovatelů	
Názvy podle objektů vytvořených lidskou činností	

Obrázek 1: Výskyt ulic v 8 nejfrekventovanějších kategoriích

Na obrázku je zřejmý trend založený při přejmenování v roce 1945 - pojmenování ulic dle stejné třídy v různých částech (nejviditelnější oblasti zelených ukazatelů – podle spisovatelů a oranžových ukazatelů – podle historických osobností, menší oblasti červených ukazatelů – podle porostu). Ostatní kategorie jsou poměrně rovnoměrně zastoupeny v rámci celého města (vyjma bíle označené kategorie Podle

vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů, která je lokalizována v centru města a jejím blízkém okolí).

2.5.4. Porovnání klasifikací

Dále jsme podle stanoveného cíle provedli porovnání klasifikace ulic v rámci celého města a k. ú. Teplice. Klasifikaci k. ú. Teplice jsme původně chtěli převzít od Taliánové (2011), vzhledem ke změnám názvů ulic a jejich zařazení ke katastrům během posledních 5 let, jsme se rozhodli vytvořit nový upravený vzorek. Ten je z popsaných důvodů mírně odlišný. Dali jsme přednost zpracování a porovnání aktuálních údajů, před komparací dat časově vzdálených.

Celkové porovnání je zřetelné na grafu č. 1. Kategorie motivačních tříd jsou seřazeny od nejfrekventovanější po nejméně frekventované v rámci města (oranžové pruhy), u každého z nich je znázorněna stejná skutečnost pro k. ú. Teplice (modré pruhy). Místa, kde se barevné pruhy překrývají, tvoří shodný vzorek ulic, dále pokračující oranžový pruh značí zastoupení ulic dané kategorie ve všech ostatních k. ú. města (tj. pokud mají pruhy stejnou délku jako např. u kategorie motivované historickým územím, daná kategorie se jinde než v k. ú. Teplice nevyskytuje).

Důležité zjištění je, že zastoupení kategorií jak u města Teplice, tak u k. ú. Teplice odpovídá podobné křivce s mírnými rozdíly v řádech jednotek ulic, konkrétní shody a rozdíly okomentujeme následovně.

U obou vzorků jsou na prvních dvou místech kategorie motivované spisovateli a objekty vytvořené lidskou činností. Mezi kategorie, které jsou téměř výlučně jen v k. ú. Teplice, patří třídy motivované státy; evropskými městy; českými, moravskými a slezskými městy; společenskými idejemi; historickými územími a náboženským původem. Naopak největší rozdíly jsou v kategoriích podle polohy ulice (mimo k. ú. Teplice se nachází téměř dvě třetiny takto motivovaných ulic, tj. 29 z celkových 44), podle směru ulice (což vyplývá z faktu, že takto jsou pojmenovány ulice na kraji města vedoucích k určitým blízkým obcím, městům nebo k jejich čtvrtím, mimo k. ú. Teplice jich je 25 z celkových 36) a podle porostu (z důvodu skupinového pojmenování dle této motivace v určitých částech města, jedná se konkrétně o k. ú. Nová Ves a lokalitu v k. ú. Trnovany; jedná se opět přibližně o dvě třetiny mimo k. ú. Teplice, tj. 15 z 23). Posledními výraznými skupinami jsou ulice

motivované vlastností (zde je mimo k. ú. Teplice 13 z celkových 18) a historickou událostí (opět mimo k. ú. Teplice najdeme 8 z 12, tedy přesně dvě třetiny ulic v této kategorii).

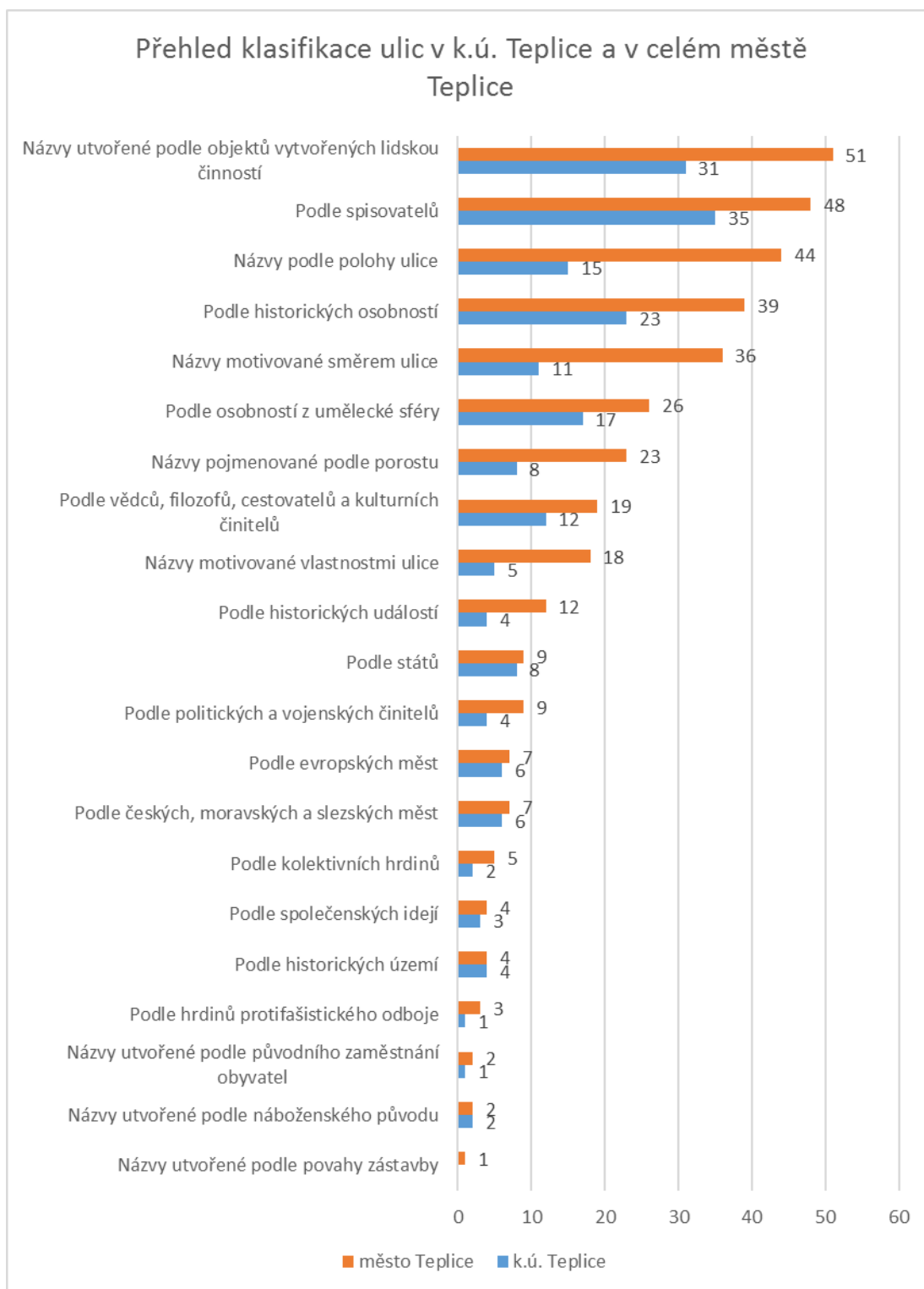
K původnímu cíli porovnat zmíněné dva celky jsme doplnili porovnání s ostatními katastrálními územími Teplic. Graf č. 2 znázorňuje zastoupení ulic každé kategorie pro jednotlivé k. ú., je to grafické znázornění tabulky č. 4. Kromě diverzity kategorií u jednotlivých k. ú. zde je také dobře čitelný fakt zmíněný v předchozím odstavci, a to zastoupení určitých kategorií pouze v některých k. ú., zejména v k. ú. Teplice.

Na grafech č. 3 – 9 je pak uvedeno zastoupení kategorií pro jednotlivá k. ú. Teplic. Nejvíce i nejméně zastoupené kategorie odpovídají zpravidla trendům celého města. A to i přesto, že ve většině k. ú. je oproti celkovému počtu velice nízký počet ulic, případný extrém jinak nevýznamné kategorie by tedy v rámci celkového hodnocení snadno zanikl. Největší odchylka je zde u k. ú. Nová Ves (která má také nejnižší počet ulic – 7), kde je nejvíce zastoupena kategorie pojmenování podle porostu; ta je v celkovém pořadí frekventovanosti až na sedmém místě.

Přiřazení konkrétních ulic k jednotlivým k. ú. je uvedeno v souhrnné tabulce v příloze B.

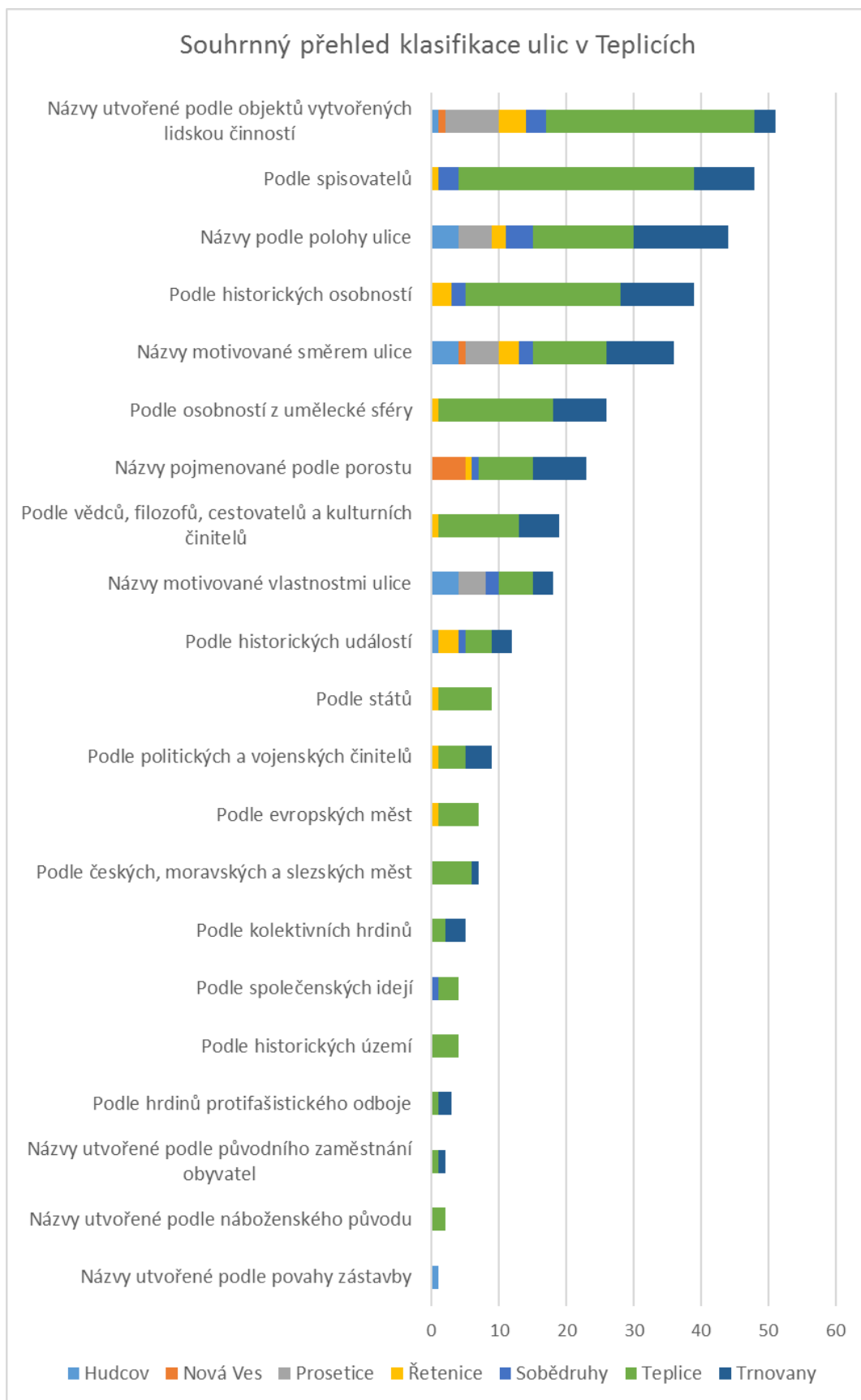
Tabulka 4: Kvantitativní rozdělení ulic ve čtvrtích k jednotlivým třídám

Třídy	Hudcov	Nová Ves	Prosetice	Řetenice	Sobědruhy	k. ú. Teplice	Trnovany	Celkem
Názvy utvořené podle povahy zástavby	1							1
Názvy utvořené podle náboženského původu						2		2
Názvy utvořené podle původního zaměstnání obyvatel						1	1	2
Podle hrdinů protifašistického odboje						1	2	3
Podle historických území						4		4
Podle společenských idejí					1	3		4
Podle kolektivních hrdinů						2	3	5
Podle českých, moravských a slezských měst						6	1	7
Podle evropských měst				1		6		7
Podle politických a vojenských činitelů				1		4	4	9
Podle států				1		8		9
Podle historických událostí	1			3	1	4	3	12
Názvy motivované vlastnostmi ulice	4		4		2	5	3	18
Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů				1		12	6	19
Názvy pojmenované podle porostu		5		1	1	8	8	23
Podle osobností z umělecké sféry				1		17	8	26
Názvy motivované směrem ulice	4	1	5	3	2	11	10	36
Podle historických osobností				3	2	23	11	39
Názvy podle polohy ulice	4		5	2	4	15	14	44
Podle spisovatelů				1	3	35	9	48
Názvy podle objektů vytvořených lidskou činností	1	1	8	4	3	31	3	51
Celkem	15	7	22	22	19	198	86	369

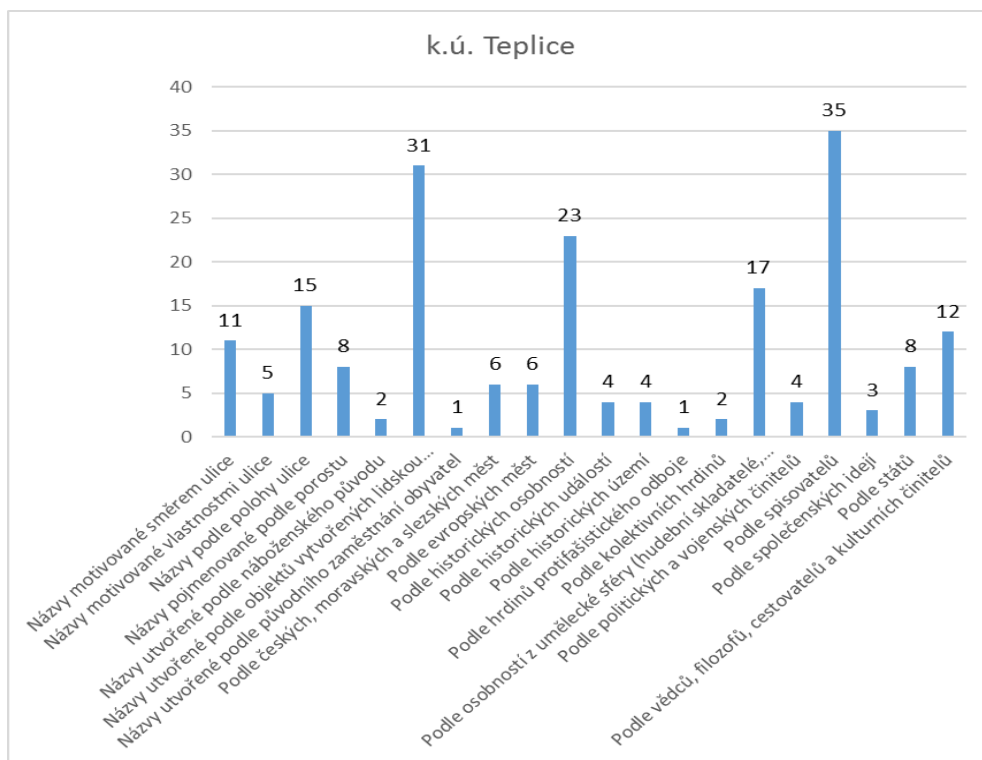

Graf 1: Přehled klasifikace v k. ú. Teplice a v celém městě Teplice

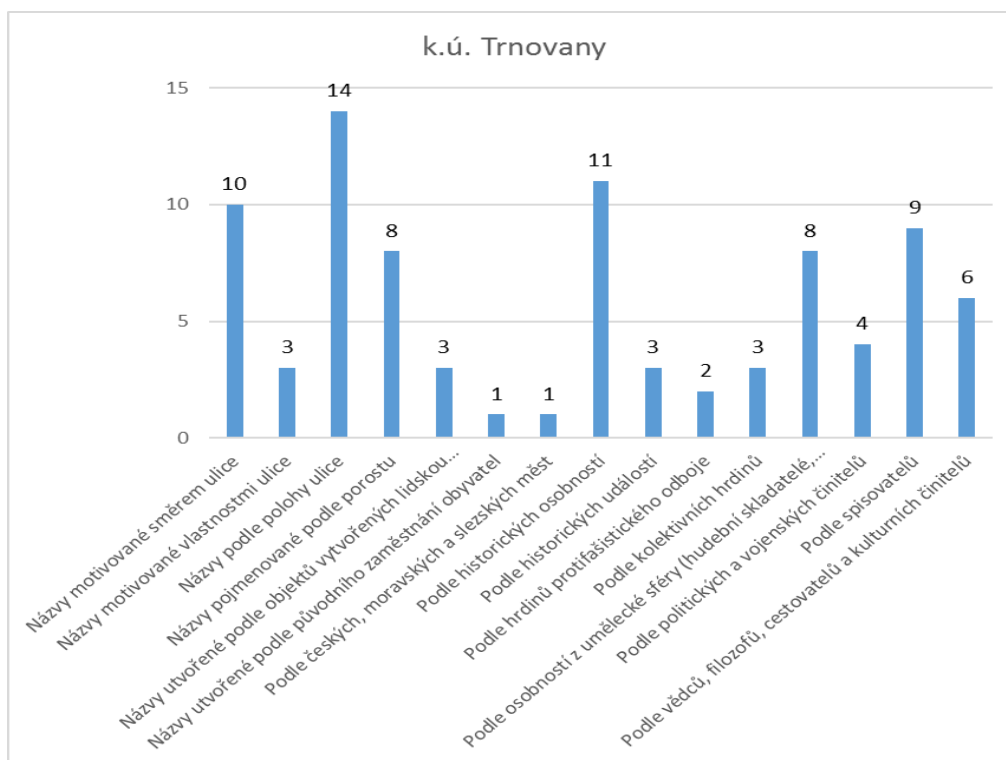

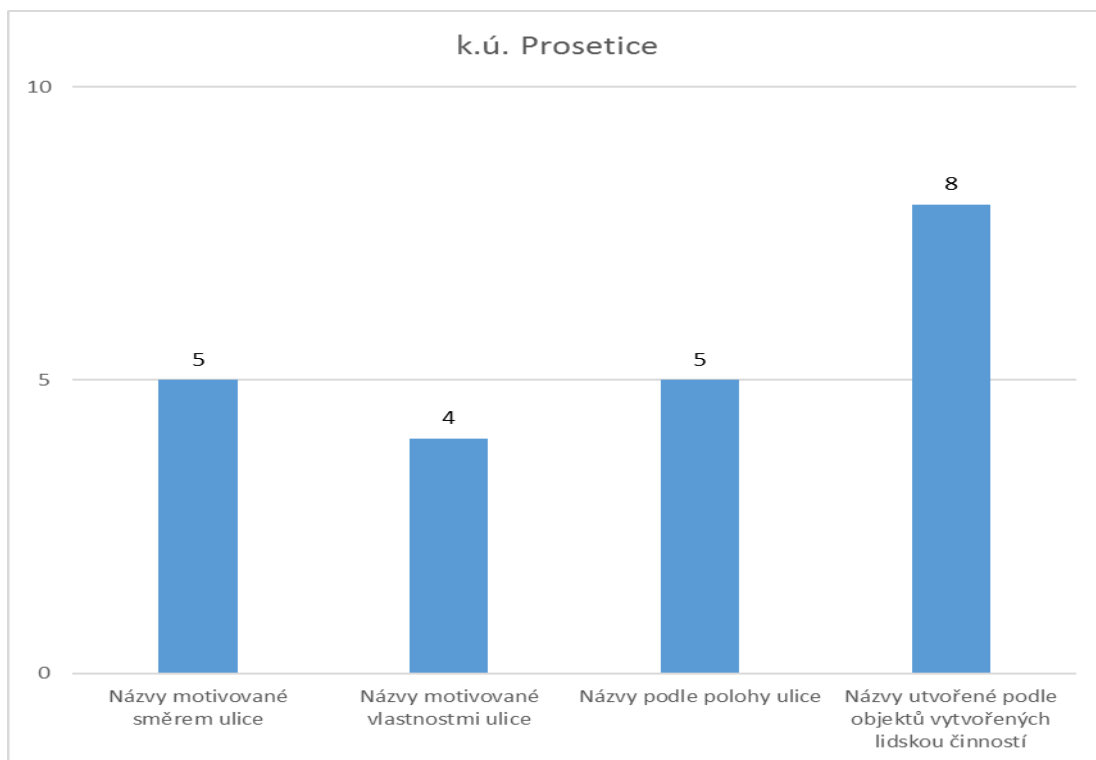
Graf 2: Souhrnný přehled klasifikace ulic v Teplicích

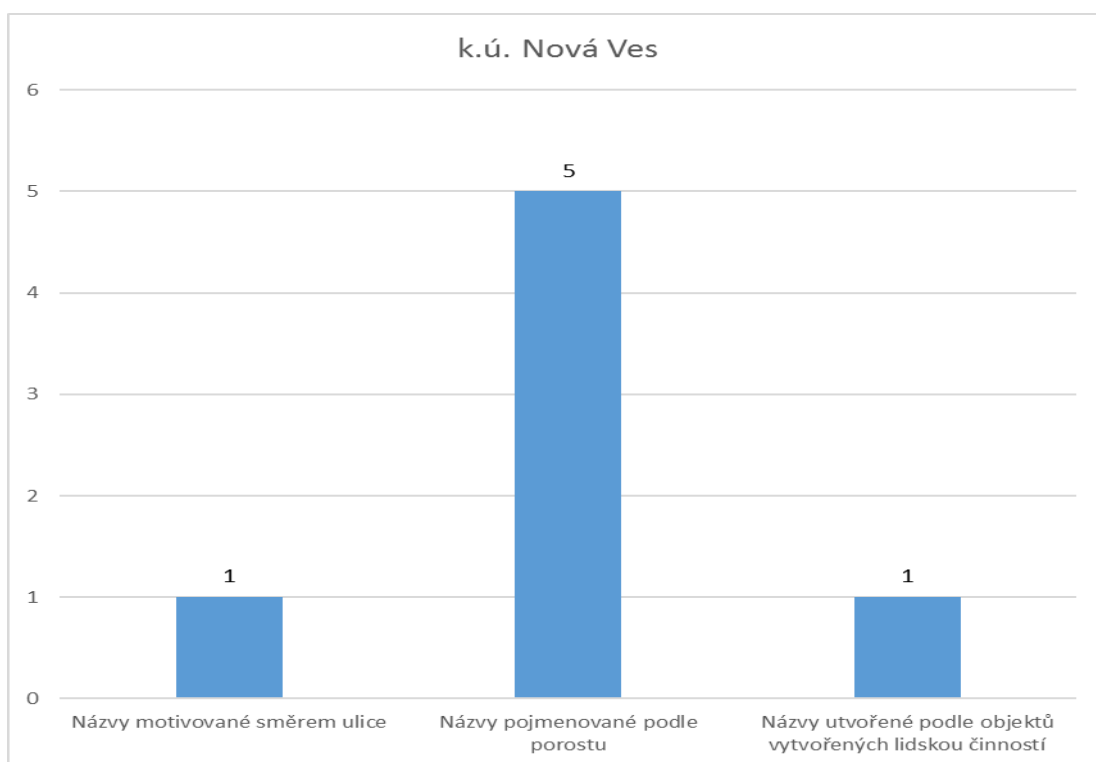
Graf 3: Klasifikace ulic v k. ú. Teplice

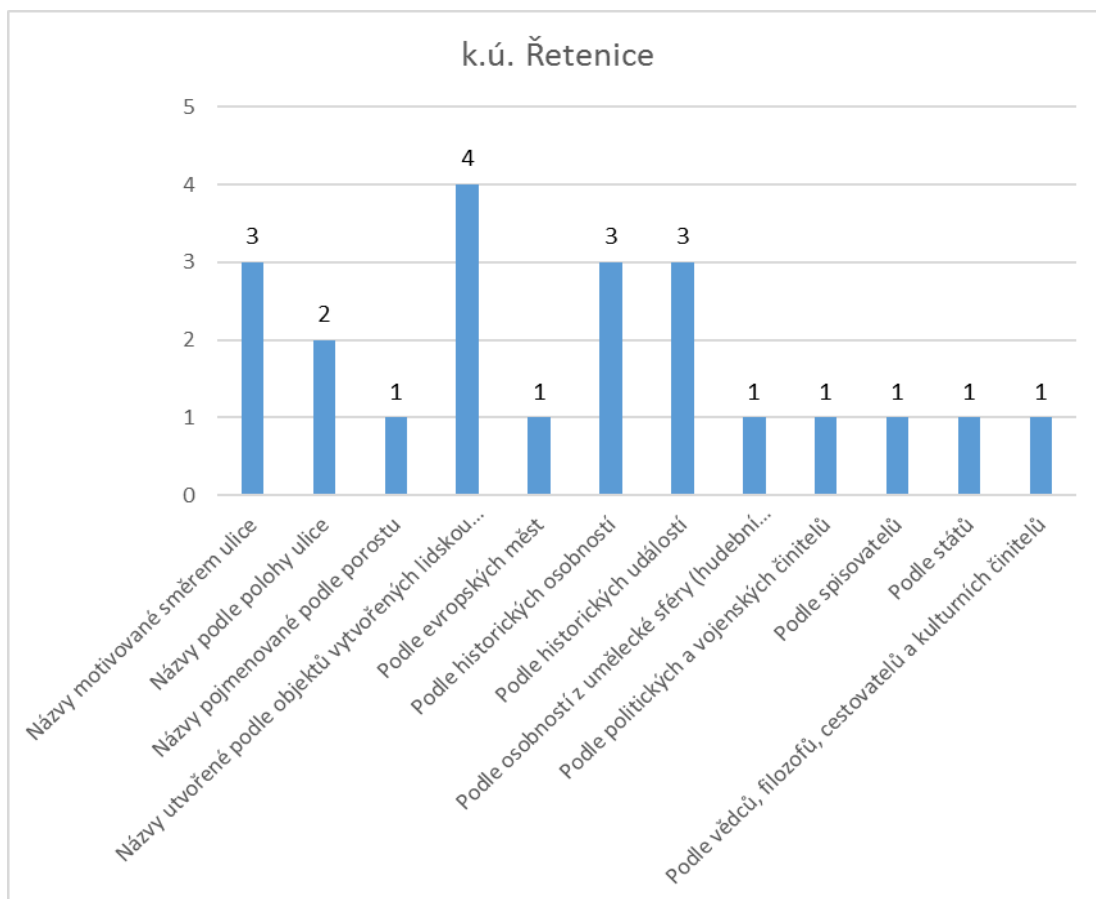
Graf 4: Klasifikace ulic v k. ú. Trnovany

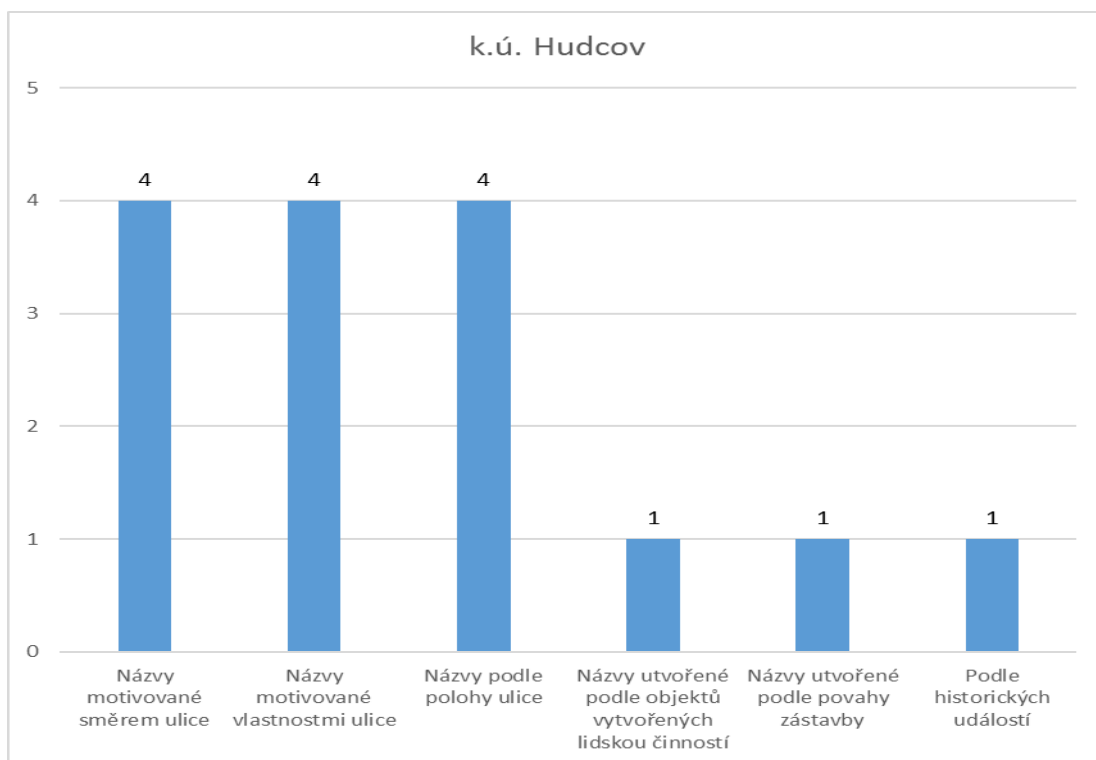
Graf 5: Klasifikace ulic v k. ú. Prosetice

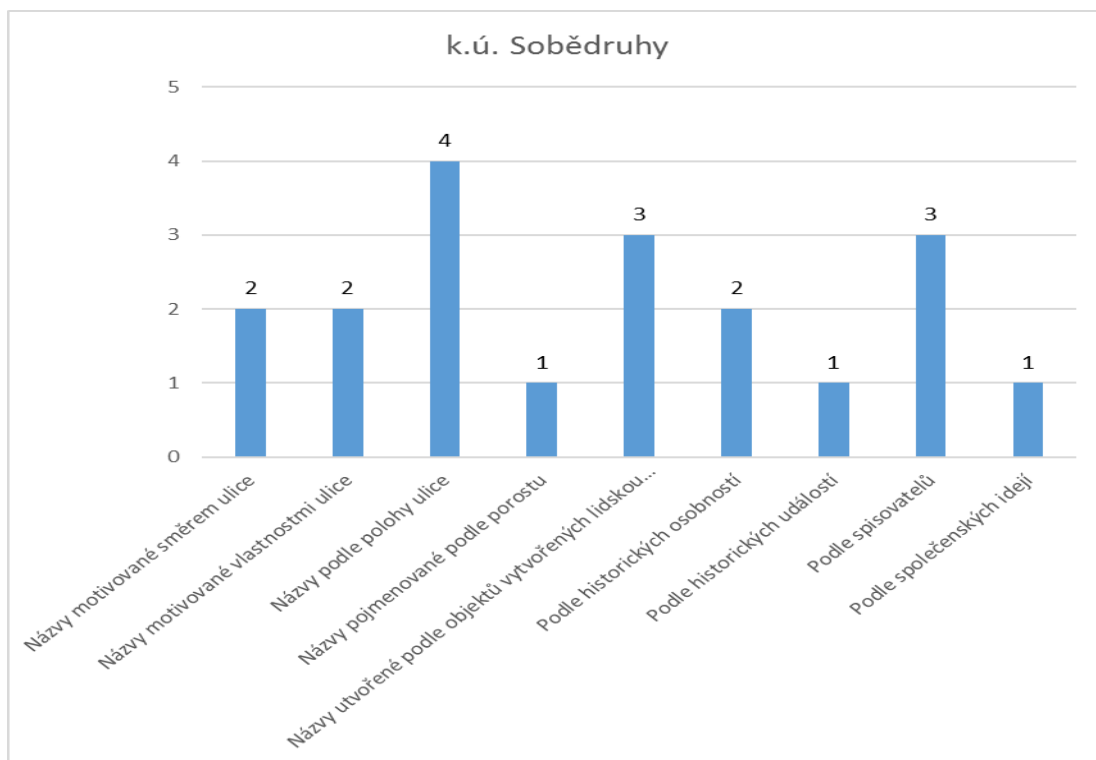
Graf 6: Klasifikace ulic v k. ú. Nová Ves

Graf 7: Klasifikace ulic v k. ú. Řetenice

Graf 8: Klasifikace ulic v k. ú. Hudcov

Graf 9: Klasifikace ulic v k. ú. Sobědruhy

Závěr

Cílem práce bylo dokončit částečně zpracovanou klasifikaci názvů teplických urbanonym a vytvořit tím komplexní soubor analyzující všechny místní názvy ulic a náměstí; výsledek pak vyjádřit v tabulkách a grafech a zjištěné trendy vhodně okomentovat.

Nejdříve jsme se zabývali onomastikou jako vědou; pojednali jsme o historickém vývoji, definovali samotný pojem *onomastika* a věnovali se jejímu rozdělení podle druhů onymických objektů a podle přímosti pojmenování. Dále jsme více rozvedli předmět zkoumání onomastiky (vlastní jména) s příslušnou typologií a uvedením vybraných tříd (kritériem výběru bylo použití daných tříd v rámci této práce) s charakteristikami.

Krátce jsme se věnovali pomístním jménům, funkcím vlastních jmen a vymezení jmen obecných v relaci ke jménům vlastním. Dále jsme nastínili vyčlenění onymických objektů na jednodenotátové a mnohodenotátové a dělení pramenů onymie na celkem sedm různých kategorií. Na závěr kapitoly věnované onomastice je prakticky využitelná část zabývající se prací s onymickým materiálem.

Další významná část je věnovaná urbanonymii. Po zpracování výtahu o jejím historickém vývoji a pravidlech současného uličního názvosloví je zde definován termín urbanonymie, který je shledán jako nejednoznačný. Proto jsme uvedli varianty vyložení významu. Typy zpracování urbanonymie na našem území jsme rozdělili do čtyř možností – jedná se buď o knižní publikace, články v periodikách, webové stránky nebo vysokoškolské závěrečné práce; jednotlivé varianty jsou doplněny konkrétními příklady.

Poslední část teoretické kapitoly se zabývá popisem historických souvislostí města Teplice a čtyřmi kapitolami z dějin jejich urbanonymie. Nejvýznamnější etapa se odehrála v roce 1945; výsledky změn německých názvu na české ekvivalenty jsou zpracovány v příloze A.

V praktické části je nejdříve zařazeno pojednání o původu názvu Teplice a Šanov, poté je zde doplněna motivace názvů 166 ulic (čímž jsme navázali na diplomovou práci Zuzany Taliánové (2011); zde autorka zpracovala motivaci 211 ulic v k. ú. Teplice, od té doby se ovšem vlivem rušení a přejmenování celkový počet

ulic ve městě mírně posunul). Motivace nebyla zjištěna u ulic Na Spojce, Papírová, Rokle a Stanová. Tyto ulice z tohoto důvodu nebyly zahrnuty do celkového zpracování 373 teplických ulic; pracovali jsme se vzorkem 369 ulic. K již roztříděným ulicím jsme dle drobně upravené původní klasifikace doplnili 166 zbývajících ulic, přiřadili příslušné k. ú. a z těchto dat sestavili tabulku (viz příloha B).

Kromě seznamu tříd dělených na názvy orientační a dedikační jsou zde uvedeny jednotlivé třídy se seznamem příslušných ulic. V navazujícím odstavci uvádíme další možnosti přiřazení k jiným kategoriím a poukazujeme tak na případné sporné varianty.

Na závěr je zařazeno konečné vyhodnocení. Celkem 373 teplických ulic je rozděleno do 7 k. ú., z již zmíněných důvodů jsme analyzovali 369 ulic. Je zde v tabulce i v grafu uvedeno zastoupení počtu ulic u příslušných klasifikačních tříd v každém katastrálním území. Největší diverzita tříd byla shledána u k. ú. s největším počtem ulic (k. ú. Teplice, Trnovany), relativně vysoká u Řetic a Sobědruhu.

U analýzy frekvence tříd jsme zjistili, že doplnění jedné nové kategorie (Podle povahy zástavby) nemělo význam z důvodu nízkého počtu přiřazených vzorků (pouze 1 ulice). Naopak nejfrekventovanější třídou byla shledána kategorie Názvy podle objektů vytvořených lidskou činností s počtem 51 ulic.

K 8 nejfrekventovanějším kategoriím byla zpracovaná mapa zobrazující rozmístění ulic v rámci celého města.

Při porovnání klasifikace ulic v rámci města Teplice a k. ú. Teplice (uvedeném na příslušném grafu) jsme konstatovali podobnou křivku lišící se v několika drobnostech (např. ulice motivované směrem jsou z logických důvodů výrazně častěji na krajích města, tedy v ostatních k. ú. než v k. ú. Teplice situovaném v centru). V závěrečných grafech je uveden výskyt a frekvence motivačních kategorií zvlášť pro každé k. ú.

Hlavní cíl práce byl výše popsaným způsobem splněn s drobným nedostatkem; nepodařilo se zjistit motivaci pojmenování 4 zmíněných ulic.

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Tabulka 1: Přejmenování uliv v roce 1991	29
Tabulka 2: Kvalitativní rozvržení ulic v jednotlivých katastrálních celcích Teplic	60
Tabulka 3: Legenda k obrázku č. 1	62
Tabulka 4: Kvantitativní rozdělení ulic ve čtvrtích k jednotlivým třídám	65
Obrázek 1: Výskyt ulic v 8 nejfrekventovanějších kategoriích	62
Graf 1: Přehled klasifikace v k. ú. Teplice a v celém městě Teplice	66
Graf 2: Souhrnný přehled klasifikace ulic v Teplicích	67
Graf 3: Klasifikace ulic v k. ú. Teplice	68
Graf 4: Klasifikace ulic v k. ú. Trnovany	68
Graf 5: Klasifikace ulic v k. ú. Prosetice	69
Graf 6: Klasifikace ulic v k. ú. Nová Ves	69
Graf 7: Klasifikace ulic v k. ú. Řetenice	70
Graf 8: Klasifikace ulic v k. ú. Hudcov	70
Graf 9: Klasifikace ulic v k. ú. Sobědruhy	71

Seznam použité literatury:

1. BAYEROVÁ, Nadežda a Rudolf ŠRÁMEK. *Podíl onomastiky při standardizování urbanonymie*. In: Urbanonymia. Bratislava 1988.
2. ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: ISV nakladatelství, 1996, 380 s. ISBN 80-85866-12-9.
3. DEJMEK, Bohumír. *Historie a současnost Hradce Králové ve jménech ulic*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 1993. 186 s. ISBN 80-7041-216-X.
4. DIVIŠOVÁ, Jana. *Urbanonymie Jihlavy*. Liberec, 2008. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Technické univerzity v Liberci. Vedoucí práce Mgr. Václav Lábus.
5. Dokumenty z městských rad, zastupitelstev a korespondence občanů s městským úřadem mezi lety 1920 – 1930. SOkA Teplice, inventární číslo složky 777 – 786.
6. HÁJEK Z LIBOČAN, Václav a Jan LINKA. *Kronika česká*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013, 1447 s. ISBN 978-80-200-2255-4.
7. HARVALÍK, Milan. *Synchronní a diachronní aspekty české onymie*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004, 161 s. ISBN 80-200-1253-2.
8. KILIÁN, Jan, Pavlína BOUŠKOVÁ, Petr BUDINSKÝ, et al. *Teplice*. Vydání první. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2015, 541 s. ISBN 978-80-7422-339-6.
9. KOCOURKOVÁ, Květoslava a Karel VILÍM. *Teplice*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2009, 77 s., 72 s. obr. příl. ISBN 978-80-7185-966-6.
10. Kol. autorů: *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha 2002, 604 s. ISBN 80-7106-484-X.
11. KROŠLÁKOVÁ, Ema. *Sémantická motivácia názvov ulíc*. In: Onomastika a škola 2 – Urbanonymia. Bratislava 1988.
12. KUBA, Ludvík. *Úvod do nauky o vlastních jménech: Toponomastika a antroponomastika*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta, 1984. 198 s.

13. KUCHAR, Jaroslav a Slavomír UTĚŠENÝ. *Čeština všední i nevšední: čtvrtý výběr jazykových koutků Čs. rozhlasu z dialektologie, frazeologie a onomastiky*. 1. vyd. Praha: Academia, 1972, 489 s.
14. LUTTERER, Ivan. *Názvy pražských ulic z hlediska praxe*. In: Žigo, P. (ed.), *Urbanonymia, Zborník prednášok z 2. celoštátneho onomastického seminára Modra-Piesky 8. – 10. októbra 1986*, Bratislava, s. 125 – 128.
15. MATÚŠOVÁ, Jana. *Vývoj a standardizace pomístních jmen a urbanonym v českém pohraničí*. In: *Naše řeč: listy pro vzdělávání a tříbení jazyka českého*. Praha: Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, ročník 72 (1989), číslo 4.
16. NETOPIL, Rostislav. *Fyzická geografie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981, 258 s.
17. OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Libuše. *Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995, 520 s. ISBN 80-901072-8-1.
18. ORTH, Jan Ev a František SLÁDEK. *Topograficko-statistický slovník Čech, čili, Podrobný popis všech měst, městysů, vesnic, ..., jakož i všech zpustlých hradů a zaniklých osad království českého*. V Praze: I.L. Kober, 1870, 1048 s.
19. PALACKÝ, František. *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě I. Od prvověkosti až do roku 1253*. Praha, 1848, 406 s.
20. *Pravidla českého pravopisu*. Vyd. 2. (s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR). Praha: Academia, 2005, 391 s. ISBN 80-200-1327-X.
21. PROFOUS, Antonín a Jan SVOBODA. *Místní jména v Čechách: jejich vznik, původní význam a změny. Díl 4. S – Ž*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1957, 864 s.
22. SEDLÁČEK, August. *Místopisný slovník historický Království českého*. Vyd. 2., V Argu 1. Praha: Argo, 1998, 1043 s. ISBN 80-7203-099-X.

23. SVOBODA, J., L. Olivová-Nezbedová, V. Šmilauer, K. Oliva, T. Witkowski. *Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky*. In: Zpravodaj Místopisné komise ČSAV. - Roč. 14, č. 1 (1973), 280 s.
24. ŠMILAUER, Vladimír. *Úvod do toponomastiky: (nauky o vlastních jménech zeměpisných)*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1963, 219 s.
25. ŠRÁMEK, Rudolf. *Úvod do obecné onomastiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, 191 s., 19 s. obr. příl. ISBN 80-210-2027-X.
26. TALIÁNOVÁ, Zuzana. *Urbanonyma města Teplice*. Ústí nad Labem, 2011. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně. Vedoucí práce Mgr. Patrik Mitter, Ph.D.
27. Zápisy ze setkání městských rad, zastupitelstev a výsledky jejich usnesení z let 1990 – 2015. AMT.

Internetové zdroje:

28. <http://vdp.cuzk.cz/vdp/ruian/ulice/vyhledej>
29. <http://www.kdejsme.cz/>
30. MÁLEK, Petr. *Teplice budou mít tři nové ulice na Valech, pojmenování není jednoznačné*. In: *Teplický deník.cz*, 24. 2. 2015 [online]. February 25, 2016. Dostupné z: http://teplicky.denik.cz/zpravy_region/teplice-budou-mit-tri-nove-ulice-na-valech-pojmenovani-neni-jednoznacne-20150224.html
31. VOJTÍŠEK, Václav. *O starých jménech pražských ulic*. In: *Naše řeč*, ročník 24 (1940), číslo 4, s. 97-103 [online]. February 25, 2016. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3473>.

Mapové zdroje:

32. *Stadtfest in Schönau*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 1884, roč. 24, 30. 12. 1884, s. 3 (autor neznámý).

Příloha A – Převodník názvů ulic z roku 1945

Název před rokem 1946	Název po roce 1946
Alleegasse (V Alejích)	V Alejích (dnešní ulice Alejní)
Am Graupner Tor (U Krupské brány)	U Krupské brány
Am Köpfhügel (Na Stínadlech)	Na Stínadlech
Am Kühlbusch (Na Pastvinách)	Na Pastvinách
Am Kurgarten (U Lázeňské zahrady)	Lázeňský sad
Am Schlossgarten (U Zámecké zahrady)	U Zámecké zahrady
Am Wachholderberg (Na Jalovčínách)	Slezská ul.
Andrassy Straße35 (Andrassyho ulice)	Sovova ul.
Arndt Straße36 (Arndtova ulice)	Ostravská ul.
Augengartengasse (Lužánky)	Lužánky
Badegasse (Lázeňská ulice)	Lázeňská ul.
Badeplatz Dr. Ambrozzi (nám. Dr. Ambrozziho)	Lázeňské nám.
Bahnhofplatz (Nádražní náměstí)	Nádražní nám.
Baldur v. Schirach Straße (ulice Baldura v. Schiracha)	Palackého ul.
Beethovenstraße (Beethovenova ul.)	Sukova tř. (dnešní ulice Josefa Suka)
Bergstraße (Horská ulice)	Jungmannova ul.
Berliner Straße (Berlínská ulice)	Heydukova tř.
Bertholdstraße (Bertholdova ulice)	Klicperova ul.
Bilinerstraße (Bílinská ulice)	Bílinská tř.
Bramschplatz (Bramschovo náměstí)	Mánésovo nám.
Breitestraße (Široká ulice)	Široká ul. (tato ulice již v Teplicích neexistuje)
Brucknerstraße (Brucknerova ulice)	Foersterova ul
Clarystraße (Claryho třída)	Potěminova ul.
Dammstraße (Hrázní ulice)	Hrázní ul.
Dammstraße (Hrázní ulice)	Na Hrázi
Doerellstraße (Doerellova ulice)	ul. Karolíny Světlé
Dorotheenstraße (Dorotina ulice)	Švermova ul. (dnešní ulice Svatoplukova)
Dr. Eckenerstraße (ulice Dr. Eckenera)	Klecandova ul. (dnešní ulice Maxe Švabinského)
Dresdnerstraße (Drážďanská ulice)	Jiráskova tř. (současný název ulice Aloise Jiráska)
Dr. Goebbels-Straße (ulice Dr. Goebbelse)	Doubravská ul.
Dr. Hufelandstraße (ulice Dr. Hufelanda)	Vančurova ul.
Dr. K. Müller-Straße (ulice Dr. K. Müllera)	ul. Boženy Němcové
Dr. Švehla-Straße (ulice Dr. Švehly)	Mrštíkova ul.
Dürer-Straße (Dürerova ulice)	Bezručova ul.

Duxer- Straße (Duchcovská ulice)	Duchcovská ul.
Eckardtswall (Eckardtova ulice)	Purkyňova ul.
Edmundstraße (Edmundova ulice)	Leninova ul. (dnešní ulice U Divadla)
Egmontweg (Egmontova cesta)	Spytihněvova cesta (dnešní ulice Spytihněvova)
Eichlerstraße (Eichlerova ulice)	Bratislavská tř.
Eichwalderstraße (Dubská ulice)	Dubská ul.
Elektrizitätswerkstraße (U Elektrárny)	U Elektrárny (dnešní ulice Křížíkova)
Fabrikstraße (Tovární ulice)	Tovární ulice (dnešní ulice U Pivovaru)
Fachschulgasse (ulice Odborné školy)	U Keramiky
Faustweg (Faustova cesta)	Přemyslova cesta
Feldgasse (Polní ulice)	Macharova ul.
Fichtestraße (Fichtehe ulice)	Bělehradská ul.
Fleischbankgasse (U Masných krámů)	U Masných krámů (tato ulice již v Teplicích neexistuje)
Forstgasse (Lesnická ulice)	ul. Československých dobrovolců
Franziskastraße (U Františky)	Tylova ul.
Frauengasse (Dámská ulička)	Českoobratrská ul.
Friedhofsstraße (Hřbitovní ulice)	Hřbitovní ul.
Fröbelstraße (Fröbelova ulice)	Lužická ul.
Gabelsberger Straße (Gabelsbergova ulice)	Rumunská ul.
Gartengasse (Zahradní ulice)	Rašínova ul. (tato ulice v Teplicích již neexistuje)
Gott. Keller-Straße (ulice Gottfrieda Kellera)	ul. Karla Čapka
Graupner-Gasse (Krupská třída)	Krupská ul.
Grenzstraße (Hraniční ulice)	ul. Růženy Svobodové
Gretchenweg (Markétčina cesta)	Břetislavova cesta
Grohmann-Straße (Grohmannova ulice)	Anglická tř.
Grüne-Ringgasse (Zelená ulice)	Zelená ul.
Guttenbergweg (Guttenbergova ulice)	Kořenského cesta
Günther-Straße (Güntherova ulice)	Francouzská ul.
Hallwich-Straße (Hallwichova ulice)	Americká tř.
Hansastraße (Hansova ulice/Hanzovní ulice)	Spojenecká ul.
Hans Krebs-Straße (ulice Hanse Krebse)	Celní ul.
Hans Kudlich-Straße (ulice Hanse Kudlicha)	Novákova ul.
Haydenstraße (Haydnova ulice)	Škroupova ul.
Händelstraße (Händelova ulice)	Fučíkova ul. (současný název Fučíkova stezka)
Hebbelstraße (Hebbelova ulice)	Bulharská ul.
Heimstättenweg (Domovská cesta)	Slovenská ul.

Heinrich Bank-Straße (ulice Heinricha Banka)	Březinova ul.
Helmgäschen (Helmova ulice)	Varšavská ul.
Herderstraße (Herderova ulice)	Máchova ul.
Herklotzstraße (Herklotzova ulice)	Ruská tř.
Hermann Göring-Straße (ulice Hermanna Göringa)	Masarykova třída
Hermann-Strasse (Hermannova ulice)	Soukupova ul. (dnešní ulice Juditina)
Hohenlohenstraße (Hohenloheho ulice)	Wolkerova ul. (dnešní ulice Jiřího Wolker)
Höhenstraße (Na Výšinách)	Na Výšinách
Im Schlossgarten (V Zámecké zahradě)	V Zámecké zahradě
In der Lippnai (V Lipách)	V Lipách
Jägerzeile (Myslivecká tř.)	Myslivecká tř. (dnešní ul. U Zámku)
Johnstraße (Johnova ulice)	Myslbečova ul.
J. S. Bach-Straße (ulice J. S. Bacha)	Dvořákova ul. (dnešní ulice Antonína Dvořáka)
Kant-Straße (Kantova ulice)	Svojsíkova ul.
Kappellengasse (Kapelní ulice)	Kapelní ul.
Karlsgasse (Karlova ulice)	Karlova ul. (tato ulice v Teplicích již neexistuje)
Kirchengasse (Kostelní ulice)	U Vřídla
Kleine Mühlgasse (Malá mlýnská ulice)	Malá mlýnská ulice (tato ulice v Teplicích již neexistuje)
Kirchengasse (viz Kirchengasse)	Zeyerovo nám.
Kleiststraße (Kleistova ulice)	Verdunská ul.
Konzertplatz (Koncertní sad)	Koncertní sad (dnešní ul. sady Čs. armády)
Königshöhe (Královská výšina)	Na Letné
Königstraße (Královská třída)	Královská tř. (dnešní ulice U Císařských lázní)
Kudlich-Straße (Kudlichova ulice viz Hans-Kudlich-Straße)	Libušina ul.
Lange-Gasse (Dlouhá třída)	Dlouhá tř.
Lastenstraße (Nákladní ulice)	Nákladní ul.
Laubestrasse (Laubeho ulice)	Cajthamlova ul.
Leitmeritzer-Straße (Litoměřická ulice)	Litoměřická ul.
Lessing-Straße (Lessingova ulice)	Baarova ul.
Liebigsteig (Liebigova stezka)	Daliborova stezka
Lindenstraße (Lipová ulice)	Lipová ul. (dnešní ulice Lipová)
Liszt-Straße (Lisztova ulice)	U Horského pramene
Makart-Straße (Makartova ulice)	ulice El. Krásnohorské
Mariengasse (Mariánská ulice)	ul. Sv. Václava (dnešní ulice U Nádraží)
Marktgasse (Tržní ulice)	Tržní ul. (tato ulice v Teplicích již neexistuje)

Marktplatz (Tržní náměstí)	nám. Maršála Stalina (současný název náměstí Svobody)
Meissnerstraße (Meissnerova ulice)	ul. 28. Října
Menzelstraße (Menzelova ulice)	Raisova ul.
Meczery-Straße (Meczeryho ulice)	Sládkova tř.
Metzner-Straße (Metznerova ulice)	Klásterského ulice
Mignonsteig (Mignonova stezka)	Oldřichova stezka
Mittelgasse (Střední ulice)	Hálkova ul.
Mozart-Straße (Mozartova ulice)	Erbenova tř.
Mühlstraße (Mlýnská ulice)	Mlýnská ul.
Neubadalle (U Nových lázní)	U Nových lázní
Neudörfler-Straße (Novoveská ulice)	Novoveská ul.
Neugasse (Nová ulice)	Nová ul. (tato ulice již v Teplicích neexistuje)
Niebelungenstraße (ulice Niebelungů)	ul. Prokopa Holého
Nordstraße (Severní ulice)	Husitská ul.
Ohornstraße (Ohornova ulice)	Jankovcova ul. (dnešní ulice Na Spravedlnosti)
Papiergasse (Papírová ulice)	Papírová ul.
Paracelsusstraße (Paracelsova ulice)	Holečkova ul.
Parkstraße (Sadová třída)	Nerudova tř. (dnešní ulice Jankovcova)
Paulistraße (Pauliho ulice)	Čechova ul. (dnešní název ulice Svatopluka Čecha)
Payer-Anlagen (Payerovy sady)	Havlíčkovy sady
Payerstraße (Payerova ulice)	Chelčického ul.
Pestalozzistraße (Pestalozziho ulice)	Plzeňská ul.
Pittlinger-Weg (Pytlíkovská cesta)	Pytlíkovská cesta
Postgasse (Poštovní ulice)	Poštovní ul.
Prager-Straße (Pražská ulice)	Pražská tř.
Prosetitzer-Straße (Prosetická ulice)	Prosetická ul.
Reichenberger-Straße (Liberecká ulice)	Liberecká ul.
Rich. Wagner-Straße (ulice Rich. Wágnera)	Vrchlického tř.
Ritter v. Gluck-Straße (ulice Rittersa v. Glucka)	Ševčíkova ul.
R.Schumann-Straße (ulice R. Schumanna)	Křížkovského ul.
Rumrich- Straße (Rumrichova ulice)	ul. Maršála Rokosovského (dnešní ulice Vojanova)
Rosegger-Straße (Roseggerova ulice)	Pařížská ul.
Sandgasse (Písečná ulice)	Písečná ul.
Sappersteig	Dukelská stezka
Seiche-Nordheim Straße	Winterova ul.
Seilerstraße (Provaznická ulice)	Tyršova ul.

Seumestraße (Seumeho ulice)	Rooseveltova ul.
Siedlerweg	Moravská ul.
Siegmundstraße (Siegmundova ulice)	Vrázova ul.
Schillerstraße (Schillerova ulice)	Čelakovského ul.
Schlachthofstraße (Jateční ulice)	Jateční ul.
Schlangenbadstraße (U Hadích lázní)	U Hadích lázní
Schlossbergerstraße (Doubravská ulice)	Pod Doubravkou
Schlossplatz (Zámecké náměstí)	Zámecké náměstí
Schmeykalplatz (Schmeykalovo náměstí)	nám. Dr. T. G. Masaryka (současný název Tržní náměstí)
Schönauer Park (Šanovský sad)	Šanovské sady
Schönbrunner-Straße (Schönbrunnská ulice)	Hornická ul.
Schenkendorfstraße (Schenkendorfova ulice)	Lidická ul.
Schubertweg (Schubertova cesta)	Kmochova cesta
Schulgasse (Školní ulice)	Školní ul.
Schulplatz (Školní náměstí)	nám. Dra Edv. Beneše
Schützenstraße ul. (Střelecká ulice)	ulice Dra Vrbenského
Schwefelbadgasse (U Sírnych lázní)	U Sírnych lázní (tato ulice již v Teplicích neexistuje)
Steinbadgasse (U Kamenných lázní)	U Kamenných lázní
Stiegengasse (U Schodů)	U Schodů
Stifterstraße (Stifterova ulice)	Jugoslávská ul.
Stöhrplatz (Stöhrovo náměstí)	Moskevské nám.
Stöhrstraße (Stöhrova ulice)	U Soudu
Stradalstraße (Stradalova ulice)	Londýnská ul.
Tannhäuserstraße (Tannhäuserova ulice)	Třebízského ul.
Tassoweg (Tassova cesta)	Boleslavova stezka
Theodor Körner-Straße (ulice Theodora Körnera)	Kyjevská ul.
Theresiengasse (Tereziňská ulice)	Revoluční ul.
Tischlergasse (Truhlářská ulice)	Brožíkova ul.
Uherrstraße (Uherova ulice)	Kollárova ul.
Ulrikenzeile (Ulričina ulice)	Klofáčova ul. (dnešní ulice Heleny Malířové)
Virchowstraße (Virchowova ulice)	Šafaříkova ul.
Waagestraße (Waageho ulice)	Šafaříkova ul.
Weissenhausgasse (U Sirotčince)	U Radnice
Waldtorplatz (nám. U Lesní brány)	nám. U Lesní brány (toto náměstí v Teplicích již neexistuje)
Waldzeile (U Lesa)	Lesní ul.
Waldzeile (U Lesa)	Polská ul.

Wattstraße (Wattova ulice)	tř. Josefa Hory
Weiskirchlitzer Straße (Novosedlická ulice)	Novosedlická ul.
Werkstraße (Závodní ulice)	Závodní ul.
Werthersteig (Wertherova ulice)	Otakarova stezka
Weststraße (Západní ulice)	Rokycanova ul.
Wilhelm-Busch-Straße	Ukrajinská ul.
Wolframstrasse (Wolframova ulice)	Lounská ul.
Zeidler-Anlagen (Zeidlerovy sady)	Janáčkovy sady
Zeidlerstraße (Zeidlerova ulice)	Stalingradská tř. (dnešní ulice Mostecká)
Zeppelinstraße (Zeppelinova ulice)	Kašparova ul.

Příloha B – Přehled ulic v Teplicích

Ulice	Třída klasifikace	Katastr
14. října	Podle historických událostí	Trnovany
28. října	Podle historických událostí	Teplice
5. května	Podle historických událostí	Soběduhy
Akátová	Názvy pojmenované podle porostu	Teplice
Albrechtova	Podle historických osobností	Teplice
Alejní	Názvy pojmenované podle porostu	Teplice
Aloise Jiráska	Podle spisovatelů	Teplice
Americká	Podle států	Teplice
Anglická	Podle historických území	Teplice
Antala Staška	Podle spisovatelů	Trnovany
Antonína Dvořáka	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Antonína Sochora	Podle politických a vojenských činitelů	Trnovany
Arbesova	Podle spisovatelů	Trnovany
Baarova	Podle spisovatelů	Teplice
Bělehradská	Podle evropských měst	Teplice
Benešovo náměstí	Podle politických a vojenských činitelů	Teplice
Bílinská	Názvy motivované směrem ulice	Teplice
Boční	Názvy podle polohy ulice	Soběduhy
Bodláková	Názvy pojmenované podle porostu	Trnovany
Bohosudovská	Názvy motivované směrem ulice	Trnovany
Bohuslava Martinů	Podle osobností z umělecké sféry	Trnovany
Boleslavova stezka	Podle historických osobností	Teplice
Bořivojova	Podle historických osobností	Teplice
Boženy Němcové	Podle spisovatelů	Teplice
Brandlova	Podle osobností z umělecké sféry	Trnovany
Bratislavská	Podle evropských měst	Teplice
Brožikova	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Břetislavova stezka	Podle historických osobností	Teplice
Březinova	Podle spisovatelů	Teplice
Březová	Názvy pojmenované podle porostu	Nová Ves
Březový háj	Názvy pojmenované podle porostu	Soběduhy
Buková	Názvy pojmenované podle porostu	Teplice
Bulharská	Podle států	Teplice
Buzulucká	Podle historických událostí	Řetenice
Bystřanská	Názvy motivované směrem ulice	Prosetice
Cajthamlova	Podle spisovatelů	Teplice
Celní	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice

Cihelní	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Hudcov
Čelakovského	Podle spisovatelů	Teplice
Černá cesta	Názvy podle polohy ulice	Teplice
Českoobrátská	Názvy utvořené podle náboženského původu	Teplice
Československých legií	Podle kolektivních hrdinů	Trnovany
Čs. dobrovolců	Podle kolektivních hrdinů	Teplice
Daliborova stezka	Podle historických osobností	Teplice
Denisova	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Řetenice
Dlouhá	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Teplice
Dobrovského	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Trnovany
Dolní cesta	Názvy podle polohy ulice	Teplice
Doubravice	Názvy motivované směrem ulice	Trnovany
Doubravická	Názvy motivované směrem ulice	Trnovany
Doubravská	Názvy motivované směrem ulice	Teplice
Dr. Vrbenského	Podle politických a vojenských činitelů	Teplice
Drážní	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
Dubská	Názvy motivované směrem ulice	Teplice
Duchcovská	Názvy motivované směrem ulice	Řetenice
Dukelská stezka	Podle historických událostí	Teplice
Důlní	Názvy motivované směrem ulice	Sobědruhy
Dvorská	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Prosetice
Edisonova	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Trnovany
Elišky Krásnohorské	Podle spisovatelů	Teplice
Emilie Dvořákové	Podle hrdinů protifašistického odboje	Trnovany
Fibichova	Podle osobností z umělecké sféry	Trnovany
Foersterova	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Fojtovická	Názvy motivované směrem ulice	Trnovany
Francouzská	Podle států	Teplice
Fráni Šrámka	Podle spisovatelů	Teplice
Františka Hrubína	Podle spisovatelů	Teplice
Fučíkova stezka	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Fügnerova	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Trnovany
Gagarinova	Podle historických osobností	Sobědruhy
gen. Svobody	Podle historických osobností	Trnovany
Habrová	Názvy pojmenované podle porostu	Nová Ves
Haškova	Podle spisovatelů	Sobědruhy

Havířská	Názvy utvořené podle původního zaměstnání obyvatel	Trnovany
Havlíčková	Podle spisovatelů	Trnovany
Heleny Malířové	Podle spisovatelů	Teplice
Heydukova	Podle spisovatelů	Teplice
Hlávkova	Podle historických osobností	Trnovany
Hliněná	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Hudcov
Holečková	Podle spisovatelů	Teplice
Hornická	Názvy utvořené podle původního zaměstnání obyvatel	Teplice
Horská	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
Hrázní	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Hřbitovní	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Řetenice
Hudcovská	Názvy motivované směrem ulice	Hudcov
Husitská	Názvy utvořené podle náboženského původu	Teplice
Husova	Podle historických osobností	Trnovany
Chelčického	Podle historických osobností	Teplice
Chmelová	Názvy pojmenované podle porostu	Trnovany
J. Á. Komenského	Podle historických osobností	Trnovany
J. K. Tyla	Podle spisovatelů	Teplice
J. V. Sládka	Podle spisovatelů	Teplice
Jahodová	Názvy pojmenované podle porostu	Trnovany
Jakoubkova	Podle historických osobností	Teplice
Jana Koziny	Podle historických osobností	Trnovany
Janáčková	Podle osobností z umělecké sféry	Trnovany
Jankovcova	Podle hrdinů protifašistického odboje	Teplice
Jasanová	Názvy pojmenované podle porostu	Teplice
Jaselská	Podle historických událostí	Řetenice
Jateční	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Řetenice
Javorová	Názvy pojmenované podle porostu	Nová Ves
Jílová	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Hudcov
Jiřího Wolkera	Podle spisovatelů	Teplice
Jiřího z Poděbrad	Podle historických osobností	Trnovany
Jižní	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
Johančina	Podle historických osobností	Teplice
Josefa Hory	Podle spisovatelů	Teplice
Josefa Lady	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Josefa Resslera	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Trnovany
Josefa Suka	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice

Josefa Šafaříka	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Teplice
Josefská	Podle historických osobností	Trnovany
Juditina	Podle historických osobností	Teplice
Jugoslávská	Podle států	Teplice
Julia Payera	Podle historických osobností	Trnovany
Jungmannova	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Teplice
K Vápence	Názvy podle polohy ulice	Řetenice
K Vodojemu	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Nová Ves
K Záměčku	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Sobědruhy
K. J. Erbena	Podle spisovatelů	Teplice
Kamenná	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Hudcov
Kapelní	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Karla Aksamita	Podle hrdinů protifašistického odboje	Trnovany
Karla Čapka	Podle spisovatelů	Teplice
Karla IV.	Podle historických osobností	Teplice
Karoliny Světlé	Podle spisovatelů	Teplice
Kašparova	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Teplice
Kladrubská	Názvy motivované směrem ulice	Teplice
Klásterského	Podle spisovatelů	Teplice
Klicperova	Podle spisovatelů	Trnovany
Kmochova cesta	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Kollárova	Podle spisovatelů	Teplice
Koperníková	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Teplice
Kopřivová	Názvy pojmenované podle porostu	Trnovany
Kořenského stezka	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Teplice
Kosmonautů	Podle kolektivních hrdinů	Trnovany
Košťanská	Názvy motivované směrem ulice	Hudcov
kpt. Jaroše	Podle historických osobností	Trnovany
Krajní	Názvy podle polohy ulice	Prosetice
Krátká	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Prosetice
Krupská	Názvy motivované směrem ulice	Teplice
Krušnohorská	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
Křičkova	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Křížíkova	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Teplice

Křížkovského	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Kyjevská	Názvy motivované směrem ulice	Teplice
Lahošťská	Názvy motivované směrem ulice	Hudcov
Laubeho náměstí	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Teplice
Lázeňská	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Lázeňské náměstí	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Lázeňský sad	Názvy podle polohy ulice	Teplice
Lesní	Názvy pojmenované podle porostu	Teplice
Letecká	Podle kolektivních hrdinů	Teplice
Liberecká	Podle českých, moravských a slezských měst	Teplice
Libušina	Podle historických osobností	Řetenice
Lípová	Názvy pojmenované podle porostu	Teplice
Litoměřická	Názvy motivované směrem ulice	Teplice
Lomená	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Trnovany
Londýnská	Podle evropských měst	Teplice
Lounská	Podle českých, moravských a slezských měst	Teplice
Luční	Názvy podle polohy ulice	Řetenice
Lužánky	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Lužická	Podle historických území	Teplice
Macharova	Podle spisovatelů	Teplice
Máchova	Podle spisovatelů	Teplice
Májová	Podle historických událostí	Trnovany
Mánesovo náměstí	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Marie Majerové	Podle spisovatelů	Trnovany
Maršovská	Názvy motivované směrem ulice	Trnovany
Masarykova třída	Podle politických a vojenských činitelů	Teplice
Maxe Švabinského	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Metelkovo náměstí	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Trnovany
Mikoláše Alše	Podle osobností z umělecké sféry	Trnovany
Mírová	Podle společenských idejí	Sobědruhy
Mírové náměstí	Podle společenských idejí	Teplice
Mlýnská	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Modlanská	Názvy motivované směrem ulice	Trnovany
Moravská	Podle historických území	Teplice
Moskevské náměstí	Podle evropských měst	Teplice
Mostecká	Názvy motivované směrem ulice	Teplice
Mrštíkova	Podle spisovatelů	Teplice

Mühligova	Podle historických osobností	Řetenice
Myslbekova	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Na Bramši	Podle historických osobností	Trnovany
Na Červeném vrchu	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Na Dolínách	Názvy podle polohy ulice	Teplice
Na Haldách	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
Na Hrázi	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Na Jalovčínách	Názvy pojmenované podle porostu	Nová Ves
Na Konečné	Názvy podle polohy ulice	Prosetice
Na Letné	Názvy podle polohy ulice	Teplice
Na Pastvinách	Názvy podle polohy ulice	Teplice
Na Rozhraní	Názvy podle polohy ulice	Sobědruhy
Na Spojce		Prosetice
Na Spravedlnosti	Názvy podle polohy ulice	Teplice
Na Stínadlech	Názvy podle polohy ulice	Teplice
Na Výšinách	Názvy podle polohy ulice	Teplice
Na Zborově	Podle historických událostí	Trnovany
Nábřežní	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
Nádražní náměstí	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Nákladní	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Teplice
nám. Osvobození	Podle historických událostí	Hudcov
náměstí Svobody	Podle společenských idejí	Teplice
Nedbalova	Podle osobností z umělecké sféry	Trnovany
Nerudova	Podle spisovatelů	Sobědruhy
Nová cesta	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Teplice
Novákova	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Novosedlická	Názvy motivované směrem ulice	Teplice
Novoveská	Názvy motivované směrem ulice	Nová Ves
Obránců míru	Podle kolektivních hrdinů	Trnovany
Okrajová	Názvy podle polohy ulice	Prosetice
Okružní	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Trnovany
Olbrachtova	Podle spisovatelů	Trnovany
Oldřichova stezka	Podle historických osobností	Teplice
Opavská	Podle českých, moravských a slezských měst	Teplice
Osiková	Názvy pojmenované podle porostu	Teplice
Ostravská	Podle českých, moravských a slezských měst	Teplice
Otakarova stezka	Podle historických osobností	Teplice
Palackého	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Teplice
Panorama	Názvy podle polohy ulice	Hudcov

Papírová		Teplice
Pařížská	Podle evropských měst	Teplice
Pestalozziho cesta	Podle historických osobností	Trnovany
Petra Bezruče	Podle spisovatelů	Teplice
Petra Jilemnického	Podle spisovatelů	Teplice
Písečná	Názvy motivované směrem ulice	Teplice
Písečný vrch	Názvy podle polohy ulice	Teplice
Plynářenská	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Prosetice
Plzeňská	Podle českých, moravských a slezských měst	Teplice
Pod Doubravkou	Názvy podle polohy ulice	Teplice
Pod Hvězdárnou	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Prosetice
Pod Kopcem	Názvy podle polohy ulice	Sobědruhy
Pod Školou	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Prosetice
Pod Tratí	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Prosetice
Polní	Názvy podle polohy ulice	Sobědruhy
Polská	Podle států	Teplice
Poštovní	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Potěminova	Podle politických a vojenských činitelů	Teplice
Potoční	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
Pražská	Názvy motivované směrem ulice	Prosetice
Proboštovská	Názvy motivované směrem ulice	Trnovany
Prokopa Holého	Podle historických osobností	Teplice
Prosetická	Názvy motivované směrem ulice	Prosetice
Průjezdná	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Trnovany
Průřezná	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Prosetice
Přemyslova cesta	Podle historických osobností	Teplice
Příčná	Názvy podle polohy ulice	Prosetice
Přítkovská	Názvy motivované směrem ulice	Trnovany
Purkyňova	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Teplice
Puškinova	Podle spisovatelů	Trnovany
Pytlíkovská cesta	Názvy motivované směrem ulice	Teplice
Raisova	Podle spisovatelů	Teplice
Revoluční	Podle historických událostí	Teplice
Riegrova	Podle politických a vojenských činitelů	Trnovany
Rohová	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Prosetice
Rokle		Hudcov
Rokycanova	Podle historických osobností	Teplice

Rooseveltova	Podle historických osobností	Teplice
Rooseveltovo náměstí	Podle politických a vojenských činitelů	Řetenice
Rovná	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Prosetice
Rudolfova	Podle historických osobností	Teplice
Rumunská	Podle států	Teplice
Ruská	Podle států	Teplice
Růženy Svobodové	Podle spisovatelů	Teplice
Rybniční	Názvy motivované směrem ulice	Řetenice
Řetenická	Názvy motivované směrem ulice	Hudcov
S. K. Neumanna	Podle spisovatelů	Sobědruhy
Seifertova	Podle spisovatelů	Trnovany
Severní	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
Scheinerova	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Trnovany
Sklářská	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Řetenice
Skupova	Podle osobností z umělecké sféry	Trnovany
Slezská	Podle historických území	Teplice
Slovenská	Podle států	Teplice
Smetanova	Podle osobností z umělecké sféry	Řetenice
Smetanovo náměstí	Podle osobností z umělecké sféry	Trnovany
Sokolovská cesta	Podle historických událostí	Řetenice
Souběžná	Názvy podle polohy ulice	Prosetice
Sovova	Podle spisovatelů	Teplice
Spojenecká	Podle společenských idejí	Teplice
Spytihněvova	Podle historických osobností	Teplice
Srbická	Názvy motivované směrem ulice	Sobědruhy
Stanová		Trnovany
Stará	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Sobědruhy
Stará Duchcovská	Názvy motivované směrem ulice	Řetenice
Stará Mlýnská	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Prosetice
Střední	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
Středová	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
Svahová	Názvy podle polohy ulice	Teplice
Svatopluka Čecha	Podle spisovatelů	Teplice
Svatoplukova	Podle historických osobností	Teplice
Svatováclavská	Podle historických osobností	Teplice
Svojsíkova	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Teplice
Ševčíkova	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Šípková	Názvy pojmenované podle porostu	Trnovany

Školní	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Škroupova	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Šmeralova	Podle politických a vojenských činitelů	Trnovany
Štúrova	Podle politických a vojenských činitelů	Trnovany
Táborská	Podle českých, moravských a slezských měst	Trnovany
Teplická	Názvy motivované směrem ulice	Prosetice
Těšínská cesta	Podle českých, moravských a slezských měst	Teplice
Tháмова	Podle spisovatelů	Trnovany
Tolstého	Podle spisovatelů	Řetenice
Topolová	Názvy pojmenované podle porostu	Nová Ves
Travní	Názvy pojmenované podle porostu	Trnovany
Trnková	Názvy pojmenované podle porostu	Trnovany
Trnovanská	Názvy motivované směrem ulice	Trnovany
Tržní náměstí	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Teplice
Třebízského	Podle spisovatelů	Teplice
Tyršova	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Teplice
U Bílinské Brány	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Císařských lázní	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Červeného kostela	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Trnovany
U Divadla	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Garáží	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Hadích lázní	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Horského pramene	Názvy podle polohy ulice	Teplice
U Hrádku	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Hřiště	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Kamenných lázní	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Keramiky	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Prosetice
U Krupské brány	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Lesíka	Názvy pojmenované podle porostu	Trnovany

U Nádraží	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Nemocnice	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Nových lázní	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Panoramy	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Pivovaru	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Trnovany
U Plovárny	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Trnovany
U Radnice	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Schodů	Názvy podle polohy ulice	Teplice
U Soudu	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Staré školy	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Prosetice
U Vlastního krbu	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
U Vřídla	Názvy podle polohy ulice	Teplice
U Zámecké zahrady	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
U Zámečku	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Sobědruhy
U Zámku	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Ukrajinská	Podle států	Řetenice
Unčínská	Názvy motivované směrem ulice	Trnovany
Úprkova	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice
Úzká	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Sobědruhy
V Domkách	Názvy utvořené podle povahy zástavby	Hudcov
V Lipách	Názvy pojmenované podle porostu	Teplice
V Břízkách	Názvy pojmenované podle porostu	Řetenice
V Závětrí	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
Vančurova	Podle spisovatelů	Teplice
Vápenná	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Hudcov
Varšavská	Podle evropských měst	Teplice
Verdunská	Podle historických událostí	Teplice
Vítězslava Hálka	Podle spisovatelů	Teplice
Vladislavova	Podle historických osobností	Teplice
Vodičkova	Podle historických osobností	Řetenice
Vojanova	Podle osobností z umělecké sféry	Teplice

Vratislavova	Podle historických osobností	Teplice
Vrázova	Podle vědců, filozofů, cestovatelů a kulturních činitelů	Teplice
Vrchlického	Podle spisovatelů	Teplice
Všechlapská	Názvy podle polohy ulice	Hudcov
Východní	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
Výšina	Názvy podle polohy ulice	Hudcov
Za Drahou	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Řetenice
Zadní	Názvy podle polohy ulice	Hudcov
Zahrádky	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Sobědruhy
Zámecké náměstí	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Závodní	Názvy utvořené podle objektů vytvořených lidskou činností	Teplice
Zelená	Názvy motivované vlastnostmi ulice	Teplice
Zemská	Názvy podle polohy ulice	Trnovany
Zeyerovo náměstí	Podle spisovatelů	Teplice
Zikmundova	Podle historických osobností	Teplice
Zrenjaninská	Podle evropských měst	Řetenice
Žalanská	Názvy motivované směrem ulice	Prosetice
Žižkova	Podle historických osobností	Sobědruhy

Příloha C – Mapa Teplic, rozdělení katastrálních území

